

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 22

Karo aviacijos diena

Politikos apžvalga

VOKIEČIŲ SPAUDOS DALIS VĒL PUOLA LIETUVĄ

Nepaisydama vokiečių vyriausybės pasizadėjimų nesikišti į Lietuvos vidaus reikalus, vokiečių spauda vėl pradėjo varyti propagandą prieš Lietuvą. Tai propagandai plačiai naudojamas kad ir faktas, kad Kauno apygardos teismas nuteisė čigoną Chvalą, kuris savo laiku kalėjime sumušė už kontrabandą pasodintą kalinį Rimkų. Net oficiali vokiečių telegramų agentūra nesusilaiko nuo puolimo Lietuvos teismo įstaigų ir kalba apie „negirdėtą netvarką“ Lietuvos kalėjime. Žymi dalis vokiečių laikraščių vokiečių telegramų agentūros tendencingai suredaguotą žinią apie Chvalos nuteisimą dar daugiau išpūtė, pridėdami įvairių komentarų apie Lietuvos įstaigas. „Berliner Boersenzeitung“ nueina taip toli, kad iš Rimkaus, kuris mirė už kontrabandą besėdėdamas kalėjime, daro „Klaipėdos vokiečių“ didvyriu. Tas perdėm šovinistiškas laikraštis tariasi galintis Lietuvos teismui prikišti, kad Chvala esąs per mažai nubaustas ir kalba apie „vieno Klaipėdos vokiečio kančių kelią“, turėdamas galvoje minėtą Rimkų, kurio jau pati pavardė rodo, kiek jis turėjo bendro su vokiškumu. Dar aiškiau ir atviriau reiškia Lietuvos įstaigų atžvilgiu pikta tendenciją savo komentaruose Rytprūsių oficialiosios partijos ir valstybės laikraštis „Preussische Zeitung“. Laikraščio piktuose komentaruose apie Rimkų galima rasti viešąją nuomonę prieš Lietuvą kiršinanti net tokį sakinį: „Vokiečiai, kurių vienintelis nusikaltimas yra tas, kad jie prisipažįsta esą vokiečiai, yra nežmoniškai traktuojami...“

Vokiečių politiniuose sluoksniuose tokia spaudos propaganda sukėlė tam tikrą susidomėjimą. Ten tvirtinama, kad tokia propaganda yra varoma ryšium su besiantinančiais rinkimais į Klaipėdos miesto magistratą.

ESTŲ VAPSISTAI NUTEISTI DIDELĖMIS BAUSMĖMIS

Praėjusiais metais rengto Estijos laisvės kovotojų sukilimo dalyvius š. m. gegužės 25 d. Estijos teismas nubaudė didelėmis bausmėmis. 19 vapsistų vadų nuteisti: Hollandas, Seimanas, Laamanas, Klassmentas, Pedakas, Pallonas, Mae, Kubbo ir Vaeli po 20 metų sunkiųjų darbų kalėjimo, Larka, Podriatčikas, Puskaras, Allykas, Kalmas ir Lyywakas — po 15 metų sunkiųjų darbų kalėjimo ir Wyltas, Tuymanas, Sampka ir Paris — po 12 metų sunkiųjų darbų kalėjimo.

15 metų sunkiųjų darbų kalėjimo, kaip papildomai pranešama, be anksčiau minėtų asmenų, nuteisti vapsistų teisingumo ministeris Buldas, vapsistų žemės ūkio ministeris Saaras, Leemanas, gen. Toervandas, Henrikas Kubbo, Reinbau, Typselis, Pany, ir dar šeši vapsistai. 10 metų sunkiųjų darbų kalėjimo nuteista 29, šešeriems metams — 41, ketveriems — 13, trejiems metams paprasto kalėjimo — 14 ir dvejiems metams — 1 kaltinamųjų. Kaltinamieji Luiga ir Martinsonas nuteisti po šešis mėnesius paprasto kalėjimo, antrasis iš jų sąlygiškai. Tačiau, kadangi jis vieną kartą jau buvo nuteistas sąlygiškai, tai šį kartą jis turės devynis mėnesius išsėdėti kalėjime. Taip pat sąlygiškai šešiais mėnesiais kalėjimo nubaustas kapitonas Takelis. Kaltinamieji buv. užsienių reikalų ministeris Pusta, Waabelis, buv. užsienių reikalų ministerijos spaudos šefas Sammutis, Myttas, Keerigas, Owrrilis ir Kuuskas buvo išteisinti. Išteisintieji buvo tuoj paleisti.

Formuluotas sprendimas bus paskelbtas gegužės 28 d.

Kasacijos skundai gali būti pateikti tik dėl formalių teismo klaidų.

VOKIEČIŲ LAIKRAŠTIS PUOLA LATVIJOS UNIVERSITETO REKTORIŲ

„Deutsche diplomatisch-politische Korrespondenz“ smarkiai puola Latvijos universiteto rektorių prof. Auškapa, kuris valstybinių iškilnių metu pasakęs, kad vokiečiai, išibraudami į latvių žemę, atnešę suktybes, plėšimus ir naikinimus. Laikraštis tuos profesoriaus tvirtinimus vadina „apgailėtinu iškraipymu“. Pagal laikraštį, vokiečiai į Latviją atnešę kultūrą ir pažangą, kuria latviai, eidami išvien su vokiečiais, turėtų mokėti tinkamai pasinaudoti. Vokietija nori, baiga Wilhelmstrassės organas, kad panašios kalbos daugiau nepasikartotų.

NAUJASIS LENKŲ MINISTERIŲ KABINETAS

Netikėtas ir greitas Lenkų vyriausybės pasikeitimas, net per tris valandas, lenkų visuomenėje sukėlė nemažą sensaciją, nors vyriausybės spauda naujo ministerių kabineto sudarymą sveikina, nes tatai laikoma ženklu, kad esą galima laukti energingų priemonių vidaus politikos srityje, visų pirma ramumui ir tvarkai krašte sugražinti. Taip pat esą tikimasi, kad energingomis priemonėmis pavyks pagerinti ekonominę padėtis ir sustiprinti karinės krašto pajėgos.

Naują ministerių kabinetą sudarė gen. Slawoj-Skladowskis, jis ir vidaus reikalų ministeris, karo ministeris gen. Kasprzyckis, žemės ūkio ministeris Poniatskowskis, socialės globos ministeris Koscialkowskis, justicijos ministeris Grabowskis, užsienių reikalų ministeris Beckas, švietimo ministras Swientoslowski, susisiekimo ministeris Ulrychas ir pašto ministeris Kalinskis.

VOKIEČIŲ VERŽIMASIS Į RYTUS

„Tilster Allgemeine Zeitung“ V. 15 praneša, kad šiemet visoje Vokietijoje būsiančios suruoštos hitlerininkų jaunimo ekskursijų varžytynės. Varžytynėse dalyvausią apie 1.500 berniukų ir mergaičių, kurie būriais iš visos Vokietijos vyksią į Vokietijos rytų pasienį. Šių ekskursijų pagrindas dedamas lenktyniavimų pradas. Ekskursijų varžytynės laimėsiąs tas būrys, kuris geriau paruošias kelionės planą, kuris geriau pažins Rytprūsius ir, pagaliau, kuris geriausia Rytprūsiuose parodys savo krašto papročius. Tų ekskursijų metu Marijeburge, Karaliaučiuje ir Tilžeje bus suruošta daug demonstracijų.

PALENGVINTA KELIONĖ Į KLAIPĖDOS KURORTUS

Devizų priežiūros įstaiga Berlyne leido asmenims, kurie nori aplankyti gražius Klaipėdos krašto kurortus (Nidą, Preilą, Pervalką, Juodkrantę, Klaipėdą — Smilkyne, Girulius, Melneragę ir Nimerzatę) kas mėnesį išsivežti iš Vokietijos 200 RM sidabru. Vasarotojai turi turėti vokišką pasą su lietuviška viza. Rytprūsių jūros laivuose ir Kuršių marių garlaiviuose išduodamos vasaravimo vizos už 2,10 RM.

GAUSIOS IŠKILMĖS RYTPRŪSIUOSE

„Preussische Zeitung“ Nr. 126 praneša, kad šią vasarą Karaliaučiuje ir bendrai Rytprūsiuose bus surengta daug įvairių kongresų, suvažiavimų ir šiaip iškilnių. Į tas iškilmes esą suvažiuosią daug tūkstančių vokiečių. Ta proga laikraštis skelbia įvairių susirinkimų, suvažiavimų ir kongresų sąrašą, kurių iš viso suminėti 25. Jų tarpe yra minima ir vadinamoji pasienio savaitė, kuri Tilžeje įvyksianti liepos mėn. nuo 1 iki 5 dienos.

VILNIAUS KRAŠTE BUS PASTATYTA ŠIMTAS PILSUDSKIŲ VARDŲ PRADŽIOS MOKYKLŲ

Pastarosiomis savaitėmis Vilniaus — Trakų storastos įsakymais uždaromos ir likviduojamos „Ryto“ lietuviškos mokyklos ir lietuviai persekiojami Vilniaus krašte. Dabar „Slova“ V. 12 d. n-ryje praneša, kad gegužės 11 d. Koscielkovski'ui pirmininkaujant, ministerių taryba, norėdama pagerbti Pilsudski'o atminimą, priėmusi tokį sprendimą:

„Ministerių taryba, rūpindamasi išsiplėtojimu tų žemių, kurios buvo artimiausios Juozo Pilsudski'o širdžiai, nusprendė pagelbėti Vilniaus krašto gyventojams ir pastatyti per 1936—1937 metus šimtą pirmojo Lenkijos maršalo vardo pradžios mokyklų. Būtiną pagelbėjimo priemonę, raštais ir pinigais, bus artimiausiu laiku atiduotos dispozicijon.

Be to, Lenkijos aukščiausio labo vardan ir pagal maršalo Pilsudski'o norą ministerių taryba nusprendė padidinti aktyvią kultūrinio ir ūkiško rytų žemių išsiplėtojimo politiką“.

Po šio lenkų vyriausybės nutarimo reikia laukti, kad, pastatius okupuotame Vilniaus krašte šimtą lenkiškų mokyklų, lietuviai bus dar žiauriau persekiojami, terorizuojami ir jų vaikai bus verčiami pereiti į lenkiškas mokyklas, o okupantai turės gražaus pasiteisinimo ir gražios progos likviduoti lietuviškas mokyklas, kurių okupuotame Vilniaus krašte ir taip jau mažai beliko. Štai kokie kultūringųjų lenkų kultūringi žygiai!

Leidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Miško, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkiams ir kareiviams (tik šau) metams — 5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Vieningas darbas — tautos galybė

Visų valstybių intensyvūs karui pasirengimai, neramumai verčia ir mus susirūpinti savo valstybės saugumu ir nustato vis daugiau atsakingų uždavinių. Visi mes gerai žinome, kad anksčiau ar vėliau pavojus gali pasireikšti, tad dabar svarbu pasirūpinti, kad nebūtume užklupti netikėtai. Iš istorijos žinome, kad tos tautos ar valstybės gyvena, kurios sugeba parodyti pakankamą atsparumą, sugeba apginti savo teises. Svarbu, kad ir mes būtume vienas kūnas ir vienos galingos dvasios. Būtina suprasti savo tautos būties prasmę, svarbu jausti jos gyvybės pulsą.

Suprasdami, kas mes esame ir žinodami, kuo turime būti ateityje — susiduriame su daugeliu svarbių uždavinių. Tuos uždavinius galime išspręsti tik bendromis jėgomis: esant vieningiems, dirbant krašto stiprinimo darbą, gerai pasiruošiant sutikti bet kuriuos galimus pavojus. Kad pasiektume būtina reikalingo vieningumo ir geriau suprastume tautos saugumo reikšmę, mes ir apvaikščiojame susiartinimo dienas. Jei minėtus klausimus sugebėsime tinkamai išspręsti, juos vienodai suprasime, kaip kariuomenė taip ir visuomenė — pajėgsime nugalėti visas kliūtis, kurios gali būti sutiktos, einant laisvės keliu.

Vienybė — galybė. Ir šiandien mums visiems tos vienybės daugiausia reikalinga, nes tik tuo būdu tapsime galingais. Tikrą galingumą pajusime, kai būsime visi apsiginklavę, tą ginklą gerai vartosime ir ne tik rinktiniai Lietuvos sūnus, bet visi lietuviai tautos nariai. Mums, kariai, kyla nauji uždaviniai. Be savo tiesioginių pareigų, tenka su ginklu supažindinti plačiąsias žmonių mases, būtina išaiškinti jo reikšmę tiems, kas nuo jo yra toliau ir neturi progos arčiau pažinti. Visi turime suprasti, kad mūsų nepriklausomybės laidas tai vieninga, gerai ginkluota, viskam pasirūžusi visa tauta. Ką gali tokia tauta — mums parodė nepriklausomybės karas. Pažvelgę į netolimos praeities mūšius, į tas kruvinas laisvės kovas, matome atliktus didvyriškus darbus. Visi kaip vienas stojo savo tėvynės ginti ir nusprendė niekeno nepriklausomi gyventi. Daug priešų turėjome, nemaža kainavo ir aukų, bet vienybė pasiekė galybę — sudarytas vienos tautos kūnas ir galinga dvasia išvedė Lietuvą į pergalę ir šviesų rytojų.

Šiandien mūsų kelias dar nebaigtas, dar didelė brolių dalis vergauja po svetimu jungu, iš priešų gresia vis nauji pavojai ir tai visa mus verčia būti ir tokiu pat vieningumu rengtis ateities netikėtumams. Buvo svarbu mums laisvę iškovoti, dabar būtina tą laisvę garantuoti.

Girdime, kaip visuos kraštus žvangina ginklais, matome kokių greitumu ir tobulumu plečiasi technika. Negalime atsilikti, turime eiti su moderniausiomis kariuomenėmis kartu. Visa tai pajėgsime padaryti, jei visi vienodai suprasime reikalo svarbumą ir laiku pasirengsime netikėtumams.

Kartais imame kaltinti visuomenę, kad jinai tolinasi nuo kariuomenės, nesidomi kariškais dalykais ir neprijaučia karinimui. Yra dalis tiesos, tačiau kaltės dalis tenka ir mums patiems, kariai. Gal nenorime ar nemokame tinkamai prie visuomenės prieiti, o gal blogu elgesiu ar netinkamu pavyzdžiu ją nuo savęs atstūmėme. Mūsų tikroji pareiga visuomenei sudaryti tokias sąlygas, kurios visus prie mūsų patrauktų. Jei sugebėsime prieš visuomenę tinkamai pasirodyti — ji eis prie mūsų, mumis gėrėsis ir seks gražius pavyzdžius. Kartais neleistini karių ir civilių incidentai sudaro tarpusavyje šaltumą, todėl to turime vengti ir kiek galima su tuo kovoti. Suprantama, kad ne munduras pridoda žmogui reikšmę, tik jo skaistus protas, geras darbas ir gražus elgesys. Tuo būdu visuomet mes, kariai, gerokai pagalvokime, ar viską esame padarę, kad pasiektume didesnio glaudumo ir vieningo darbo su mūsų visuomene.

Ir būtins tarnybos kariai, ir atsarginiai, betkur susitikę su visuomene, privalome rodyti savo nuoširdumą, turime būti tikrais broliais. Kariškus dalykus, ginklo reikšmę ir pasirengimo svarbą turime tinkamai nušviesti, kad visiems būtų aišku.

Jei visi, kariai, tokiu keliu eisime — labai daug prisidėsime prie susiartinimo, daugeliui parodysime tikrąjį kelią.

Tačiau reikalinga ir antrosios pusės pritarimo, t. y., visuomenės prie kariuomenės ėjimo. Atvirai prisipažinkime, kad šiandien dar yra ir tokio elemento, kuris stengiasi griauti statomus valstybės rūmus. Užtinkame ir tokių darbininkų, kurie šį darbą trukdo. Tiesa, tokių skaičius gana menkas, bet tikram vieningam atsparumui neturi būti jų nė vieno.

Kariuomenė gamina ginkluotąją jėgą, stengiasi parengti kuo didesnę jos skaičių; kariuomenė stovi sargyboje, budi ir reikiant ji paduos ženklą. Kariuomenė pirmutinė pastos priešui kelią. Bet kova turi būti visos tautos, visos jos masės. Atsparumo kumštis gali būti tik tada skaudus, kad ji sudarys kariuomenę ir visuomenę kartu. Visuomenė turi galingą ginklą — dvasios stiprumą. Ji gali savo narius parengti stipriais, atspariais piliečiais, gali išauklėti tikrai kariškoje dvasioje, kad reikiant nesudarytų sunkumo tapti geru kariu pasirūžusiu gynėju. Šit visuomenei pluoštelis pareigų, ji tas pareigas gali visai lengvai atlikti — o rodos, tai būtų ir tikrai reikalinga.

Visuomenę galima skirti bent į dvi dalis — į suaugusiąją, subrendusią visuomenę ir jaunąją kartą. Pirmoji visuomenės dalis savo svariu žodžiu, geru pavyzdžiu gali kariuomenei daug padėti, kad pakeltų jos dvasią ir tuo pridotų jėgų. Esame girdėję ir matę, kaip žilagalvis senelis nuoširdžiai kalbasi su kariais; jis persisunkęs tėvynės meile sukelia entuziastingą ūpą kariuose. Galim rasti ir daug kitų gražių pavyzdžių. Svarbu, kad tikru nuoširdumu ir tyru jausmu būtų einama prie kariuomenės, kad būtų tinkamai suprasta,

Žuvo mūsų lakūnas kpt. Nakrošis

Gegužės 20 d. mūsų karo lakūnai atlikinėjo pratimus, pasirengdami gegužės 24 d. aviacijos dienai. Tarp jų skraidė ir av. kpt. Povilas Nakrošis. Skraidė vienviečiu „Fiat“ naikintuvu.

Baigęs pratimus, 10 val. 55 min. leidosi į aerodromą. Visai arti žemės padarė mažutį pasisukimą ir lėktuvas, užkliudęs žemę, smarkiai apsivertė. Kpt. Nakrošis smarkiai sudavė galvą į lėktuve buvusį kulkosvaidį ir pribėgę jo draugai, rado jį jau be sąmonės. Tą pat dieną 17 val. 30 min. mirė karo ligoninėje. Lėktuvas, nors ir smarkiai nukentėjo, tačiau manoma, kad pasiseks sutaisyti ir vėl naudoti karo aviacijos tarnybai.

Kpt. Nakrošis gimęs 1906 m. Panevėžio apskr., Velžio val., Karužiškių km., smulkių

A. a. av. kpt. Nakrošis

ūkininkų šeimoj. Iš Panevėžio gimnazijos stojo į karo mokyklą ir ją baigė 1927 m. Kitais metais buvo komandiruotas į Vytauto Didžiojo karininkų kursų aviacijos skyrių. Tais pat metais spalio 2 d. išskrido savarankiškai. 1930 m. baigė aviacijos skyrių ir skraidymo mokymą — aukštąjį pilotažą. Paskirtas į naikintuvų eskadrilę, tarnavo joj iki pat mirties.

1930. XI. 23. buvo pakeltas į leitenanto laipsnį, o 1934. XII. 27. į kapitono. 1933 m. buvo išvykęs į Jungtines Amerikos Valstybes. Ten išgirdęs apie Dariaus—Girėno žuvimą, buvo iškėlęs mintį organizuoti naują transatlantinį skridimą. Aplamai, kpt. Nakrošis buvo drąsus ir prityręs lakūnas.

Gegužės 22 d. 9 val. įgulos bažnyčioje buvo pamaldos už kpt. Nakrošio vėlę. Tos pat dienos 15 val. 30 min. velionis buvo išlydėtas iš aerodromo į Kauno kapines. Į amžino poilsio vietą jį palydėjo karo aviacijos viršininkas inž. plk. Gustaitis, aero klubo pirmininkas prof. Žemaitis, karo aviacijos karininkai ir kiti tarnautojai, civiliai lakūnai, karo aviacijos dalinys, velionio tėvai ir kiti namiškiai, ir didžiulė kauniečių minia. Padangėmis skraidė trys lėktuvai. Prie kapo pasakė pamokslą kun. Juška ir kalbą karo aviacijos viršininkas inž. plk. Gustaitis.

įvertinta ir suteikta parama. Tada ir kariuomenė jausis drąsiau, ji žinos, kad tautos masėje randasi jėga, jaus tos jėgos artumą ir žinos, kad visi trokšta vienodo laisvo gyvenimo.

Į antrąją visuomenės dalį tenka priskirti augančiąją kartą. Daugumoje augęs jaunimas, moksleiviai, visi besirengią tapti piliečiais ir norį dirbti savo valstybei naudingą darbą. Didelį vaidmenį vaidina auklėtojai. Nuo jų priklausys, koki užaugs jaunos kartos piliečiai. Tačiau ir šioje srityje tenka tikėtis susilauksiant naudingų darbininkų. Jauna siela, energija, pasiryžimas gyventi ir noras ieškoti naujų kelių — duoda impulso apsnūdėliams. Auklėdami kariškoje dvasioje, rodydami gerą pavyzdį, duosime kraštui naujos pajėgos. Ta pajėga bus tuo didesnė, kuo ji bus daugiau parengta, kariškai apmokyta, šiandien kalbėti apie antimilitarinį ūpą ir dvasią ne laikas.

Manau, kad neprasižengsime, jei visą tautą tokia linkme išauklėsime. Tuo parodysime plačiajam pasauliui, ko mes siekiame, ko norime ir sudarysime rimtą saugos garantiją. Todėl ši visuomenės dalis gali labai daug prisidėti prie karinių jėgų stiprinimo, jei bus atsidėjęs dirbama ir tinkama linkme einama.

Peržvelgdami atskirai tuos narius, kas tą saugumą gali sudaryti, matėme, kad reikia vienybės darbe, reikia vienos minties, kad pasiektume vieną tikslą. Kariai ir visuomenė — tie patys žmonės, tos pačios tėvynės sūnūs ir dukterys.

Ateitis iš mūsų daug laukia. Ypač dabartinis amžius reikalauja mus stipriai apsiginkluoti, kad reikiant nepasijustume beginkliais. Visa tautos masė, vieninga mintis ir dvasia, galingi ginklai sugebės užkirsti bet kuriam priešui kelią.

Mjr. A. Jonaitis

Savo žemėj, jūroj ir danguj

Mūsų širdis klūpčioti nepratus —
Džiaugias laisvės žydinčiom gėlėm.
Mūsų žemėj žengia mūsų gretos,
Tankai, patrankos rikiuojasi eilėm.

Mūsų jūra kelti būres šaukia —
Su bangom sudainuot eiva!
Laisvą jūrą apkaišys išplaukę,
Kaip sesutės krūtines, laivai.

Mūsų erdvę plieno paukščiai puošia,
Skraido vėtrų ir žvaigždžių keliais.
Eskadrilės žygių maršui ruošias —
Vanagų prie saulės niekad neprileis!

Jau palaidojom likimą vergo,
Degame saulėtekio žara.
Laisvę ginant niekad nepavargome,
Jos lietuvis niekad nepraras.

Tepakyla viesulai devyni —
Pasirengus — grumtis nebaugu.
Savo žemėj viešpačiai mes vieni,
Savo žemėj, jūroj ir danguj!

Jonas Docius

MŪSŲ KUKLIEJI DIDVYRIAI

Durtuvais nutildė priešo minosvaidžius ir kulkosvaidžius

1919 m. gegužės 18—20 d. kautynėse su bolševikais ties Kurkliais (Ukmergės apskr.) 1 pėst. pulko 7 kuopa turėjo žymių laimėjimų. Buvo paimta bolševikų sveika patranka, pakinkytais arkliais ir su pilnais pirmagaliais sviedinių.

Mūs kareiviai, pamatę priešo patranką, lenktyniuodami tarp savęs puolė ją. Smarkiausia prieš ugnis ir jų atkaklus pasipriešinimas negalėjo sulaikyti laimėjimų siekiančio lietuvių kareivio. Vienų karių pasiryžimas ir atkaklus puolimas padėjo kitiems, ir taip lietuvių kariams petys į petį kartu veikiant, prieš patranką jokiū būdu nebegalėjo išsprukti. Todėl už šias kautynes ir patrankos paėmimą daugelis šios kuopos ir kitų dalinių karių gavo Vyčio Kryžius. Jie savo narsumu, ryžtumu ir atkaklumu tai buvo nusipelnę.

Virš. J. Kazlauskas.

7 kuopos viršila Juozas Kazlauskas taip pat šiose kautynėse nusipelnė laimėjimų garbę. Jis su keliais kuopos kareiviais, nežiūrėdamas smarkiausios prieš ugnies, atkakliai puolė prieš patranką, kuri buvo priversta pasiduoti lietuviams.

Kitos kautynėse virš. J. Kazlauską taip pat sekė gražūs laimėjimai. 1919 m. lapkričio 22 d. kautynėse su vokiečiais-bermontininkais ties Radviliškiumi jam teko kautis prie malūno. Bermontininkai malūne buvo labai įsistiprinę. Minosvaidžių ir kulkosvaidžių ugnimi kuo atkakliausiai priešinosi. Lygiu lauku puolantiems lietuviams ypač buvo sunku slinkti pirmyn. Prieš ugnis buvo galinga ir naikinanti.

Virš. Kazlauskas minimose kautynėse buvo dešiniojo kuopos baro viršininkas. Kuopai puolant malūną, jis, nežiūrėdamas smarkiausios prieš ugnies, su savo kareiviais atkakliai puolė prieš durtuvais, paėmė malūną ir nutildė prieš minosvaidžius ir kulkosvaidžius.

Už aukščiau minimus pasiryžėjimus virš. Juozas Kazlauskas apdovanotas 2 ir 3 laipsnio Vyčio kryžiais. Jis yra kilęs iš Alytaus apskr., Miroslovo val., Milostonių km.

Kada nebegalėjo trauktis, liko tik vienas kelias — pulti

1920 m. rugsėjo 22 d. kautynės su lenkais Seinų fronte buvo nelaimingos mūsų kariuomenei. Tą dieną netikėtai užpulti labai nukentėjo mūsų 5 ir 8 pėst. pulkai. Minimame fronte dalyvavo ir 6 pėst. pulko III batalionas. Šio bataliono 7 kuopa ties Vidugiriais puolė lenkus. Kuopos pirmajam būriui priešais pasitaikė kalnas. Iš vienos kalno pusės slinko lietuviai, o iš kitos lenkai. Abi kariuomenės pradėjo lenktyniuoti, kurie pirmi užims kalno viršūnę.

Gr. Pr. Mazūras

Lietuviams įlipus beveik į pusę kalno, lenkai pirmi užlipo ant kalno ir viršukalny pasistatę kulkosvaidį, turėdami visai patogią poziciją, paleido taiklią ugnį į lietuvius. Būsena susidarė labai pavojinga: nei trauktis, nei pirmyn eiti. Pakalnėj radę patogesnę priedangą, lyg ir griovelį, lietuviai sugulė, bet galvos pakelti negalėjo.

Tačiau lietuviai nesumišo ir galvos nepametė. Turėdami šautuvinių (šompolinių) granatų, paleido jas į prieš kulkosvaidį. Taikliai paleistos šautuvinės granatos sunaikino prieš kulkosvaidį, kurį nutildžius, lietuviai puolė lenkus, juos nuvijo nuo kalno ir patys jį užėmė. Puolant priešą, pirmas pakilo eil. Pranas Mazūras, tuomet ėjęs skyrininko pareigas (jo paties žodžiais, tuomet ėjęs 1 būrio būrininko pareigas). Ar-

Didinga karo aviacijos šventė

Pereitą sekmadienį Kauno aerodrome įvyko visų seniai ir nekantriai lauktoji karo aviacijos šventė. Visuomenės gyvą susidomėjimą mūsų aviacijos laimėjimais parodė ir tas faktas, kad į karo aerodromą suplaukė dešimttūkstantinės minios žmonių, kurių dalis buvo atvykusi net ir iš tolimesnių vietų. Jau šeštadienį didžiuliame Kauno karo aerodrome buvo tikra rugiapiūtė, darbas virte virė. Tai buvo paskutiniai pasiruošimai tai didžiulei moderniškiausiojo ginklo demonstracijai. Dar keliomis valandomis prieš šventę, žmonių virtinės, lyg skruzdės, užtvindė visas gatves, kelius ir takus, vedančius į aerodromą. Retai kada į čia suplaukia tokia žmonių jūra, kiek jų buvo ši kartą. Apskaičiuojama, kad šiemet aviacijos dienos žiūrėjo apie 50.000 žmonių.

Į aviacijos šventę, griežiant sutikimo maršą ir pakeičiant vėliavas, atvyko Respublikos Prezidentas **Antanas Smetona**, vyriausybės nariai, kariuomenės vadovybė, organizacijų atstovai ir Kaune viešėjusieji Latvijos ir Estijos rotariečiai. Šventė buvo pradėta, kai ltn. Adomkevičius ir ltn. Šlikas pakilo „Anbo VI“ ir ties aerodromu iš padangių išmetė didžiulę tautinę vėliavą. Tuo pačiu metu karo orkestrai sugriežė Tautos himną.

Šventės programa pradėta devynių lėktuvų eskadrilės įvairiomis rikiuotėmis ir persirikiavimais: kampine rikiuote, nuolaidžia, trikampe, grandžių kampine, grandžių vora ir grandžių linija. Toliau, pakilo trys lėktuvai, kurie skutamu skridimu, prie pat žemės ir nematytu greičiu (500—600 kilometrų per valandą) pavaizdavo aerodromo žemės taikinių puolimą. Tai yra būdas lėktuvu skrendant labai žemai ir nepastebėtiems at-

skridus apmėtyti taikinių bombomis. Vykdamas šį numerį ir siaubingai gaudžiant lėktuvams, į žemę pasipylė bombų kruša. Aerodromo žemės gabalai ištryško į padanges.

Minias žmonių pagavo dar stipresnis išpūdis, kai devynių lėktuvų eskadrilė dideliu greičiu puolė ir pradėjo bombarduoti neapsaugotą taikinį. Tas taikinytis — tai du aerodrome buvę pastatyti sandėliai, kurie bemačiant buvo sunaikinti. Vienas jų tuojuo paskendo liepsnose, tačiau gaisras čia pat buvusių ugniagesių tuojuo buvo likviduotas. Ši programos užuomazga žiūrovams padarė didelį išpūdį, žadėdama ir daugiau šurpių netikėtumų. Tačiau šventės rengėjai programą buvo taip sutvarkę, kad po stiprių išpūdžių, žiūrovai galėjo pamatyti švelnesnių ir nuo įtempimo atleisti nervus. Dėl to tuojuo buvo pradėta „medžioklinė“ dalis. Av. kpt. Nausėda labai vykusiai numušė 5 į orą paleistas pūslės, o trijų lėktuvų grandis iš kulkosvaidžių apšaudė ore velkamą maršką.

Įvairūs skraidymai — oro kautynių vaizdavimas ir kiti — žiūrovams buvo kaip ir atsikvėpimas, bet vis dėlto su kai kuriais netikėtumais. Ir vėl nervų įtempimas. Mat, „priešo“ lėktuvų eskadrilė puolė Kauno aerodromą. Tai iš Šiaulių atskridusi, mjr. Liorento vadovaujama, eskadrilė. Prieš ją aerodrome buvo išstatytos zenitinės patrankos, kurioms apšaudė ir atrėmė „priešo“ puolimą. Jį pribaugti pakilo „mūsiškė“, mjr. Čemarkos vadovaujama, naikintuvų eskadrilė, kuri du „priešo“ lėktuvus „numušė“ ir privertė nusileisti.

Dešimttūkstantinės minios žiūrovų buvo gražiai nustebintos oro akrobatika ir įvairiais triukais, kuriuos krėtė žinomas karo lakūnas kpt. Mikėnas ir jaun. ltn. Draugelis. Lėktuvas jų rankose atrodė menku žaisliu, su kuriuo akrobatiškai numeriai mūsų lakūnams vyko, kaip tikriems oro akrobatikos specialistams.

Šioje šventėje puikiai pasirodė ir visų buvo gražiai įvertinti mūsų karo aviacijos viršininko inž. plk. Gustaičio konstrukcijos lėktuvai „Anbo IV“. Visuomenė jų moderniškumą ir tinkamumą stebėjo per moderniškąjo žvalgybos lėktuvo palyginimą su senstelėjusiu naikintuvu. Žvalgybos lėktuvai „Anbo IV“ turi tas gerąsias moderniškąjo lėktuvo savybes, kad gali staiga

chyvuose randami dokumentai pabrėžia, kad jis pasižymėjęs kautynėse visur pirmutinis puldamas lenkus.

Už narsumą eil. Pranas Mazūras (vėliau pakeltas į grandinio laipsnį) apdovanotas Vyčio kryžiumi. Jis yra kilęs iš Zarasų apskr., Degučių val., Gudelių km. Gimęs 1898 m. Gyvendamas Liepojuj (Latvijoje) išgirdo, kad organizuojama Lietuvos kariuomenė. 1919 m. sausio 2 d. atvyko į Lietuvą ir stojo savanoriu į Kretingos komendantūrą. Vėliau buvo perkeltas į Tauragės komendantūrą, o 1919 m. rudenį į 6 pėst. pulką. Dabar gyvena Kaune.

pakilti nuo žemės ir tuojau daryti įvairius posūkius; net leisdamasis ir būdamas jau arti žemės jis gali dar vartytis. Dėl to mūsų konstrukcijos lėktuvai ne tik prilygsta, bet net ir prašoka kai kuriuos užsieninius tos rūšies lėktuvus.

Įspūdinga ir graži buvo naikintuvų kova su bombonešiais. Ligi šiol platesnei visuomenei dar neteko matyti aviacijos ryšių su žemės kariuomene palaikymo ir lėktuvų komandavimu nuo žemės per radio. Visa tai buvo parodyta šioje šventėje. Lėktuvai puikiai atlieka žinių perėmimus bei perdavimus. Lėktuvų eskadrile nuo žemės per radio komandavo pats krašto apsaugos ministeris inž. plk. Dirmantas. Eskadrilė darniai vykdė duodamus įsakymus.

Žiūrovams taip pat buvo nematytas linksmas mokinio ir instruktoriaus skraidymas. Mokinio rolėje buvo mjr. Januškevičius. Jis mokomąjį lėktuvą „Anbo V“ vartė kaip plunksnelę. Publika jo triukus sekė visu dėmesiu ir nuoširdžiu kvatojimu. Tačiau netrukus tas pats „mokinys“ su savo lėktuvu pakilo į padanges ir parodė, kaip reikia ir kaip nereikia skraidyti, būtent, jis pradėjo skraidyti apverstu lėktuvu, galva žemyn. Tai yra nepaprastai pavojingas skridimas, kurį gali atlikti tik seni, daug patyrę lakūnai. Ir užsienių aviacijoje žemyn galva skrendančių lakūnų yra labai mažai.

Visiems aviacijos šventės dalyviams kvapą užgniauzė šokimai su parašiuotais. Buvo du šokimai: grupinis ir pavienis. Jeigu prieš keletą metų ši pavojingą gyvybę rizikuojantį šokimą atlikdavo tik labai drąsūs mūsų lakūnai, tai dabar šokti su parašiuotais pasisiūlė visa karo aviacijos mokykla. Tačiau šį pavojingą triuką padaryti buvo leista tik trimis mokiniams — Butkui, Keršiui ir Juozėnui. Jie visi beveik kartu iššoko iš lėktuvų ir pradėjo kristi. Parašiuotai bematant išsiskleidė ir drąsuoliai laimingai nusileido žemėn. Pavienį šokimą įvykdė ltn. Marcinkus. Tai buvo vadinamasis šokimas su užtęstu parašiuoto atidarymu. Ltn. Marcinkus šoko iš 1000 metro aukščio. Pradžioje kelias sekundes jis kulvirsčiais krito, kaip akmuo, ir parašiuotą atidarė tik tada, kai daug kas galėjo pamanyti, kad lakūnas jau žengia į antrąjį pasaulį. Ir šis šokimas labai gražiai pavyko. Parašiuotas šių dienų aviatoriams yra svarbi apsaugos priemonė. Jis jau išgelbėjo šimtus gyvybių. Ir mūsų aviacijoje, parašiuotų dėka, jau 11 lakūnų išvengė žiaurios mirties.

Artinosi vakaras, o su juo drauge ir įspūdingosios aviacijos šventės pabaiga. Į padanges pakilo keturių eskadrilių trisdešimt penki lėktuvai. Tai buvo rikiuotės skridimas, darnus karo aviacijos paradas. Iš jų 22 lėktuvai šventę užbaigė Vyriausiojo ginkluotųjų pajėgų Viršininko Respublikos Prezidento Antano Smetonos inicialais „A. S.“, kurie buvo taisyklingomis linijomis pačių lėktuvų padaryti ore. Aviacijos šventėje viešpatavo pavyzdinga tvarka, pačių karių palaikoma.

Tai tiek, bendrais žodžiais, iš aviacijos šventės programos. Apsilankiusiems žiūrovams retai kuriam buvo suprantami pirotechniški, gražiai suderinti sprogimai, tai yra bombų mėtymai ir zenitinės artilerijos aerodromo gynimas. Publika gavo įspūdį, kad tai tikras kovos šoviniaus šaudymas. Tačiau tuo laiku, kai į „priešo“ lėktuvus šaudė zenitinės patrankos, lakūnai sprogdino specialius amonalu pripildytus užtaisus. Ant žemės elektriniu būdu buvo sprogdinamas amonalas ir juo sprogdinti aerodrome buvusieji sandėliai. Pirotechniško sprogdinimo vadovu buvo kpt. Zagurskis. Skraidymus tvarkė av. plk. ltn. Peseckas. Prie jo buvo įvairios ryšio priemonės: radio, telefonas, optika ir kitos, kurių

pagalba lėktuvams buvo įsakoma pakilti, nutuopti ir t. t. Kiekvienas pratimas buvo atliktas tiksliai, pagal programoje numatytą laiką. Vyriausiojo žiūrovų tvarkdriu buvo av. mjr. Motuzas. Žiūrovai visą laiką buvo gražiai informuojami per garsiakalbius apie šventės eigą ir jiems aiškinamas kiekvienas programos punktas. Aiškintoju buvo av. ltn. Grincius.

Į karo aviacijos šventę gausiai atsilankiusioji visuomenė pamatė didžiulę mūsų aviacijos pažangą ir laimėjimus visose srityse. Visas aviacijos šventės pelnas, kaip buvo jau ir anksčiau pranešta, paskirtas ginklų fondui. Į šventę buvo parduota apie 13.000 bilietų.

Vakare, aviacijos karininkų ramovėje buvo suruošta vakarienė, kurioje dalyvavo Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, krašto apsaugos ministeris inž. plk. Dirmantas, kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, kiti aukšti kariuomenės viršininkai, svetimų valstybių karo atstovai ir aviacijos karininkai. Vakarienės metu gražią kalbą pasakė Respublikos Prezidentas A. Smetona. Pradžioje buvo pagerbtas prieš pat šventę žuvęs av. kpt. Nakrošis. Toliau Respublikos Prezidentas pažymėjo, kad karo aviacija yra mūsų kariuomenės elitas. Tai puikiai parodė ir ši diena. Aviacija matomas kas kartą vis didesnis mūsų visuomenės susidomėjimas. Baigdamas kalbą, Respublikos Prezidentas padėkojo karo aviacijos viršininkui inž. plk. Gustaičiui ir visiems lakūnams už gražų ir darnų šios šventės surengimą bei įvykdymą.

Karo aviacijos viršininkas inž. plk. Gustaitis šavo kalboje pažymėjo, kad karo aviacija ištesės jai reikiamas viltis ir, kad mes jau dabar turime galimumo kritišku momentu atremti visokius netikėtinumus. Inž. plk. Gustaitis padėkojo šventės rengimo komitetui ir visiems lakūnams, prisidėjusiems prie šventės surengimo ir jos programos įvykdymo. Čia inž. plk. Gustaitis Respublikos Prezidentui įteikė plieno sparnų garbės ženklą.

Lietuvos skautai dalyvaus tautinėje estų skautų šventėje

Liepos 10—20 dienomis Estijoje, Haapsalu miesto apylinkėje, Estijos skautai rengia savo tautinę stovyklą. Į ją pakviesti ir Lietuvos skautai. Iš Lietuvos, reprezentuoti užsieny mūsų skautus, važiuos viena draugovė. Draugovės vadu paskirtas skautininkas Mažeikių gimn. dir. Rainys.

Estijos skautų tautinės stovyklos programa numatoma labai įvairi, įdomi ir pamokoma. Čia mūsų skautai turės progos susipažinti su draugingo krašto gamta, papročiais, žmonėmis ir bendru šalies gyvenimu. Tam tikslui bus rengiamos iškylos į krašto gilumą, lankomi muziejai, kultūrinės įstaigos.

Prieš vykstant į Estiją, Lietuvos skautų reprezentacinė draugovė liepos 5—9 d. padarys dar rengiamą stovyklą Kau-no apylinkėse. Joje bus atatinkamai pasirengta atstovauti Lietuvos skautus tautinėje estų stovykloje.

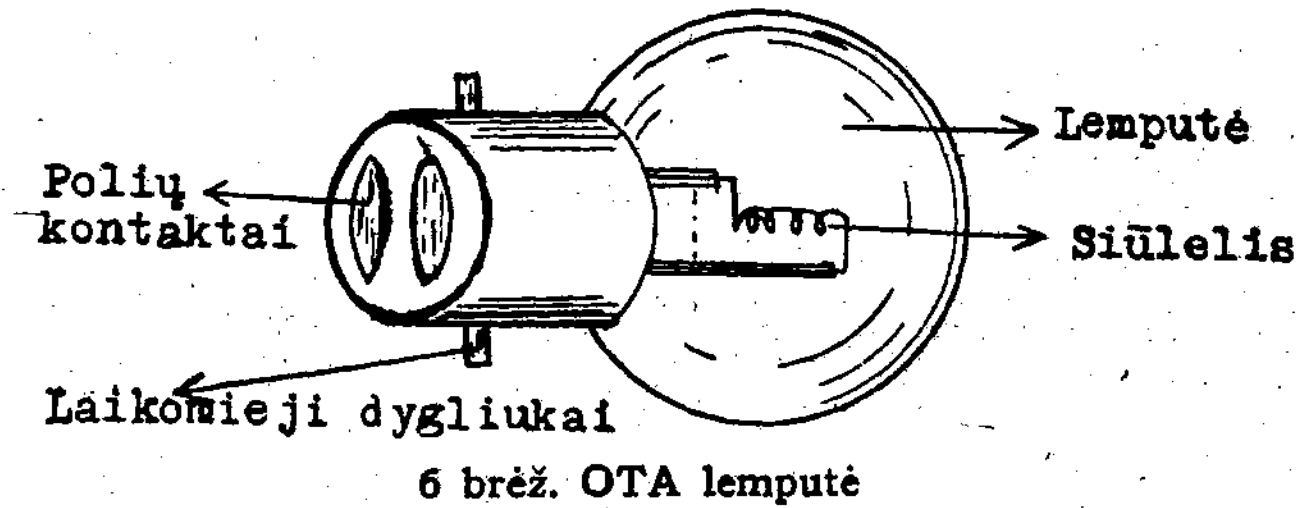
Reikia tikėtis, kad Lietuvos skautai vėl vyraus tokio plataus mastelio stovykloje. Jie tą įrodė būdami 1933 metais Vengrijoje, 1934 m. Latvijoje ir 1935 — Švedijoje. Čia jie visur, visuose pasirodymuose, laužuose susilaukdavo didžiausių ovacijų ir simpatijų. Ir vengrai ir latviai stebėjosi mūsų skautų kruopštumu ir sugebėjimu originaliai papuošti stovyklą, o švedijos skautų bičiulis princas Gustavas Adolfas net pats pernai ant didžiojo stovyklos kelio parašė, kad visi eitų aplankyti lietuvių skautų rajoną.

Norintieji vykti į estų skautų tautinę stovyklą įsirašo vyriausiame skautų štabe. Stovyklą, įskaitant visas numatomas ekskursijas, parengiamą stovyklą ir kitas technines išlaidas, atsieis tik 110 litų.

Optiniai ryšiai

(Žiūr. „Kario“ Nr. 21)

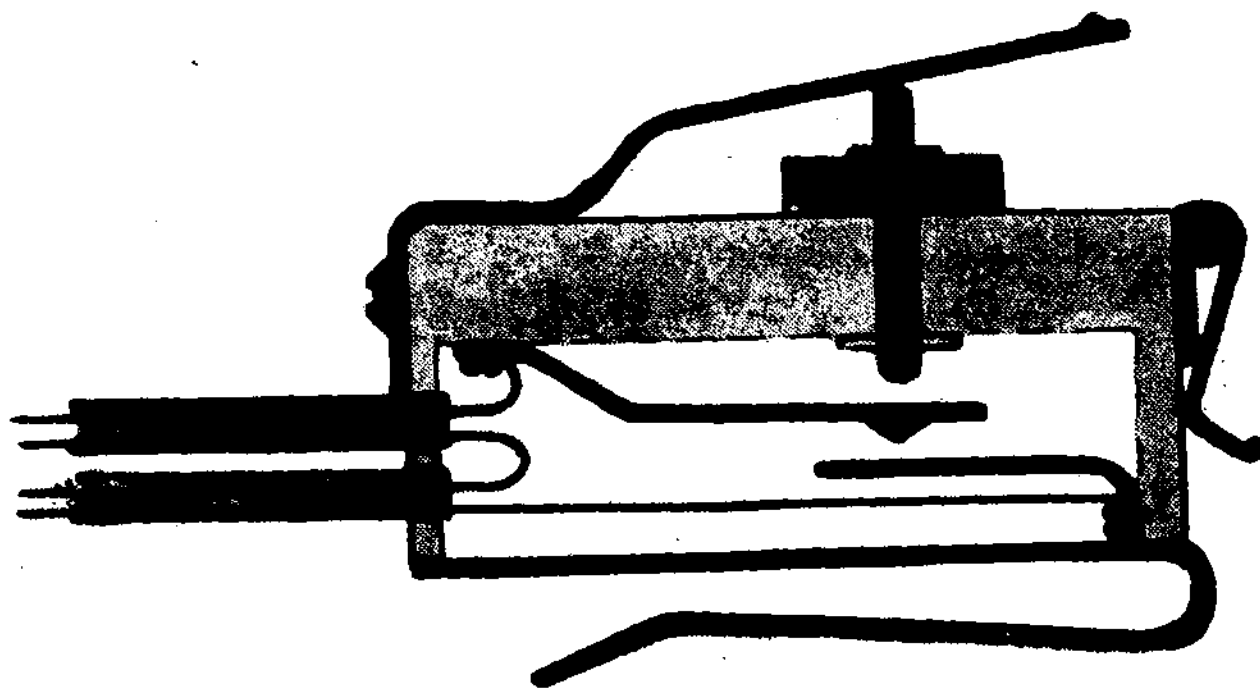
5) elektros lemputės susideda iš: 1) stiklinės pūslės, iš kurios ištrauktas oras, 2) sunkiai tirpstančios medžiagos laidininko siūlelio, kuris, turėdamas didelę varžą, nuo elektros srovės įkaista ir šviečia, 3) siūlelio galų dvejų kontaktų, kurie liečia srovės šaltinio kontaktus, kada lemputė yra į vietą įstatyta (6 brėž.). Viena pusė lemputės juodai nudažyta, kad į

lauko pusę nesisklaidytų spinduliai. Lemputės yra dviejų rūšių:

- dienos — baltos, raudonos ir žalios spalvos — 6 volt., 1,2 A.,
- nakties — baltos, raudonos ir žalios spalvos — 6 volt., 0,6 A.

Nakties lemputės pažymėtos raide N. Jas galima naudoti ir dienos metu, dirbant mažesniuose atstumuose. Lempučių spalvos reikalingos tam, kad dirbant kelioms stotims vienam rajone, skirtųsi jų spalvos, prisitaikymui prie fono ir šviesos maskavimui.

7 brėž. Darbo raktas (piūvis)

6) Laidininkas — saitas yra dvigyslis 2,5 metro ilgio. Saito viduryje yra darbo raktas (7 brėž.). Jis taip įtaisytas, kad spaudžiamąja lentelę nuspaudus

srovės jungtuką, sudaroma srovės grandinė. Raktokitoje pusėje yra kablys, kuriuo saitą galima pakabinti prie stovo. Saito galuose yra šakutės su skeltais dygliukais. Kad galima būtų aparato galvutę atitolinti nuo dėžės, pav. įkelti į medį, yra atsarginis 5 metrų ilgio saitas.

Šviestuvai (8 brėž.)

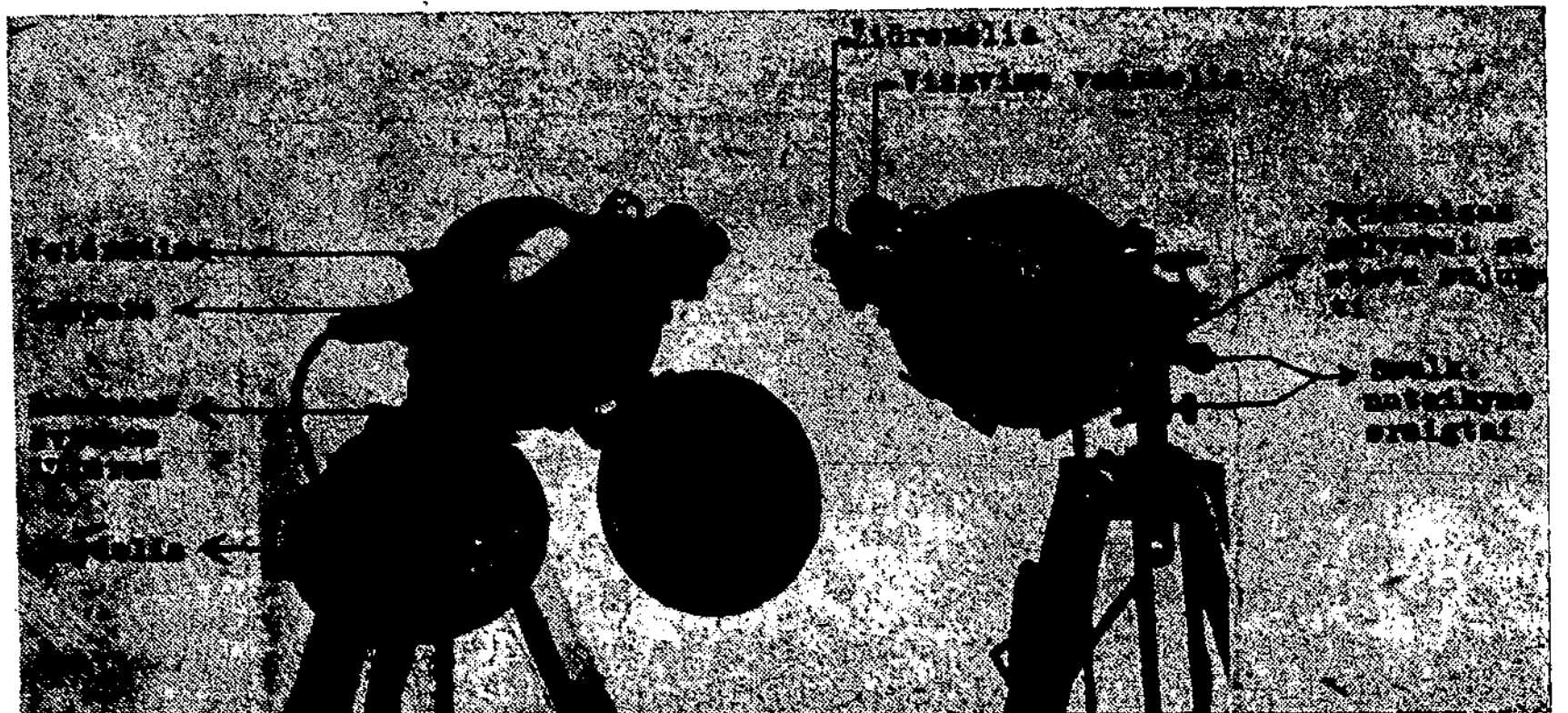
Šviestuvą sudaro apvali skardinė dėžutė su paraboliskai išlenkta užpakaline sienele. Sieneles viduryje yra skylutė, stebėti šviesai darbo metu.

Šviestuvai turi šias dalis:

- veidrodį,
- prietaisą šviestuvui ant stovo uždėti,
- taikymo prietaisą,
- elektros lemputės laikiklį,
- skydelį šviesai reguliuoti,
- raudoną šviesos filtrą.

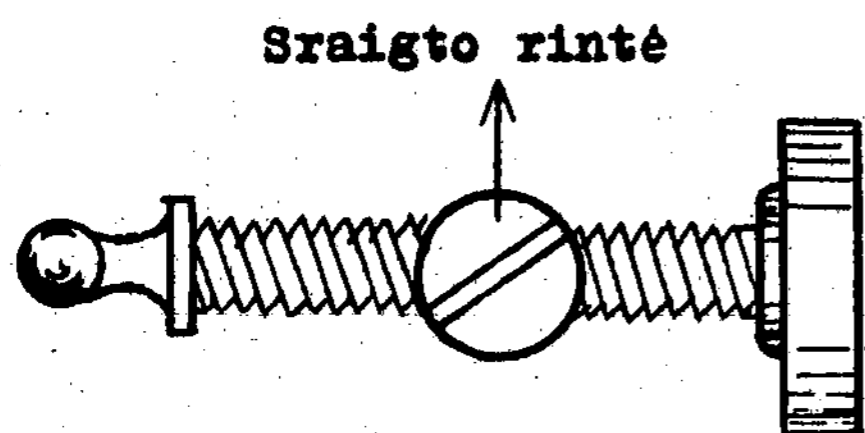
Veidrodis — stiklinis, parabolinės formos. Jo gaubtoji pusė apsidabruota. Veidrodžio skersmuo — 13 cm. Jis reikalingas iš šviesos versmės ateinančius spindulius taip atlaužti, kad jie iš šviestuvo išeitų visi lygiagrečiai ir eitų veidrodžio ašies kryptimi. Šviesos pėdo išsiskėtimo dydis už 1 km yra: orizontalėje plokštumoje su dienos lempute 35—40 m, su nakties lempute — 22 m; vertikalėje plokštumoje su dienos ir nakties lemputėmis — 18 m. Pėdo išsiskėtimo kampas orizontalėje plokštumoje lygus 2 laipsniams, vertikalėje plokštumoje — 1 laipsniui. Šio kampo pagelba galima apskaičiuoti pėdo dydį kiekvienam atstumui pagal trigonometrines formules $A = B \sin a$, kur A — yra ieškomo ploto skersmuo, B — atstumas, a — pėdo išsiskėtimo kampas.

Prietaisai šviestuvui ant stovo uždėti turi šias dalis: 1) lizdas, į kurį įeina šviestuvo laikiklis, 2) stambaus nutaikymo varžtai, 3) smulkaus nutaikymo arba reguliuojamieji sraigčiai. Prietaisai taip įtaisytas, kad uždėtas ant stovo šviestuvai sukamas horizontaliai ir vertikalčiai. Apytikriai nutaikius, šviestuvai prie jos taikiklio priveržiamas. Po to smulkaus nutaikymo sraigčiai galutinai nutaikomas. Prieš taikant smulk. nutaikymo sraigčiai turi būti vidurinėje padėtyje (9 brėž.). Varžtai ir sraigčiai horizontalaus nutaikymo yra apačioje, vertikalaus — viršuje. Kai kuriuose aparatuose prie šio prietaiso yra pritvirtinta įgaubta lentelė, kuria reguliuojamas šviesos kiekis, krintantis iš lemputės į veidrodį.

8 brėž. Šviestuvai

Taikymo prietaisais reikalingas nutaikyti šviesos pėdą į priešingą stotį. Dalys: 1) vizavimo vamzdelis su pamatu, 2) žiūronėlis, 3) periskopas. Vizavimo vamzdelis turi abejose galuose po žiedą, kurių viduryje yra apvali skylutė taikyti. Vamzdelis pritvirtinamas prie aliuminijaus medžiagos pamato, o šis prie šviestuvo. Žiūronėlis padarytas iš kelių prizmių ir lęšių, kurie vaizdą padidina 4 kartus. Matymo plotas per

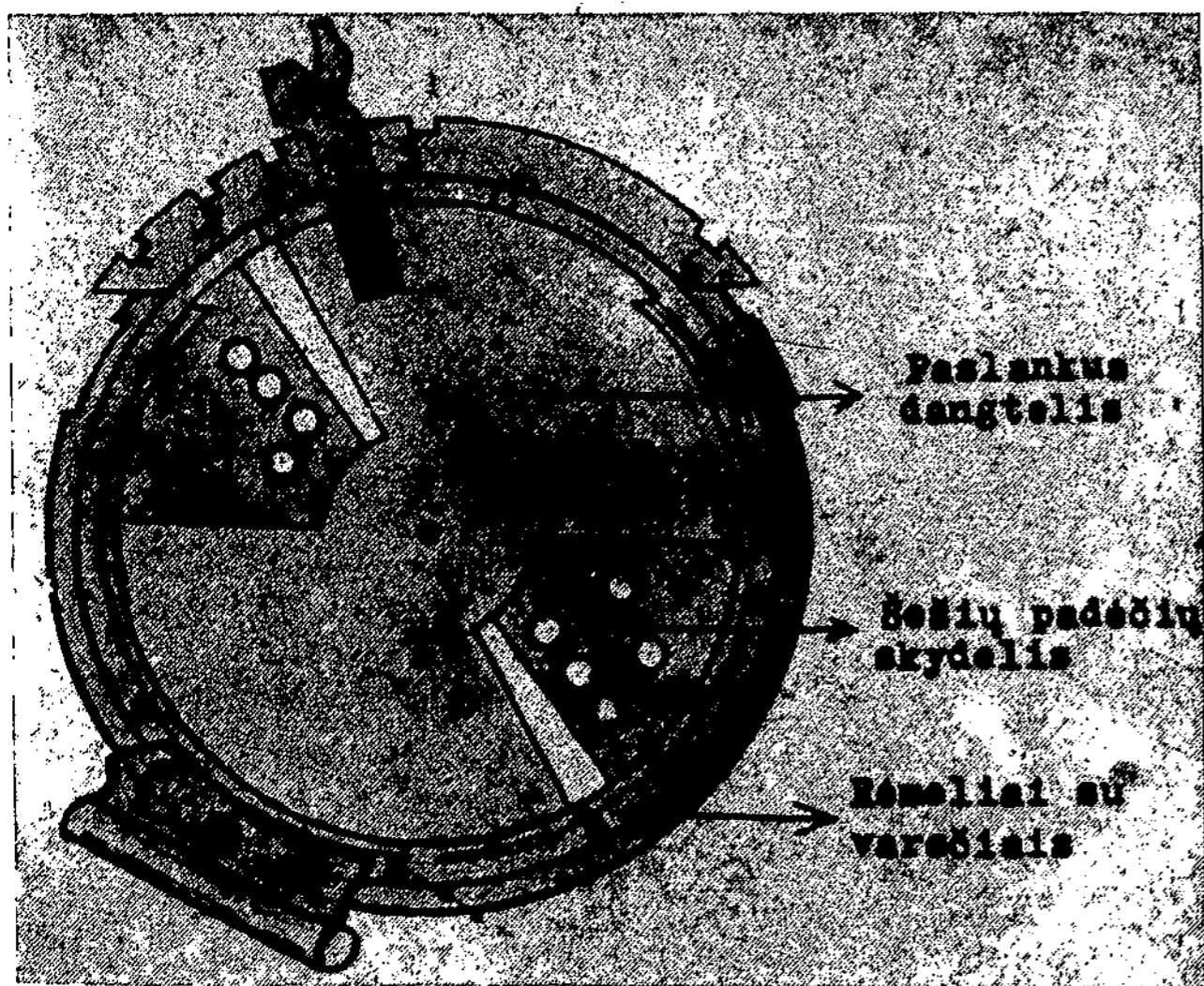

9 brėž. Smulkaus nutaikymo sraigtas (padėtis prieš taikant)

žiūronėlį už 1 km — 180 m. Šviestuvo sienelėje prieš žiūronėlį įtaisytas periskopas. Tai pailga prizmė. Žiūronėlis šviesos, kartu ir lemputės siūlelio vaizdas, krin-ta į periskopo prizmę, o iš jos į žiūronėlio vidurį. Žiūronėlyje matome spyruokliuko (gyvačiukės) pavidalę. Taikant šis siūlelis turi dengti priešingą stotį. Kad per periskopą šviesa į žiūroną nekristų labai stipri, periskope įtaisytas aprūkytas stiklas.

Elektros lemputės laikiklis. Jis jungia lemputę su srovės šaltinio kontaktais. Dalys: 1) vamzdelis lemputei įstatyti, 2) jungiamieji kontaktai su spyruokliu. Vamzdelis pritvirtintas prie šviestuvo sienelės iš vidaus. Įstačius lemputę, reikia ją pasukti aukštyn, kad jos dygliukai užsikabintų už vamzdelio iškarpos.

Skydelis reikalingas: a) reguliuoti siunčiamos šviesos dydį, b) apsaugai veidrodžio ir raudono filitro. Po naudojimo skydelis visada turi būti uždarytas. Sky-

10 brėž. Skydelis

delio dalys: 1) rėmeliai su vyriais, 2) skydelis su šešioms padėtimis šviesai reguliuoti, 3) slankiojamas dangtelis (10 brėž.).

Rėmeliai sujungia visas dalis. Skydelyje yra 9 skylutės ir dvi išpiovos. Dangteliu nustatomos 6 padėties šviesai leisti. Kiekviena padėtis pažymėta raudona skaitline. Aukštesnės padėties šviesa 3 kartus stipresnė už vienu numeriu žemesnės padėties šviesą. Visai atidarius dangtelį, šviesa 3 kartus stipresnė už 6 padėties šviesą. Priešo link siunčiama šviesa turi būti kuo silpniausia.

Raudonas šviesos filitras reikalingas tam, kad priešui sunkiau būtų susekti mūsų šviesą. Raudona spalva sunkiai matoma todėl, kad ją sek-ti akiai labai kliudo žalia ir mėlyna spalva. Tačiau raudona šviesa gerai matoma sekant pro žiūroną su raudono stiklo antgaliais. Filitro dalys: 1) rėmeliai su vyriais, 2) žalatinio stiklo raudonas lapas, 3) paprasti du stiklo lapai. Žalatinis stiklas įdėtas tarp paprastų stiklų.

Stovas susideda iš trijų kojų, o kojos — iš dviejų arba trijų susistumiančių dalių. Atskiros dalys sujungtos varžtais. Kojų viršuje yra šviestuvo laikiklis (dyglys), ant kurio užsideda šviestuvai. Dygliai apačioje — kablys pakabinti dėžei. Kad kojos pastatytoje padėtyje stipriai stovėtų, jos suveržiamos tam tikslui skirtais varžtais. Stovo nešimui prie jo yra pritvirtintas diržas.

Priedeliai: 1) planšetas (lauko krepšelis) — jame nešiojamas žemėlapis, kompasas, rašomoji medžiaga ir įrankiai, 2) žiūronas 6×30 su raudonais antgaliais priėmimui signalų. Raudoni antgaliai vartojami tada, kada signalai siunčiami per raudoną šviesos filitą.

Optinio ryšio aparatų priežiūra.

Visada reikia prisilaikyti šių taisyklių:

- 1) aparatus ir įrankius visada laikyti sausai,
- 2) saugoti nuo drėgmės baterijas ir dėžes,
- 3) baterijų nelaikyti saulės karštyje,
- 4) visada, kad ir po trumpo vartojimo, išjungti baterijas,
- 5) dirbant nelaikyti ilgesnį laiką ištinę šviesą,
- 6) dedant į dėžę šviestuvą, skydelį visiškai uždaryti,
- 7) jei aparatas nenaudojamas, baterijos iš jo išimamos,
- 8) visur ypatingai saugoti saitą; kišant ir traukiant iš dėžės imti už šakutės; sugadintą izoliacijos vietą neatidėliojant apvynioti izoliacijos juosta.
- 9) visus elektros kontaktus laikas nuo laiko patikrinti ir išvalyti,
- 10) medines ir metalines dalis valyti drobiniu skuduru,
- 11) dažniau sukamus varžtus ir sąnarius tepti alyva,
- 12) veidrodį valyti sausu odiniu arba panašios medžiagos lopu (tik ne drobiniu); lopą saugoti nuo purvo ir smėlio.

13) ypatingą dėmesį kreipti į tepimą dantytų ratų ir gulyklų, tepamos vietos yra geltonai nužymėtos.

Kliūtys. Dirbant aparatuose pasitaiko dažniausia šios kliūtys:

- 1) šviesos lemputė nedega,
- 2) šviesa blikčioja (mirga).

Kliūčių žymės

Šalinimas

(Aparatų ir baterijų kliūtys)

1) Perdegusi lemputė.	Pakeisti.
2) Baterijos išsieikvojusios.	Pakeisti.
3) Baterijų kontaktų plunksnos netvirtai liečia laidus (gnybtus).	Atsargiai palenkti baterijų kontaktines plunksnas ir kontaktus pagerinti.
4) Šakutės dygliukai per laisvai guli lizduose	Dygliukus atsargiai praskėsti.
5) Nutrūkusi laidininko gysla saite.	Vieleles surišti ir užizoliuoti.
6) Darbo raktas neduoda kontakto.	Raktą atidaryti ir sutvarkyti kontaktų plunksnas.
7) Spyruokliniai kontaktai užkliūva už lemputės lizdo sienelės ir nesiekia lemputės kontaktų.	Sureguliuoti spyruoklę (atsuktuvu), kad kontaktai patektų į savo vietą.
8) Laidai sugadinti.	Aparatą pristatyti specialistui sutaisyti.

(Rankinės dinamo mašinos)

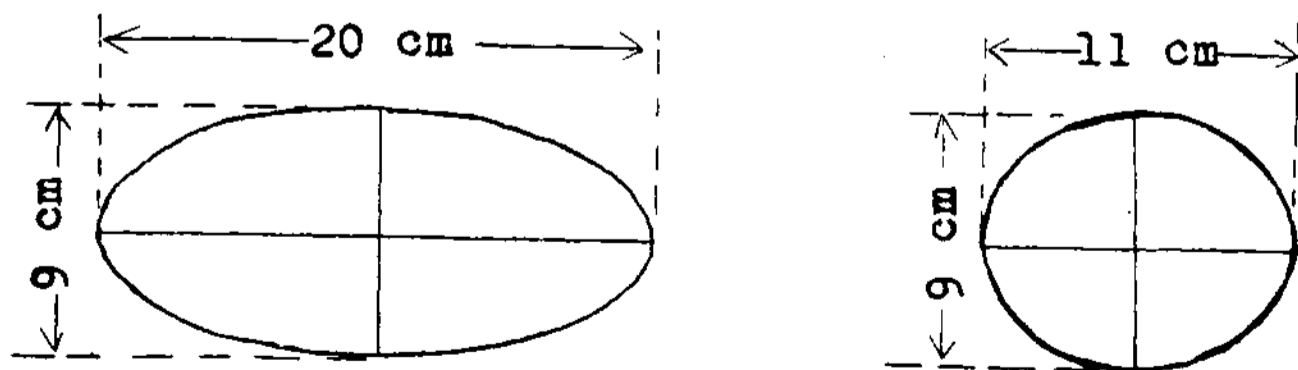
9) Šepečiai suteršti arba netvirtai liečia kolektorius.	Nuvalyti, kontaktus sutvarkyti.
10) Atsileidę sraigteliai, kurie jungia dinamo mašinos srovės kontaktus su įvado laidais.	Sraigtus priveržti.

Jei dinamo mašinoje pasirodo mažos metalinės piūvenos, tai ženklas, kad dantyti ratai netaisyklingai susikabina. Šiame atsitikime dinamo mašina vartoti netinka ir turi būti skubiai perduota mechanikui nustatyti kliūtį.

Aparatui visai neveikiant arba šviesai blikčiojant, pirmiausia reikia nustatyti kliūtis rūšį (pagal nurodytas taisykles) ir tada šalinti. Tikrinant baterijas, reikia raktu sujungti srovės grandinę.

Veidrodžio ašies lygiagrečio su taikymo įtaiso ašimi patikrinimas.

Iškrypus taikymo įtaisui arba veidrodžiui, spindulių pėdas į taikymo tašką nepateks. Esant šiai kliūčiai reikia nureguliuoti veidrodį. Tikrinama taip: ant

11 brėž. Elipsis

lentos nupaišomas gulsčias elipsis (11 brėž.), kurio dydis yra toks:

- naudojant dienos lemputę — orizontalė elipsio ašis 20 cm, vert. 9 cm;
- naudojant nakties lemputę — orizontalė elipsio ašis 11 cm, vert. 9 cm.

Paremkieme Vilniaus Geležinį Fondą

Lenkų smurto žygiai prieš okupuotojo Vilniaus krašto lietuvius verčia susirūpinti ne vieną kurią nors organizaciją, bet visus lietuvius, visą Lietuvos visuomenę. Čia neužtenka mūsų moralinės paramos bei užuojautos, turime realiu darbu padėti vilniečiams. Kovoti dėl Vilniaus šiuo metu tegalime tik kultūriškomis priemonėmis ir paremdami vilniečius pinigais per *Vilniaus Geležinį Fondą*. Šiandien mūsų tarpe jau nėra tokių naivių svajotojų, kurie galvotų, kad lenkai Vilnių mums geruoju gražins. Ji tegalėsime atgauti tik tvirtai išugdę visas savo jėgas — fizines ir moralines, sujungę jas vienam bendram tikslui — Lietuvos širdies — Vilniaus atvadavimui. Fiziškas tautos ugdyimas, kariuomenės pajėgumo stiprinimas žymiai prie šio tikslo artina. Tačiau nemažą vaidmenį vaidina ir ekonominių — finansinių pajėgų telkimas. Išižiūrėję į gyvenimo eigą, galime pastebėti, kad ir gražiausios idėjos, kilniausi sumanymai, jeigu tik jie neturi ekonominio pagrindo, dažniausiai gyvenime nepalieka jokių pėdsakų. Ir Vilniaus vadavimo akcija nedaug pasistums pirmyn, jei nebus remiama finansiskai. Gerų norų čia nepakanka.

Vilniaus Geležinis Fondas ir telkia materialines tautos gėrybes Vilniaus vadavimo reikalui, kad išmušus lemiamai valandai, jas būtų galima tikrai naudingai panaudoti. Vilniaus Geležinio Fondo tikslas yra centų pagalba sucementuoti, sujungti visus lietuvius, nežiūrint, kuriame pasaulio krašte jie gyventų: išmokyti ir išauklėti tautą suprasti tą didžiąją pareigą, kuri liečia kiekvieną tėvynės sūnų. Gyvename tokiose sąlygose, kada kiekvienu momentu turime būti pasirengę aktyviai fizinei kovai. Vilniaus Geležinis Fondas ir siekia įkūnyti tautoje solidarumo jausmą, ugdyti tautinį jautrumą — atjausti skaudžiasias tautos žaizdas ir į jas reaguoti.

Paastrėję lenkų žygiai okupuotame krašte verčia ypatingai prie šio darbo prisidėti. Gyvas reikalas padėti broliams vilniečiams materialiskai. Todėl Vilniaus Geležinio Fondo Komitetas ir prie jo veikianti Jaunimo sekcija, kurioje dalyvauja visų didžiųjų organizacijų centro atstovai, gegužės mėn. 15 d. iki birželio 15 d. rengia visoje Lietuvoje *Vilniaus pasų ir ženklelių platinimo vaju*. Šitame laikotarpy kiekvienas pilietis turi atiduoti nors nedidelę pajamų dalį svarbiam reikalui: įsigyti Vilniaus pasą ar įklijuoti jame ženklelį. Visuomenė, mokyklos bei organizacijos turi atiduoti nesunkią Vilniaus reikalui duoklę. Paskelbtame laikotarpy paaukoti nors mažą sumą tebūnie būtinas dalykas. Tai, pagaliau, kiekvieno mūsų pareiga.

M.

Aparatas statomas prieš lentą 5 metrų atstume. Nutaikyti į elipsio ašių susikirtimo tašką. Žiūronėlio siūlelis (gyvačiukė) turi dengti brėžinį. Lemputės šviesa turi kristi į nubraižytą elipsį. Jei šviesa krenta kitur, tai ženklas, kad šviesos pėdas neina lygiagrečiai taikymo linijos. Šiuo atveju reikia veidrodį į vieną ar kitą pusę sukėti tol, kol šviesa kris į nubraižytą elipsį.

Baterijų pakeitimas

Kada baterijų grupės (abi kartu), jas nuosekliai sujungus, duoda mažiau, kaip 5,5 volto įtampos, turi būti pakeistos naujomis. Baterijų dėžutę iš aparato dėžės traukti iš lėto, nenaudojant jėgos. Prieš naudojimą baterijos turi būti patikrintos. Negalima jungti į vieną grupę išsieikvojusią bateriją su nauja. Baterijų plunksnas šiek tiek atlenkti ir į dėžutę dėti taip, kad baterijos gale pritaisyta lentelė įeitų į savo lizdą dėžutėje.

(B. d.).

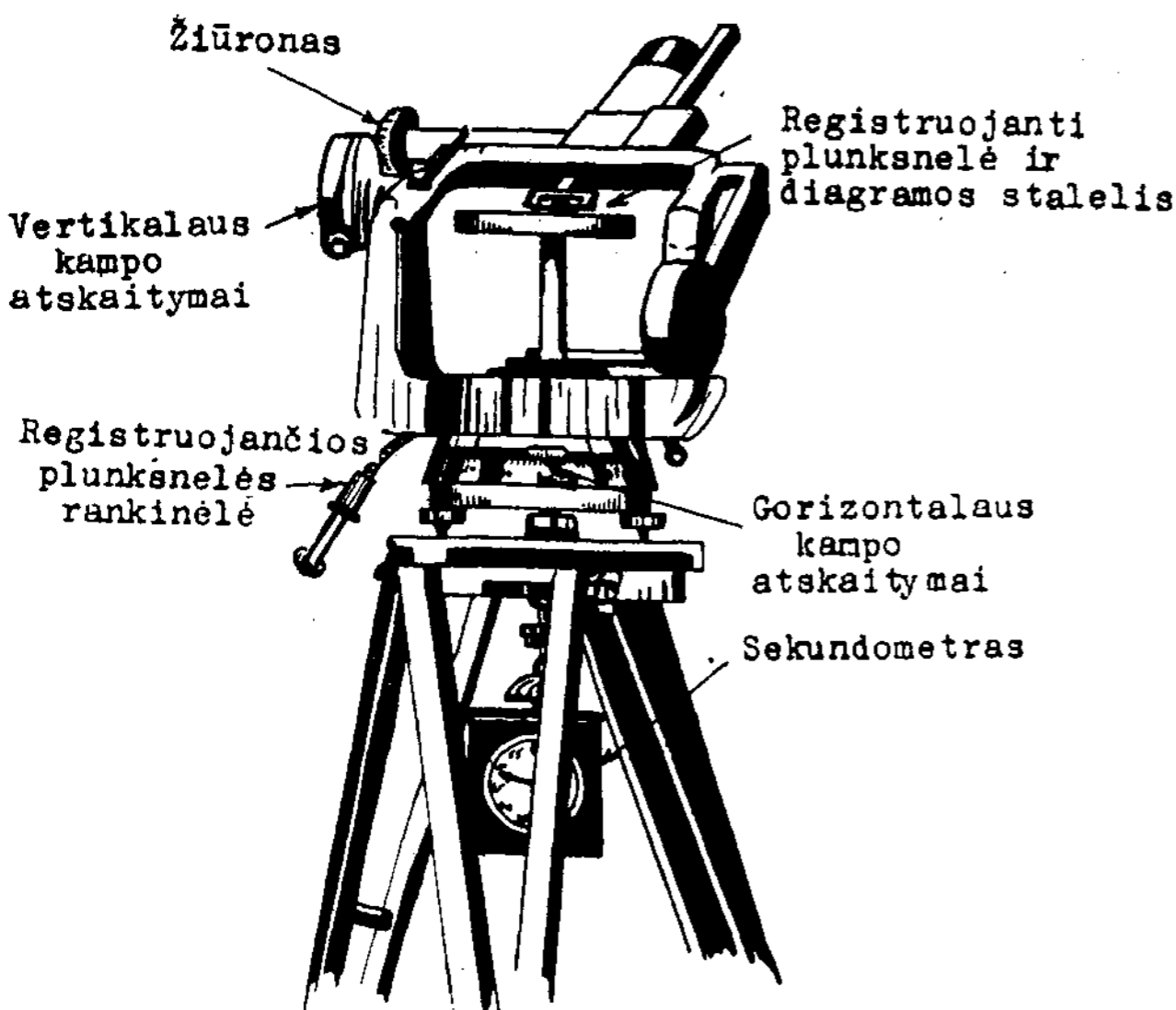
Meteorologija aviacijos tarnyboje

(Žiūr. „Kario“ Nr. 17 ir 18)

Pilotiniai stebėjimai yra daromi tam, kad nustatytume vėjo kryptį ir greitį įvairiuose aukščiuose. Kaip anksčiau jau rašėme, kad ne tik matomi gamtos reiškiniai, kaip lietus, sniegas, audros, bet ir oro slėgimo, temperatūros, drėgmės ir vėjo pakitimai, sudaro įvairių kliūčių aviacijos tarnyboj. Dažniausiai aviacijos skraidančiam personalui tenka susidurti su vėju, tiek prie žemės, tiek ir įvairiuose aukščiuose.

Kremsenis (1893 m.), sekdamas pūslės, bandė nustatyti vėjo kryptį ir greitį įvairiuose aukščio sluoksniuose. Pūslės kelią jis nustatydavo vizuodamas, o aukštį iš pūslės skersmens ir keliamos jėgos. Tuo pačiu tikslu Asmanas (1903 m.), naudodamas gumines pūslės, patyrė, kad tokios pūslės turi beveik pastovų vertikalų kilimo greitį. Vėliau Kvervenas (1912 m.) padirbo specialų teodolitą, kuriuo, sekdamas pūslės iš vietos ir žymėdamas pūslės nukrypimo kampus nuo horizontalės ir vertikalės plokštumos, apskaičiavo jos kryptį ir greitį. Tas būdas, šiek tiek patobulintas, ir dabar yra vartojamas pilotiniuose stebėjimuose. Leidžiama pūslė, kurios kilimo greitis yra apskaičiuotas iš jos svorio ir keliamos jėgos, arba iš pūslės apskritimo ilgio ir keliamos jėgos, ir sekama teodolitu. Kildama pūslė aukštyn, dėl mažėjančio išorinio oro slėgimo, tempiasi, skersmuo didėja, kilimo greitis irgi turėtų didėti, bet nuo jos didėjančio paviršiaus — didėja ir oro pasipriešinimas, tāt tos dvi jėgos atitinkamai kompensuojasi (sudaro atsveriamąją jėgą). Tokios pūslės, vadinamos pilot-balionais, teodolitu stebiamos net iki 10—15 km. Iki 8 km aukščio pūslės kilimo greitis yra pastovus. Esant stipriam vėjui, žemesniuose sluoksniuose iki 1—1,5 km gali būti gana didelis nukrypimas nuo išskaičiuoto pūslės kilimo greičio. Tuo atveju, didesniui tikslumui, pūslės kilimą reikia sekti iš dviejų arba trijų taškų.

Teodolito žiūronas gali judėti horizontalia ir vertikalia kryptimi (brėž. 10). Paleidus pūslę, sekama per žiūronus, ir kas minutė užrašomas horizontalus ir vertikalus kampas. Vėliau, ant atitinkamos diagramos

10 brėž.

atidedami tie kampai ir galutinai apskaičiuojama vėjo kryptis ir greitis bet kuriame aukštyje.

Praktika parodė, kad jei pūslė tarp dviejų gretimų sluoksnių staigiai keičia savo kryptį ir greitį, tai į tokį aukštį patekęs lėktuvas bus smarkiai blaškomas. Perskridimui, be techniško lėktuvo greičio, reikia žinoti kryptį ir greitį vėjo to oro sluoksnio, kuriame lėktuvas lekia. Žinodami lėktuvo greitį, geografinį kursą ir pilotiniais stebėjimais nustatytą vėjo kryptį ir greitį, galime išskaičiuoti lėktuvo skridimo kursą ir greitį, kuriuo lėktuvas faktinai perskris iš vieno taško į kitą. Jei įvairiuose oro sluoksniuose vėjo kryptis ir greitis yra skirtingi, tai galima parinkti skridimui tas sluoksnis, kuriame sąlygos būtų palankesnės, t. y., greitesnis skridimas. Iš pilotinių stebėjimų nustatomas vyraujantis vėjas aukštumose, taip vadinamos vėjo rožės. Pas mus iš darytų pilotinių stebėjimų matyti, kad dažniausiai pasikartojantis vėjas — yra pietų vakarų linkmės.

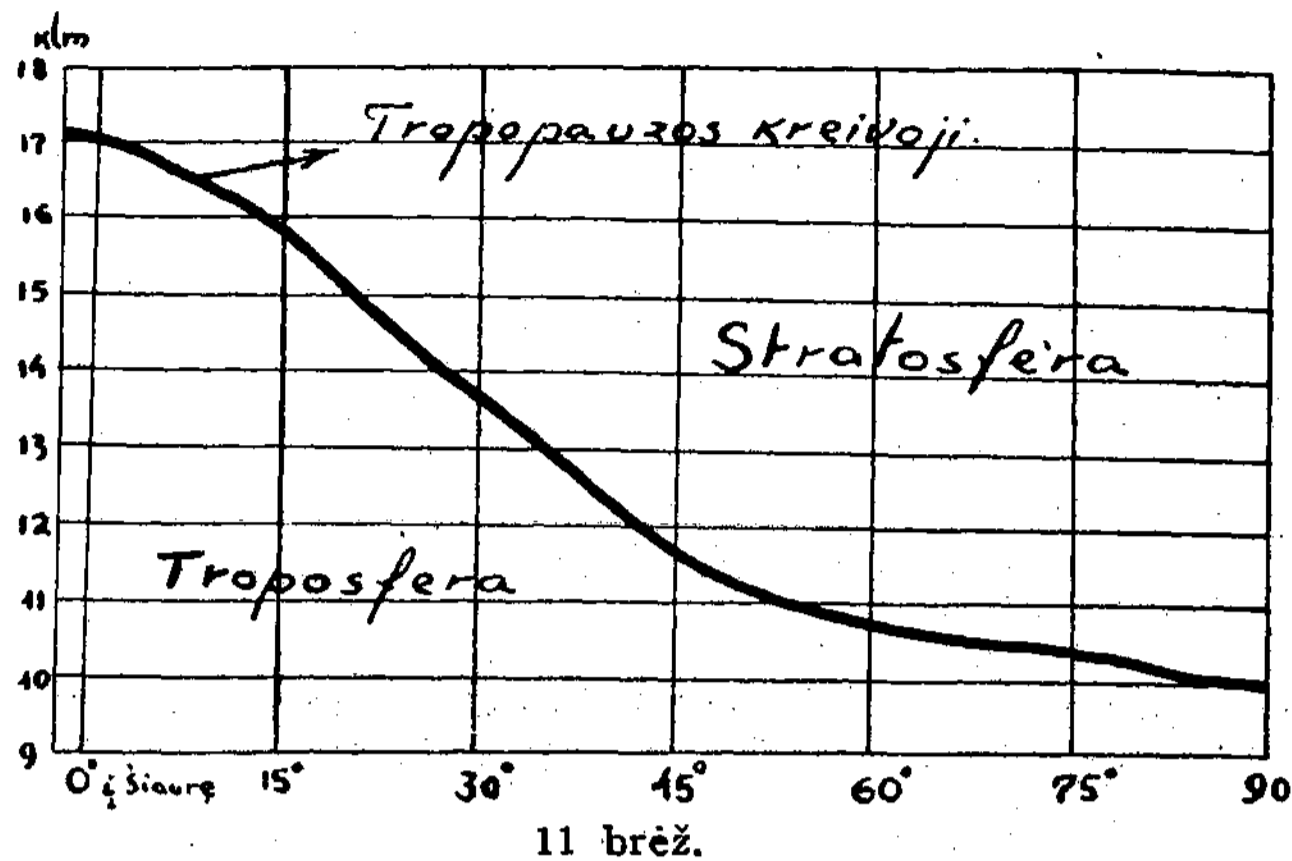
Stratosferos panaudojimas aviacijai vis uoliau ruošiamas. Ištisa eilė mokslininkų tyrinėja stratosferos sąlygas ir jos galimumus aviacijai.

Kaip žinoma, mūsų žemė iš visų pusių apsupta dujine danga, vadinama atmosfera. Žemės traukos jėga neleidžia žemės atmosferai išsiblaškyti po begalinę pasaulio erdvę, ji gaubia žemės kamuolį ir sukasi drauge su žeme aplink jos ašį. Atmosfera skirstosi į kelias dalis. Tankiausia ir sodriausia atmosferos dalis, kuri siekia iki 11 km nuo jūros lygio, vadinasi truposfera. Ji yra mūsų atmosferoje vienintelė oro zona, kurioje yra debesys ir krituliai, kylančios ir krintančios oro srovės, ir kurioj, didėjant aukščiui, temperatūra pastoviai krinta.

Po truposferos eina stratosfera. Jungiamoji plokštuma truposferos su stratosfera vadinami tropopauza. Ši plokštuma nėra pastovi. Prie ašigalių kartais nusizemina iki 7 km, o ties pusiauju iki 17 km (brėž. 11). Yra pastebėta, kad kuo tropopauza yra aukščiau, tuo jos temperatūra yra žemesnė. Kuomet virš poliaus yra — 50°C, ties pusiauju yra — 85°C. Taipgi tropopauzos aukštumas pareina nuo metų laikų. Vasaros metu tropopauzos aukštis padidėja, o žiemos, ypač pavasarį, sumažėja.

Stratosfera tiriama įvairiais būdais. Leidžiami balionai su tyrinėtojais, kurie seka registruojančius prietaisus ir užrašinėja visus stebiamus reiškinius. Tokius stebėjimus pirmasis atliko fizikos prof. Piccardas. 1931 m. Belgijoje jis pakilo į 14500 m, gi 1932 m. į 16300 m aukštį. 1933 m. rusas Prokofievas pakilo į 19000 m. 1935 m. rusų balionas pakilęs net į 22000 m aukščio, nukrito ir žuvo juo skridę 3 lakūnai. Užrašai ir barografo registracija išlikę sveiki. Leidžiami taip pat balonai vieni, su pritvirtintais registruojančiais prietaisais oro slėgimui, temperatūrai ir drėgmei nustatyti. Balonai yra pripildomi tiek vandenilio, kad pakilus į tam tikrą aukštumą jie sprogsta, o prietaisai su paršiotu nusileidžia ant žemės. Tokie balonai yra pasiekę iki 39 km. Lėktuvais yra pasiekta iki 15,3 km aukščio. Jiems yra specialiai sukonstruoti meteorografai ir pririšami ant sparno, kur nesiekia propelerio srovė ir statiškas oro slėgimas nėra sutrukdomas. Tyrinėjama su pririšamais balonais ir aitvarais, bet šie didelės aukš-

tumos negali pasiekti, nes kartu su savim turi kelti ir didelį svorį vielos. Jais yra pasiekta 7 km aukštis. Atmosferą tyrinėja ir netiesioginiu būdu. Jos tyrimas yra pagrįstas hipotezėmis ir mažiau patikimas.

Sunkiau yra nustatyti stratosferinis vėjas. Per ilgą tyrimo metų eilę centrinėje ir vakarinėje Europoje nustatyta, kad aukščiau 11 km vėjas pučia beveik vakarų su nukrypimais į šiaurę. Didėjant aukščiui, didėja ir vėjo greitis. Didžiausias vėjo greitis pasireiškė aukščiau stratosferos. Vandens garų kiekis, didėjant aukščiui, mažėja. Yra nustatyta, kad jau 10 km aukštyje tėra 32%, o 16 km — tik 18%. Šis mažėjimas pasireiškia todėl, kad vandens garai patenka į atmosferą iš žemės, ir jų kondensacija kilimą į viršų sulaiko. Tāt virš 10 km aukščio debesų nebėra.

Stratosferos sluoksnis siekia iki 75 km aukščio. Joje temperatūra pastovi apie -55°C . Stratosferos oro sudėty didėja azoto ir vandenilio kiekis, gi deguonies mažėja. Aukščiau stratosferos yra vandenilio sfera. Čia ore vandenilio daugiau negu kitų dujų. Deguonies visai nėra. Šis sluoksnis kyli iki 200 km. Į tą sluoksnį patekę meteoritai virsta garais ir tik kai kurie patekę į stratosferą susprogsta ir skeveldros gali pasiekti žemę. Vandenilio sferoje spindi šiaurės pašvais-tės spindulių pavidalo.

Dar aukščiau vandenilio ribos seka geokoronijaus sfera, kurioje dujos, vadinamos geokoronijum, yra daug lengvesnės už vandenilį. Tokių dujų ant žemės visai nėra. Tame sluoksny susidaro šiaurės pašvais-tė lanko pavidalo.

Šių laikų aviacijos technika yra smarkiai pažengusi. Jau nesitenkindama pasiektu greičiu 500—700 km per val., bet tobulinant lėktuvo aerodinaminę formą oro pasipriešinimui sumažinti, ir didinant motoro galin-gumą, siekiama dar didesnio greičio. Dėl oro tankumo prie žemės prieita tam tikros ribos. Mat, oro pasiprie-šinimo dalis, didėjant greičiui, auga kvadratu. Didė-jant aukščiui, mažėja oro tankumas, kartu mažėja ir jo pasipriešinimas.

Aukštis km	Tankumas Vg/m^3	Slėgimas mm	Temperatūra $^{\circ}\text{C}$
0	1,23	760	+ 15
1	1,11	674	+ 8,5
3	0,91	526	- 4,5
5	0,74	405	- 17,5
10	0,41	198	- 50
15	0,20	90	- 56,5
22	0,06	30	- 56,5

Iš duomenų matyti, jog stratosferoje oro tankumas visai mažas. Tai ir skatina techniką įvairiems bandy-mams pritaikyti lėktuvą stratosferiniam skridimui. Be to, stratosferinis sluoksnis yra žymiai patogesnis aeronavigacijai. Jame nėra debesų, audrų, kylančių ir krintančių srovių ir pan. Antra priežastis, kuri verčia kilti į stratosferą, tai galimumas išvengti priešo zenitinių pabūklų ugnies. Stratosferinis priešo puolimas yra pavojingesnis besiginantiems. Todėl kiekviena valstybė, kiek leidžia jos lėšos, stengiasi turėti lėktu-vus, kurių kilimo lūbos būtų kuo didesnės, tuo lyg ir apsidrausdami nuo priešo puolimo iš oro.

Slėgimui ar deguoniui mažėjant, stratosferos už-kariavimas yra sunkus. Skridimas stratosferoje gali-mas tik su specialiai pastatytais motorais ir lėktuvais. Jų konstrukcijos savybės reikalauja:

1) kadangi 15000 m aukštyje oro tankumas yra 8 kart mažesnis, negu prie žemės, tai variklis turi būti aprū-pintas įtaisais orui ligi normalaus tankumo suspausti, prieš paduodant jį į karbiuratorius;

2) oro praretėjimas ir sumažėjimas jame deguo-nies reikalauja stratosferiniame lėktuve įtaisymo pilo-tui germetinės kabinos, su prietaisais orui vėdinti;

3) labai žema temperatūra stratosferoje pareika-laus kabinos apšildymo, kad palaikytų viduje jos tem-peratūrą, reikalingą normaliam piloto darbui;

4) atmosferiniam slėgimui sumažėjus, didėja skys-čių garavimas; reikia turėti įtaisą normaliam atmosfe-riniam slėgimui benzino ir alyvos bakuose palaikyti;

5) vandenim vėsiami motorai turi būti aprūpinti skysčiu, neužšalančiu prie labai žemos temperatūros;

6) propeleris turi turėti keičiamą žingsnį, kad pri-taikytų prie pasikeitusio oro tankumo.

Meteorologo akimis žiūrint skridimas stratosferoje turi šias pirmenybes:

2) oro tankumui sumažėjus, sumažėja pasiprieši-nimas, todėl galima pasiekti didelį greitį;

b) geras matomumas,

c) nėra apledėjimo pavojaus.

Stratosferiniuose skridimuose yra pasiektas aukš-tis 15 km. Neseniai žuvęs Amerikos lakūnas W. Post net du kartus buvo pakilęs į stratosferą. Motoras buvo paruoštas su dviguba kompresorių eile ir keičiamo žingsnio propeleriu. Uždegimo sistema įtaisyta į oro nepraleidžiantį apdarą, kuriame buvo palaikomas rei-kaujamas slėgimas. Kadangi oro kabina nebuvo her-metiška, tai turėjo specialią aprangą, kvėpavimo ir ap-šildymo aparatus. 1934 m. gruodžio 3 d. Post pakilo į 14630 m aukštį. Gruodžio 7 d. antrą kartą pakartojė skridimą. 12900 m aukštyje sugedo altimetras, bet jis pats tvirtino, kad buvo pasiekęs 15000 m aukštį.

Netenka abejoti ir stebėtis, kad po kelerių metų oro susisiekimas tolimose distancijose bus atliekamas stratosferoje. (Galas)

Kpt. Kovas

ŽIRGINIO SPORTO SĄJUNGOS REGISTRACIJOS TAISYKLĖS

Gegužės 6 d. Žirginio sporto sąjunga sporto apygardoms ir žirginio sporto organizacijoms išsiuntinėjo Žirginio sporto sąjungos registracijos taisykles bei žirgų ir narių registracijos korteles.

Visi, praktikuojantieji žirginį sportą, asmenys turi regis-truotis Žirginio sporto sąjungoje. Paskiri asmenys susipažinti su registracijos taisyklėmis ir gauti žirgų ir narių registraci-jos kortelių gali sporto apygardose ir Žirginio sporto sąjun-goje Kaune, Kūno Kultūros Rūmuose.

Karių ekskursija į pajūrį

Kariuomenės vadovybei sutikus nuo š. m. gegužės 30 d. ligi birželio 3 d. įskirtinai Spaudos ir švietimo Skyrius rengia Kauno puskarininkiams ir mokomųjų dalinių kariams ekskursiją į pajūrį.

Plentų ir vandens kelių vyr. direktoriui inž. Tuskeniui tarpininkaujant, p. susisiekimo ministeris inž. Stanišauskis garlaivį „Vilnių“ davė dovanai. Todėl kariams kelionės išlaidų nebus jokių.

Garlaivis išplauks š. m. gegužės 30 d. 5 val. ryto nuo A. Panemunės tilto ir 5 val. 30 min. sustos ties Čiurlionio gatve paimti kitų Kauno įgulos dalių karių.

Garlaivis sustos: 1) Seredžiuje, kur bus galima pamatyti Seredžiaus miestelis, su aukštu piliakalniu, vaizdingas Belvederio dvaras, kur yra žemės ūkio mokykla, su gražiu parku ir ten greta statomos naujos kareivinės. Didžiojo karo metu prie Seredžiaus yra įvykusios tarp rusų ir vokiečių kariuomenių didelės kautynės, 2) Veliuonoje didelis piliakalnis, Gedimino „kapas“, pilaitė, kur Gedimino laikais buvo lietuvių tvirtovė ir kur žuvo pats Gediminas, peršautas pirmą kartą pavartotais kare su mūsų protėviais šaunamojo ginklo, sena 15 amžiuje statyta aukščiausioje miestelio vietoje bažnyčia, stovinti senovės žinyčios vietoje. Prie Gedimino kalno gražus ūksmingas parkas, 3) Jurbarko, tai pirmas keli kilometrai nuo buvusios rusų-vokiečių sienos miestas, tarp pušynų ir smėlynų, ties Mituvos upelio žiotimis. Pirmas Jurbarkas buvo vadinamas „Georgenbur“ — nes vienu tarpu ten buvo kryžiuočių pilis. Puiki dvibokštė gotikos stiliaus bažnyčia. Miestelio pakraštyje buvusiojo kunigaikščio Vasilčikovo dvaro liekanos su dideliu parku. Prie Jurbarko gražiame ir sausame pušyne įrengta moderniška džiovininkų sanatorija, 4) Jurbarką palikus plaukiant žemyn garlaiviu už 4—5 km privažiuojami Smalininkai, pirmas buvusis vokiečių pasienio perėnamasis punktas ir pasienio miestelis, 5) Rambynė. Palikus Smalininkus ir Ragainę, privažiuojamas dešinėje Nemuno pusėje brangus kiekvieno lietuvių širdžiai Rambyno kalnas, kuris apdainuotas eilėraščiais ir kuriame senovėje buvo di-

džiausia lietuvių ir prūsų šventovė — žinyčia. Toje vietoje dabar yra pastatytas aukuras, kuriuo daugiausia rūpinasi Mažosios Lietuvos patriarchas Martynas Jankus. Iš tolo kalnas, apaugęs mišku, atrodo, kaip didelis žalias kupstas, bet įkopęs į jo viršūnę ir pasidairęs pamatai ir supranti, kad šita vieta negali būti kitokia, kaip šventa. Čia šlaitų pušelėms ilsintis, tyliai šlama pasaka apie didį čia buvusį aukurą, vaidilas ir kryvius. Kasmet ant šio kalno iškilmingai švenčiamos Joninės, į kurias net atvažiuoja ekskursijos iš Kauno, viso Klaipėdos krašto ir kitų Lietuvos vietų, 6) Rusnė, jo miestukas yra pakilesnėje Nemuno žiočių vietoje, prie pat marių ir prie pat vienos Nemuno šakos. Rusnė yra vieta, kurioje iškilo pasakingasis mūsų protėvis Palemonas. Netoli Rusnės yra taip vadinama „Elnių sala“ kurioje yra užsilikę nemaža briedžių (tokių elnių). Čia yra iš seniausių laikų lietuvių gyvenamų vietų, 7) Nuo Rusnės — Nemuno žiočių įplaukiama į Kuršių Marias, kurioms tenka plaukti iki Nidos apie 2 val. Nida — kopų kraštas, gerai pritaikytas turistams, nes yra restoranų ir keli viešbučiai, kur galima gauti ir nakvynę ir valgio. „Lietuvos Sachara“. Ten yra vietų, kuriuose galima nugrimsti į smėlį. Vėjuotomis dienomis smėlys toj „Sacharoj“ nešamas iš vienos vietos į kitą ir pūgos nuo įvairių vakaro spalvų atrodo nepaprastai keistai — „fata morgana“. Čia geriausiai tarpsta šliaužiojančios kopų pušelės, kurios buvo parvežtos iš Skandinavijos, Tirolio ir Šveicarijos. Toliau privažiuojame Juodkrantę, gražią ir ramią vasaravimo vietą, nedaug tesiskiriančią ir gamta ir kitais turtais nuo Nidos. Tik ten nėra tokios „Sacharos“ kaip Nidoje, bet gražus miškas ir gražios vietos vasarotojams, 8) Iš Juodkrantės važiuojama į Klaipėdą. Čia, žinoma, sunku aprašyti žymesnės vietos: uostas su prieplaukom, švyturys, grįsta pakrantė — kajus, parkai, tiltai, uoste garlaiviai, milžiniški celulozės, faneros fabrikai ir kitos žymesnės vietos. Todėl kas nori su šia rengiama per Sekmines karių ekskursija važiuoti, gali pasiskaityti šią trumpai sutrauktą apžvalgėlę apie žymesnes vietas, tuo būdu kelionėje privažiuodamas vieną ar kitą miestelį bei vietą, galės be didesnių paaiškinimų žinoti ir orientuotis, kas čia buvo ir kas dabar yra ir kurios vietos kurios reikšmės turėjo senovėje ir turi dabar. S. N.

Kaip dirba vokiečių mokytojai Klaipėdos krašte

Jau ne kartą mūsų spaudoje buvo žinių, kad dabartinė Klaipėdos krašto direktorija nuo pirmos jos patvirtinimo dienos atleidžia iš autonominių krašto įstaigų arba sukeičia pareigomis nemaža valdininkų, kurie buvo paskirti anksčiau buvusių direktorių, visai neatsižvelgdama nei į jų gerą pareigų atlikimą, nei į jų pačių asmeninį norą bei padėtį. Dabar „Lietuvos Keleivis“ 110 nr. V. 13 d. savo vedamajame „Dar kartą mokyklų ir mokytojų vargai“ iškelia Klaipėdos krašto direktorijos tikslus vokiečių kraštą per mokyklas. Direktorija esanti susirūpinusi tais mokytojais, kurie galėtų vadovauti suaugusiųjų bei jaunimo vokiečių darbe. Vokiečių mokytojų darbai parodą, kad direktorija veikianti planingai ir dėl to kilnojanti mokytojus.

Naujais atkeltas mokytojas vokiečių, vos atvykęs į naują vietą, tuoj visu uolumu pradeda savo „misiją“ vykdyti: su mokiniais ištiesa savaitės neprataris ne žodžio lietuviškai, nors paliepiamuose esą aiškiai pasakyta, kad reikia abi kalbas lygiai traktuoti.

Beveik visur lietuviškai kalbantiems vaikučiams toks naujai atvykęs mokytojas tuoj atimaš lietuvišką vadovėlį ir paklaš vokiškąjį, nors ką tik mokyklą pradėjęs lankyti vaikas ir mažai suprantas, ką jis skaitas.

Kitur vos tik kelias savaites atkeltas mokytojas sukvičiaš apylinkės jaunimą į slaptą susirinkimą. Girdi, galima puikiai įsivaizduoti, kokia dvasia tokia susirinkime esą skleidžiama.

Dar kitur mokytojas, vos tik nuvykęs į naują vietą, mokinių tarpe pradeda platų „tardymą“, kaip tėvai namuose kalbą. Tardas, klausinėjas, kamuojas vaikus taip ilgai, kol prieinas prie pageidaujamo rezultato: „dauguma tėvų namuose kalbasi vokiškai — dėstomoji mokykloje kalba yra vokiškoji“.

Klaipėdos krašto direktorija, kaip matyt, be jokios atodairos nukrypsta nuo Klaipėdos krašto autonominio statuto dėsnių ir tokiu būdu stato krašto buitį į nenormalią padėtį, nes dažnas ne tik lietuvių valdininkų, bet ir mokytojų atleidimas bei perkėlimas į kitas blogesnes vietas kelia nerimo tiek mokytojų, tiek ir vietos gyventojų tarpe. Pavyzdžiui, „Vakarai“ 110 n-ryje praneša, kad direktorija Smalininkuose

atleidusi mokytoją vien tik dėl to, kad ji buvo lietuviškojo nusistatymo. Vietos gyventojai, pasipiktinę tokiu žygiu, savo vaikų neleidžia į valdiškas mokyklas ir 66 Smalininkų vaikai dabar likę be mokyklos, nes mokytoja, kaip gera pedagoge, vietos gyventojai labai pasitikėję. Argi gali būti pagrindo mokytojus, jei jie lietuviškojo nusistatymo, kilnoti ir atleidiuoti ir jų vietoje sodinti nemokančius lietuviškai? Juk jie tie patys Klaipėdos krašto piliečiai ir turi dar didesnių teisių ir dar labiau tinka mokytojų pareigoms, jei jie gerai moka abi statutu numatytas kalbas, kur mokyklas lanko daug lietuviškai kalbančio jaunimo. Bet Klaipėdos krašto direktorija mažiau rūpinasi krašto ekonominiu pagerinimu, o daugiau politinių situacijų vaikimosi.

Kam pavesta ir uždėta pareiga prižiūrėti, kad Klaipėdos kraštui būtų laiduotas visiškas ramumas ir atitinkamų autonominių įstaigų būtų laikomasi statuto nuostatų, turėtų laiku atkreipti reikalingą dėmesį ir turėtų nuo tokių statuto laužymo vyksmų sulaukyti. Taip pat turėtų būti reikalaujama, kad mokytojai mokėtų abi kalbas ir, jei kurie vienos kurios — lietuvių ar vokiečių nemoka, turėtų būti atleisti iš mokytojų pareigų.

SUDEGINTA KLAIPĖDOS PEDAGOGINIO INSTITUTO BIBLIOTEKA

Naktį į gegužės 21 d. nežinomi piktadariai sudegino Klaipėdos pedagoginio instituto biblioteką. Visos knygos ir bibliotekos inventorių sudegė. Nuostolių padaryta apie 15.000 litų.

Krašto policija, atvykusi į gaisro vietą, konstatavo, kad piktadariai įėjo į bibliotekos skaityklą per balkoną. Kadangi durys iš skaityklos į knygų sandėlį buvo užrakintos, piktadariai išlaužė duris ir, matyti, papylė kokio nors degamo skysčio, padegė.

Biblioteka dar neseniai įkurta, bet jau turėjo daug vertingų knygų lietuvių, prancūzų, anglų, vokiečių ir kitomis kalbomis.

Jei gaisras nebūtų buvęs laiku pastebėtas, būtų sudegusi visa instituto patalpa. Gaisras buvo pastebėtas 4 val. ryto. Smarkiai nukentėjo ir viršum bibliotekos gyvenančio instituto lektoriaus Mertinaičio butas.

Visos gaisro aplinkybės rodo, kad jis padarytas priešvalstybinio gaivalo politiniais sumetimais.

Žaidimai kariško auklėjimo darbe

Šituo laiku mūsų kaimo pradžios mokyklas lanko vasaros semestro mokiniai, t. y. 7—8 m. vaikai. Tai amžius, kuriame vaikas tik pradeda mokyklos gyvenimą. Šį laikotarpį mokykloje galime vadinti įvedamuoju. Įvedamajame periode kreipiamas dėmesys ne tiek į techninę darbo pusę, bet daugiau stengiamasi panaudoti vaiko prigimties pasireiškimus palenkti tiesioginiam mokyklos darbui. Svarbu vaiką supažindinti su nauja aplinkuma bei mokyklos bendruomenės gyvenimu taip, kad vaikas nepajustų staigaus pasikeitimo. Todėl pirmąją priemonę įvedamasis darbas tikslingai naudoja mažųjų gyvenimo reiškinių — žaismą.

Nesigilindami plačiau į gerąsias žaidimų objekto savybes bendrojo auklėjimo atžvilgiu, norėtume pažūrėti, kaip šis dalykas įvedamajame periode galima panaudoti kariškam auklėjimui, t. y. ugdyti kariškai patriotišką vaikų nusiteikimą.

Šiuo atveju įvedamojo periodo uždavinys būtų pateikti vaikui teisingą paprasčiausią tėvynės meilės supratimą. Pirmame skyriuje turi eiti fizinių ir dvasinių vaiko ypatybių lavinimas: ryžtumo, drąsos, pastabumo, greitos orientacijos ir kitų vertybių ugdymas. Lygia greta vaikas turi įgyti didžiųjų tautos vyrų, karžygių bei kariuomenės reikšmės žinojimą.

Sėkmingai kariškosios minties žaidimams praversti būtini **įžanginiai pašnekesiai**. Tai būtų parengiamojo pobūdžio mokytojo pasikalbėjimai su mokiniais. Pašnekesių temomis turėtų eiti pasikalbėjimai apie gimtinę, tėviškę, vedant vaikų galvojimą prie viso krašto — valstybės sąvokos. Iš čia jau galime paimti nagrinėti kitas temas, kaip antai: krašto apsaugą, santykius su kaimynais, Okupuotąją Lietuvą, Klaipėdos kraštą ir t. t. Įvairindami teikiamą medžiagą atitinkamais padavimais, atsiminimais, paveikslais bei fotografijomis, tikrai pasieksime tikslą — sužadinsime patriotinį vaikų nusiteikimą. Svarbu pašnekesiuose pabrėžti nepriklausomo gyvenimo prasmę ir reikalą, valstybės savarankiškumą, laisvę. Čia galima sugretinti spaudos draudimo laikotarpį ir šių dienų gyvenimą. Atitinkama proga būtinai pažymėti sunkias kovas dėl nepriklausomybės. Kalbant apie laisvės sąvoką labai tinka gyvenimiški pavyzdžiai: iš pažįstamo vaikams gyvenimo: paukščių (apsakymėlis „Sugautas paukštelis“), kalinių ir t. t. Vaikams tada lieka ryškūs vaizdai: nesunku suprasti ir tautos laisvės svarbą. Be šių žadinamojo pobūdžio pašnekesių, galimi konkretesni iš kariuomenės gyvenimo, santvarkos, darbo ir t. t. Elementarūs ir nesudėtingi kariškų veiksmų elementai, suderinti su vaiko pajėgumu labai dažnai teks panaudoti žaidimų metu.

Pašnekesių būdu suteiktas pirmasis tautinio gyvenimo supratimas, kitaip tariant, sukeltas patriotinis nusiteikimas jau yra gera dirva toliau skleisti kariškai patriotišką mintį. Žaidimais vaikui duosime visa tai, kas reikalinga jaunam entuziastui išgyventi.

Kariškos nuotaikos žaidimai galimi dviejų rūšių. Vieni pagrindiniu tikslu suvedami į paprasčiausią kariuomenės darbo mėginimą, antri — grynai ūpo žaidimai.

Pirmojo tipo žaidimai turi tikslą lavinti orientavimąsi vietovėje (lauke, miške, kalnuose) dieną, naktį — žvaigždžių, saulės, gamtos ir vietos daiktų pagalba. Į juos įeina ir paprasčiausiai pravedami slėpimosi, ieškojimo žaidimai. Čia gali būti panaudojamos ir sutinkamos maskavimosi priemonės — žolė, krūmai, šakos, velėnos ir t. t. Tinka atlikti prisitaikymą prie vietos, šliaužimą, ropojimą ir t. t. Be kita ko, naujoji fizinio lavinimo programa pateikia labai daug panašaus pobūdžio pradmenų. Sekimas, artėjimas — tai vis tų žaidimų nuotrūpėlės. Čia pažymėta medžiaga yra labai viliojanti, įdomi ir svarbi. Visas pedagogikos mokslo sąlygas atitinkanti.

Antros rūšies žaidimai — taip pat vaikų mėgiami. Daug jų rišami su daina. Tai yra ypatingi žaidimai, nes juos visus gali žaisti ir mergaitės, kurioms nevisiškai pritaikomi ano tipo žaidimai (pav., vaizduojant kovas). Mūsų mokyklose labiausiai pamėgti yra figūriniai žaidimai („Vilniaus mieste žalias bromas“, „Augo girioj ažuolėlis... sūnaitėlis... bus Lietuvos kareivėlis“ ir t. t.).

Visi žaidimai ugdo vaikų susiklausymą, sutarimą, vieningumą ir kitas būdo vertybes. Šiuose žaidimuose, neslopinant kitų iniciatyvos, galima duoti iškilti gabesniems vaikams, pratinti juos vadovauti. Apskritai, reikia visą darbą kreipti taip, kad kariškų ypatumų ugdymas vyktų sklandžiai ir pasiektų tikslą. Tam atlikti labai daug padės turtingas žaidimų repertuaras (žaidimų literatūros jau turime nemažai), nuolatinių vaikų stebėjimas ir planingas žaidimų organizavimas.

Gražių šios rūšies žaidimų randame ir skautų organizacijoje. Savo auklėjimo pagrindan dėdama žaidimus, skautų organizacija daug padeda ir kariško auklėjimo darbui: duoda mažų taktinių (skautiškų) uždavinių bei pratimėlių, visiškai vaiko bei jaunuolio amžių atitinkančių. Labai gera auklėjimo priemonė — stovyklos, pratinančios savarankiškai gyventi ir dirbti. Stovyklos yra, nelyginant, skautų poligonas. Apskritai, skautų organizacijoje mokytojas gali rasti daug vertingų metodinių žinių.

Visų žaidimų tipai, galimi panaudoti kariškam auklėjimui, sunku nurodyti viename straipsnyje. Tačiau mokytojas, pastudijavęs atitinkamą literatūrą, ras įvairiausių žaidimų. Reikia tik kariškai auklėjant mokėti atitinkamais atvejais duoti žaidimams karišką prasmę. Toliau bedirbant galimi ir nedideli uždavinėliai — kombinuotesni žaidimai. Ko knygoje nebus — mokytojas duos pats, prisitaikydamas prie vietos ir atliekamo darbo sąlygų.

Mokytojas

Klasė manevruose

Feljetonas

Buvo istorijos pamoka. Mokytojas stengėsi įtikinti klasę, kad trisdešimties metų karas labai pakeitė Europą, o Napoleono žygis į Egiptą buvo baisiai pavojingas. Visiškai netyčia, lyg patvirtindamas mokytojo žodžius, Petras Skiedra tris kartus smarkiai nusičiaudėjo ir tokia nuotaika užkrėtė visą klasę. Net saulė puse savo apskrito veido į jį šviesiai pasižiūrėjo. Skiedra dar kartą pažvelgė į mokytoją, kuris mėlyna nosine braukė kaktą ir pasakojo apie Robespiero mirtį. Buvo matyti, kad ši liūdna žinia stipriai paveikė klasę. Neminint susidariusio prie lentos dulkių kamuolio, kuris kilo nuo kažkokio mesto daikto, dar buvo galima pastebėti, kaip Vincas Skiedrai kišo už apikaklės šlapią popieriuką, o Skiedra savo kaimynui iš priešakio bandė prisegti skelbimą; jame visa klasė galėjo skaityti, kad draugas ieško naujo kambario, nes iš senojo šeimininkė kiekvienu momentu gali išpūsti, jeigu ligi sekmadienio neužsimokės.

Netrukus įvyko pertrauka. Pertraukos pabaigoje Skiedra susišaukė į klasę vyrus ir paskelbė oficialų komunikatą: „Šeštadienį mūsų klasė, kitoms trims iš dešinės ir kairės padedant, vykdys puolimą miesto šaulių būrio stovyklos link“.

Pradžioje draugai Skiedros žodžių visiškai nesugaudė, — už tai net bandė kreida ant jo pečių nupiešti pulkininko ženklus, — bet būklę išgelbėjo pats Skiedra, toliau aiškindamas apie grandiozinį karinio rengimo instruktoriaus sumanymą rengti gimnazijos manevrus.

Greit reikalas paaikšėjo.

— Valio manevrai! — suriko Vladas, kuriam, šrateliais šaudant, vis nesisekdavo taikyti.

Kilo didelis valiavimas. Gal todėl ir rašalas išsiliejo ant mokytojo staliuko, ir trys suolai pakeitė savo pozicijas, bet tokie veiksniai nuotaikos nė kiek nesugadino. O kada Skiedra pabrėžė, kad ta proga visi gausią manevrinių šovinių, porą šautuvų ir kastuvėlius, garbingi klasės vyrai sugalvojo, kad Skiedros kandidatūros į klasės seniūnus kitais metais tikrai atmesti negalima.

Saulė apšvietė arimo galą ir miško kampą. Netoli gulėjo išsitiesęs Skiedra ir rimtai sekė Vlado judesius. Vladas tuo tarpu bandė išrauti porą dilgelių, kurios visai neatsižvelgė į jo karingą nuotaiką ir kiek tik galėjo dilgino pasmakrę. Petras jau vienai buvo nutvėręs už stiebo ir norėjo tą prakeiktą augalą išrauti su visomis šaknimis, bet į jo ausis atsimušė šūvio aidas.

— Puola! — suriko gulėjęs šalia draugas ir netrukus iš savo gerbtinos išvaizdos padarė mažą kamuolį.

— Drąsiau, — ramino Skiedra, o pats, pamiršęs kautynių principus, pasileido skersai arimą pas instruktorių.

— Pone instruktoriau, mūsų kariuomenė blogai, beveik netvarka, — vos spėjo raportuoti.

— Kas yra? — susidomėjo instruktorius.

— Taigi, kažin kas šovė ir apardė mūsų pozicijas. Galim visiškai pralaimėti.

Instruktorius dalyką svarstė. Netrukus jis paaikškino Skiedrai, kad tai buvo ne šūvis, bet sprogo vieno gero žvalgo, t. y. Pempės dviračio padanga.

Skiedra laisviau atsikvėpė, o grįžęs prie savo grandies pasakė:

— Visuomet reikia galvoti. Ten sprogo žvalgo dviratis. Vadinas, toks sproginas žmogui blogos įtakos nedaro.

— Kažin kas būtų, jeigu ties manimi nukristų granata? — pradėjo vienas iš kairiojo sparno, ilgai nesulaukdamas priešo ir, matyt, įsinorėjęs valgyti.

— Manau, tu ją, kaip Odisejas diską, sviestum priešui atgal.

— Vyrų, priešas greit nepasirodys. Einam į tą pirkaite atsigerti, — pasiūlė kulkosvaidžių grandies antras numeris.

— Mielu noru, — sutiko dar vienas, gulėjęs kiek aukščiau ir sąžiningai ėjęs sekėjo pareigas — bet žinokite, — ant mano pečių kybo jūsų visų likimas.

— Per daug nesigirk.

— Na, einam gerti, — vis neatleido antras numeris.

Vyrų mintį palaikė ir jau ruošėsi vorele priėiti pirkaite, kurios kieme labai aiškiai riogsojo šulinys su ilga svirtimi.

Staiga vyrų išgirdo neaiškius garsus, lyg bėgimą, o kiek palaukus pasirodė iš miško pusės išprakaitavusi žvalgo Baravyko galva.

— Kas yra? — susidomėjo visa grandis.

— Kariška paslaptis, nesakysiu. Bėgu pas instruktorių.

— Pasakyk. Tik mums. Draugiškai.

— Nesakysiu, — ir Baravykas nudundėjo pas instruktorių.

Likę draugai ilgai sprendė Baravyko nedraugiškumą. Keli net pasiūlė jį boikotuoti klasėje. Pavyzdžiui, neparodyti geometrinių uždavinių. Tačiau čia įsikišo Skiedra.

— Drausmė, vyrai, kariuomenės pagrindas ir prieš ją niekas nepapūs. Ir mes laimėsime, jei bus drausmė.

— Iš kurio statuto tu čia? — atsiliepė dar tylėjęs Vincas.

— „Drausmės“, — autentiškai pareiškė Skiedra.

— Kuris puslapis?

Atsakymo jau negirdėjo. Iš papievės pasigirdo ilgas švilpukas ir į pačią padangę išlėkė raudona rakieta. Priešais pasigirdo keletas šūvių. Reikalas pasidarė rimtas ir pavojingas.

— Užimti pievą, — griežtas instruktoriaus įsakymas.

Kulkosvaidžių grandis įsakymą žodis žodin įvykdė.

— Ar tu matai priešą? — rėkė Skiedrai Vincas.

— Ne.

— Aš vieną matau, bet jis manęs nemato. Suimkim.

— Nėra įsakymo.

Nuo kalnelio vėl iškilo rakieta.

— Ugnis!

Jonas Ašmenskas

Mergaitės sveikina karius

Svedasų mergaitės atsluntė „Kariui“ tokio turinio laišką:

Brangūs tėvynės gynėjai.

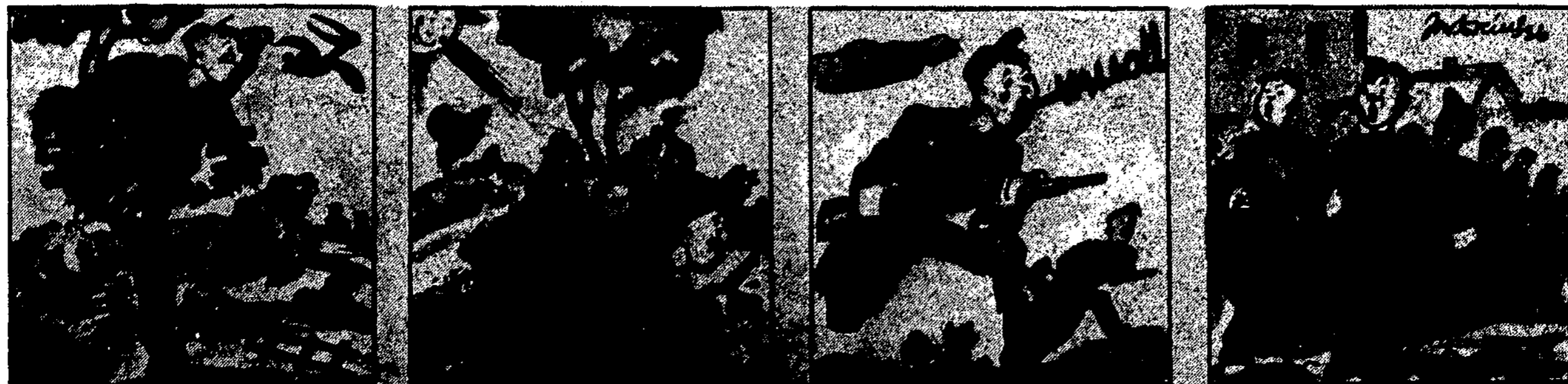
Mes, Svedasų mergaitės - pavasarininkės, susirinkusios gegužės 17 d. švęsti savo globėjos šv. Teresės ir kariuomenės su visuomene susiartinimo šventę linkime jums, kariai, tvirto pasiryžimo ginti tėvynės nepriklausomybę.

Mes mergaitės, ištikus lemiamai valandai, nesėdėsime, bet visu ryžtumu imsime darbo, padėti jums, narsieji Lietuvos kariai, ginti tėvynės laisvę.

Tad: Valio nepriklausoma Lietuva! Valio sostinė Vilnius! Valio Lietuvos kariai!

Susirinkimo vardu:

O. Juodelytė,
J. Mozūraitė.

Medžiai ir laukai žaliuoja, Vilnimi, štai, išretėję,
Mūsų klasė manevruoja; Jau prie apkasų artėjam, —
Puikus čia žvalgybos postas, gulame ir mankštom kojas
Geras žvalgas šalna Kostas. Ir matyt, kad puikiai klojas.

Priešui duodam smarkaus garo, Po manevrų įspūdingu
Nuotaika pakyla karo; Srovės prakaito pradingo, —
Be atodairos, be tako Ir atgal žygiuojam gatvėm
Su dainuojančia jaunatve.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

KARIŪNAI POLIGONE

P. L. P. Karo Mokykla, atvykusi į poligoną gegužės 15 d., apsistojo pirmoje stovykloje. Po trumpo susitvarkymo gegužės 18 d. pradėtas darbas. Vyr. kursas atlieka kaunamąjį šaudymą iš s. kulkosvaidžių tiesiu ir netiesiu taikymu, o pėstininkų skyriaus kariūnai aspirantai — taktiškus pratimus. Vyr. kursą šaudymas itin domina, nes čia per vieną praktišką šaudymo pratimą išmokstama daugiau, negu per ištisias teorijos savaites. Šaudymas jau įpusėjęs ir pirmomis birželio dienomis visi kariūnai priskiriami į pulkus, kur kartu su kareiviais atliks pratimus poligone, eidami atitinkamas pareigas.

Kartu su mokykla į poligoną atvyko beveik visi mokyklos karininkai su mokyklos viršininku gen. št. plk. Musteikiu priešakyje.

Vakarais ties kariūnų baraku aidi dainos, kurios nepaprastai visų mėgiamos.

Š-kas

NESIGAILĖDAMI SAVĘS GELBĖJO KITO GYVYBĘ

7 p. p. 6 kuopos vienam jaunam kareiviui iš žaizdos buvo nubėgę labai daug kraujo. Ką tik bebuvu matyti silpni gyvybės ženklai. Nelaimingąjį skubiai gabeno į karo ligoninę, tačiau, atvežus iki šilutės, teko jį paguldyti į apskrities ligoninę. Teikiant pirmąją pagalbą pasirodė, kad neišvengiamai reikalinga sveiko žmogaus kraujo. Tuomet buvo kreiptasi į artimiausios 4 kuopos vadą, kad jis paieškotų ar neatsiras karių, kurie sutiktų savo kraujo dalį perleisti nusilpusiajam. Savanorių atsirado net keturiolika. — Kraują pripažino tinkamą tik trijų, iš kurių eil. Girdenis tą patį vakarą perleido 320 gr kraujo. Po dviejų dienų dar paimta tos pačios kuopos eil. Vitkausko 500 gr kraujo. Po šios pagalbos ligonis žymiai pagerėjo. Manoma, kad visiškai pasveiks.

Aukuras

IGULOS RAMOVĖS ATIDARYMAS

Gegužės 15 d. buvo iškilmingas Panevėžio įgulos puskarininkių ramovės pašventinimas ir atidarymas. Šventinimą atliko pulko kapelionas kun. Vaišnora. Atidarymo kalbą pasakė divizijos vadas gen. ltn. Pundzevičius, primindamas ramovės svarbą puskarininkių gyvenime. Vėliau kun. Vaišnora savo žodyje apibrėžė ramovių istoriją, kada mūsų senoliai steigdavo Romuvos šventyklas, kur ieškodavo dvasios sustiprinimo ir peno. Šiais laikais ramovių pavadinimas yra kilęs iš senovės lietuvių šventyklų vardų. Pasibaigus oficialiai daliai, buvo bendri užkandžiai. Ramovės atidengimo iškilnėse dalyvavo divizijos vadas, įgulos viršininkas ir kiti.

V-tis

DALYVAVOME AVIACIJOS ŠVENTĖJE

Priešlėktuvinės apsaugos rinktinė aktingai dalyvavo gegužės 24 d. aviacijos šventėje. Buvo parodyta, kaip išvažiuoja į poziciją zenitinė baterija ir kaip parengiami šaudymui pabūklai. Į lėktuvus šaudėme trimis pabūklais ir keliais kulkosvaidžiais. Baterija per labai trumpą laiką iššovė apie 30 šovinių. Išpūdis buvo gana stiprus; iš šalies sekant sunku buvo suskaityti, kiek iššaunama šovinių; buvo matyti tikta ugnies žybtelėjimas ir girdėtis didelis trenksmas. Šaudėme manevriniais šoviniais. Šaudymo pratimai puikiai pavyko.

A. V.

5 P. D. L. K. KĖSTUČIO PULKAS

Pulko rajono gražinimo darbai toliau tęsiasi. Didžiojoje aikštėje būdavo atliekami pratimai, bet dabar aikštė yra pertvarkoma. Pulko vadas ja naudotis uždraudė. Išilgai ir skersai aikštės padaryta po vieną taką. Visa aikštė išariama ir bus užsėtas žolėmis. Rudenį, vietoje smėlio, matysime žalią veją.

V. p. T. Znotinas

IŠKILMINGAI IŠLEIDO ARTILERIJĄ

Išvykstančią į poligoną, į šaudymo pratimus, artileriją ukmergiškiai išleido gana iškilmingai.

1 pėst. pulko dūdų orkestras maršais ir pilni šalygatviai žmonių, mosuodami nosinaitėmis ir rankom, palydėjo iki pat miesto ribų. Žygio tvarkoj žygiuojančios artilerijos dauguma nebuvo matę, todėl žmonių smalsumas ir domėjimasis, savime aišku, buvo didelis.

Pusk. J. Mažrimas

PARODOMASIS ARTILERIJOS ŠAUDYMAS

Gegužės 20 d. kai kurie poligono stovyklautojai turėjo progos pamatyti, ką gali padaryti ugnimi galinga lauko artilerija.

Artilerininkai pademonstravo: 1) artilerijos šaudymą, lėktuvui korektuojant ugnį. 2) Artilerijos išvaižavimą į atvirą poziciją ir šaudymą šrapneliu į nedengtus taikinius, pav., kulkosvaidžius ir pėstininkus. 3) Išvažiavus į atvirą poziciją šaudymą šrapneliu, kartėčia į artimus taikinius, pav., 300 m puolančius artileriją pėstininkus.

Šaudančiosios baterijos vadas žiūrovams prieš šaudymą vaizdžiai išaiškino nuotykius, kada toks šaudymas reikalingas ir kokiose aplinkybėse jis naudingas. Taip pat pademonstravo įrankius, kuriais šis šaudymas buvo atliktas.

Pusk. Mažrimas

Panevėžio įgulos liktinių puskarininkių ramovės atidarymo iškilnių dalyviai, priešaky su divizijos vadu gen. ltn. Pundzevičium

NAUJA POLIGONO BAŽNYCIA

Atvykusiems į poligoną, į pirmąją stovyklą, krinta į akis vis nauji, dar pernai nematyti, patobulinimai, įrengimai ar pastatai.

Šiomet visi apsidžiaugė, susirinę prie kelio, ant gražaus pušaitėm apaugusio kalnelio, į pirmąsias pamaldas ne prie berželių altoriaus — bažnyčios, bet prie gražaus dažyto pastato — tikros bažnyčios—koplytėlės.

Šiomet per pirmąsias pamaldas gražiai pasirodė kariūnų choras. Reikia manyti, kad choras ir toliau dalyvaus pamaldose.

Pusk. Mažrimas

VISUOMENĖ PAMĖGO ARTILERININKUS

1 art. pulko II grupėje dažnai apsilanko Panevėžio gimnazijos ir apylinkės pradžios mokyklų mokinių ekskursijos.

Šventadieniais labai daug žmonių ateina pasimatyti su kariais ir pasiklausyti skambių dainų.

Pusk. Šleikus

POLIGONO TURGUS

Šiomet, kaip ir pereinamaisiais metais, poligone prie I stovyklos turgus puikiai veikia. Pardavinėja pieną, sviestą, sūrius, lašinius, kiaušinius ir net iš Jonavos atvažiuoja kepėjai su baronkom ir bulkutėm.

Pardavėjai, daugiausia apylinkės ūkininkės, džiaugiasi gera prekyba.

Pusk. Mažrimas

DAILININKAS KOLBA BAIGĖ SAVO DARBĄ

Gusarų pulko vado pageidavimu į pulką buvo pakviestas dailininkas, mozaikos darbų specialistas, atlikti paveikslą—mozaiką, vaizduojantį sujungtą Lietuvą.

Dailininkas Kolba, dirbęs aštuonis mėnesius, savo darbą jau baigė. Reikia pažymėti, kad darbui vartojo vien tik vietinę medžiagą — spalvotą granitą.

Darbas atliktas gražiai, ir reikia pasakyti, meniškai. Didžioji mozaika puošia gusarų pulko karių valgyklos frontinę sieną. Baigęs šį darbą, dailininkas Kolba sukurs dar porą gražių mozaikos kūrinių, kurie papuos gusarų pulko kareivines ir dengtosios jodiklos frontalinę sieną. Projektai jau pulko vado peržiūrėti ir netrukus bus įvykdyti.

J. ltn. Cininas

GUSARŲ KULKOSVAIDININKAI IŠVYKO Į GAIŽIŪNŲ POLIGONĄ

Gegužės 15 d. 7 val. ryto gusarų pulko sunkiųjų kulkosvaidžių eskadronas išvyko į Gaižiūnų poligoną atlikti pratimų.

Drauge išvyko ir oerlikonininkai su savo greit šaudančiais pabūklais.

J. ltn. Cininas

DRENAŽAS GUSARŲ PULKO RAJONE

Jau baigti parengiamieji drenažo darbai: išniveliuotas visas rajonas ir susmaigstyti visur basliukai. Netrukus prasidės nusausinimo darbai. Tinkamai išdrenavus, nebebus daugiau tos klampynės, kuri dar ypatingai pasireiškia pavasarį ir rudenį. Nusausinus pulko rajoną, dar šiais metais manoma nusausinti ir Girstupio jėjimo aikštę, kuri nevisais metų laikais tinkama darbui.

Ca

PAAUKŠTINTI IŠVYKO Į POLIGONĄ

Gegužės 13 d., prieš išvykstant į poligoną, daug kulkosvaidžių kuopų eilinių, baigusį XXXII mokomosios kuopos laidą, pakelti į grandinio laipsnį. Pirmuoju baigė 3 klk. kuop. eil. Balys Puodžiūnas, 20% — gerai ir likusieji patenkinamai.

Visi labai džiaugiasi, kad pakėlimas suteiktas išvykstant į poligoną.

U-tis

1 P. PULKO KARIŪNAI KANDIDATAI JAU POLIGONE

Gegužės 15 d. kartu su kulkosvaidininkais į poligoną išvyko ir 1 pėst. pulko kariūnai—kandidatai, kurie, ilgą laiką būdami pulke, ėjo įvairias pareigas ir baigė XXXII mokomosios kuopos laidą. Labai gerai baigė kariūnai kandidatai Stasys Martinėnas ir Jonas Gradauskas; kiti gerai ir tik trys patenkinamai.

U-tis

JAUNIEJI KARIAI MIELAI IŠSIRAŠO „KARIJ“

Seredžiaus įguloje vyr. pusk. Čibirkos rūpesčiu jaunieji kareiviai gausiai išsirašo „Karij“ ir kitą karinę literatūrą. Iš viso IV kuopos kariai yra išsirašę 75 egz. „Kario“ sau ir savo namiškiams.

J. kar. A. I-tis

PERSKAITĖ LAIKRASČIUS, ATIDUOSIM PAFRONTĖS GYVENTOJAMS

1 p. pulko vadovybė išleido įsakymą, kuriuo pusę gaunamų kuopose laikraščių po dviejų savaitių bus gražinami švietimo vadovui ir perduodami gyvenantiems prie administracijos linijos lietuviams skaityti.

Visų kuopų kariai, ypač „Karij“ ir „Trimitą“, saugoja, kad nesuteptų ir kad gautų juos jų sesutės ir broliai, gyvenant namuose.

Vyr. pusk. V. Girnius

GRAŽI KARIŲ ŽYDŲ AUKA

9 p. p. 7 kuopos 5 kariai žydai (eil. Buršteinas, eil. Sachnovičius, eil. Landė, eil. Kacas ir eil. Vasilevskis) paaukojo ginklų fondui gautus savo Velykų šventėms maistpinigius po 12 litų, tuo būdu sudėdami viso 60 litų.

Tai, iš tikrųjų, gražus meilės išreiškimas savo tėvynei

ŠIOMET ULONAI SURENGĖ JAU ANTRĄJĄ SPORTO ŠVENTĘ

Gegužės 3 d. buvo surengti šeimyniški ulonų kunkūrai ir gegužės 17 d. kariuomenės su visuomene susiartinimo šventės proga surengti antrieji konkūrai. Paskutiniųjų programa buvo kur kas platesnė. Pirmiausia trimitas pranešė kareivių užjėjimo pradžią: kategorija laiko. Distancija 500 m, kliūčių 6, aukštis iki 1 m, mažiausias greitis 400 m per minutę. Dalyvių 10. Šiame užjėjime pirmuoju prajojo gr. Gudevičius su arkliu Negatyvas, antruoju ulonas Žiūra su kumel. Ofenzyva, trečiuoju gr. Valaitis su kumele Amerikietė ir ketvirtuoju gr. Navickas su kum. Jūra. Po šio užjėjimo ulonai rodė savo lankstumą ant lygiagrečių. Po vykusių įvairiausių komplikuo-
tų numerių sportininkai išbėgo iš aikštės.

Kitas užjėjimas — karininkų su senais arkliais. Distancija 700 m, kategorija laiko, kliūčių 12, aukštis nuo 1 m 10 cm, iki 1 m 40 cm, plotis iki 2 m 30 cm, mažiausias greitis 400 m per minutę, Dalyvių 10. Pirmąją vietą be taškų laimėjo ltn. Vilkutaitis su arkliu Kiškis, antruoju taip pat be taškų jaun. ltn. Augutis su arkliu Geluoniū. Trečiuoju su 4 taškais jaun. ltn. Jakštys su arkliu Matomas.

Po šio užjėjimo buvo voltižiravimas, kuris publiką taip pat labai stebino. Po šito buvo puskarininkų užjėjimas. Kategorija laiko. Distancija 700 m, kliūčių 12, aukštis nuo 1 m iki 1 m 20 cm, plotis 2 m, mažiausias greitis 400 m per minutę. Šios grupės jėjime pirmąją vietą laimėjo virš. Kyga su arkliu Kokosas, antruoju j. p. Patašius su arkliu Miškinis ir trečiuoju v. p. Pluta su arkliu Gardas. Vėliau buvo komiškas sportas, kuris publiką daugiausia prajuokino, ir po to dar karininkų užjėjimas su jaunais arkliais. Kategorija laiko, distancija 700 m, kliūčių 12, aukštis nuo 1 m iki 1 m 15 cm, plotis iki 1 m 50 cm, mažiausias greitis 350 m per minutę. Dalyvių 3. Pirmuoju atjojo jaun. ltn. Kuzmickas su kumele Obelyte.

Po užjėjimų buvo kirtimas, dūrimas ir džigitavimas, po kurių publikai buvo parodytas taktiškas būrio pratimas.

J. E.

KĖLĖMĖS PER NEMUNĄ

Gegužės 23 d. 3 artilerijos pulko 1 baterijos kareiviai ilgai atmins. Tą dieną beveik visiems teko pirmą kartą pamatyti mūsų pionierių darbus, o svarbiausia, ir pasinaudoti jais.

Čia pat, artilerininkų akivaizdoje, pionieriai pastatė pontoninius keltus ir tvirtus tiltus per seklumą iki keltų. Po to pasirengusią žygiui bateriją su visais arkliais, pabūklais, pašaru ir kitais reikmenimis perkėlė per Nemuną.

Persikėlimu artilerininkai buvo patenkinti. B. Gr.

III PĖST. DIVIZIJOS ŠTABO RYŠIŲ KUOPA

Jaun. pusk. V. Rindzevičiaus iniciatyva sudaryta futbolo komanda ir ji smarkiai treniruojasi. Netrukus žadama žaisti draugiškas futbolo rungtynes su šiaulių J.S.O. klubu.

Jaun. pusk. Nap. Pimpės rūpesčiu sudarytas šachmatų turnyras. Žaidėjų atsirado per dešimt. Užėmę pirmąsias tris vietas — bus meisteriai. Baigus mūsų turnyrą, manoma surengti keletą turnyrų su kitų klubų žaidėjais. Juodis

KARIUOMENĖJE MOKO ŪKININKAUTI

Kadangi kariuomenę sudaro didelis % ūkininkų sūnų, tuo būdu vadovybė rūpinasi, be karinių dalykų, duoti žinių ir iš agronomijos. Paskiausiai buvo pakviestas Pagėgių apskr. agronomas p. Šklerius, kuris mielai sutiko kariams skaityti daug paskaitų ir supažindinti su žemės dirbimu, tręšimu, gyvulininkyste, paukštinkyste, žuvininkyste ir t. t. Kariai pasikaita susidomėję. Kiekvieną svarbesnę ir įdomesnę žinutę užsirašo.

San. pusk. M. Grinius

ŠARVUOTININKAI GAIŽIŪNŲ POLIGONE

Šarvuotųjų rinktinės daliniai su šarvuotomis mašinomis atvykę į poligoną atlieka šaudymo pratimus iš sunkiųjų kulkosvaidžių (šaudydami iš šarvuotųjų automobilių ir tankų). Kartu šaudymo pratimus iš šarvuotųjų automobilių atlieka 1 gusarų ir 3 kavalerijos pulkų šarvuotųjų būriai.

Šarvuotininkai poligone labiau patenkinti, negu nuolatine stovėjimo vieta. Vieni daliniai, atlikę šaudymus, tuoj vyks į nuolatinę stovėjimo vietą, o kiti pasiliks I ir II laikotarpiams.

Vinculis

LIKTINIAI LAUKIA SAVO SPAUDOS DRAUGO

Gegužės 21 d. buvo sušauktas 7 p. Ž. K. Butegeidžio pulko liktinių puskarininkių susirinkimas. Vadovavo švietimo vadovo padėjėjas jaun. Int. Namajūnas ir laikė pašnekesį apie atliekamo laiko sunaudojimą kultūriniais tikslais: knygų ir laikraščių skaitymui, mokymuisi ir t. t. Be to, iškelė reikalą ir pageidavo, kad būtų keliamas ir spaudoje liktinių puskarininkių laikraščio reikalingumas.

Dar buvo aptartas visos kariuomenės bendros liktinių puskarininkių ramovės steigimo reikalas. Al. Sicila

BUS GERŲ INSTRUKTORIŲ

Gegužės 22—23 d. 8 p. p. mokomosios kuopos mokiniai laikė egzaminus. Rezultatai apytikriai šitokie: labai gerai baigė 10%, gerai baigė 58%, patenkinamai 26% ir neprileista prie egzaminų — 6%. Pirmieji du baigę labai gerai gaus dovaną.

Reikia manyti, kad bus gerų instruktorių, nes dar prieš egzaminus neblėgai instruktavo jaunus kareivius (buvo siunčiami į kuopas praktikai įgyti).

V. p. J. Kasmauskas

KARIAI NAUDOJASI PAPIGINTA KNYGŲ KAINA

Marijampolės igulos kariai, norėdami pigia kaina įsigyti patinkamų knygų, per pigųjį knygų mėnesį skuba jų pirkti vietos knygynuose. Dažnai tenka matyti kari, besinešantį nusipirkus vieną kitą beletristinio turinio ar net mokslo knygą.

KARIŲ AIKŠTE NAUDOJASI IR VISUOMENĖ

Nors Marijampolėje yra keletas sporto aikščių: Tabūnas, R. J. bern. gimn., R. J. mergaičių gimn., Marijonų gimn. ir kt., tačiau daugiausia naudojama 9 pėst. pulko aikštė. Joje dažnai, beveik kas sekmadienis, vyksta įvairių sporto organizacijų futbolo rungtynės. Taip pat čia dažnai rengiamos ir kitos visuomeninės pramogos: skautų laužai, sporto šventės ir t. t. Ir visuomenė, ir pramogų rengėjai karių aikšte patenkinti.

Ignis

RYŠININKAI MĖGSTA SPORTUOTI

Ypatingai mėgstame futbolą, net kiekvienas būrys bei skyrius turi įsigiję savo futbolus ir atliekamu laiku tik mirga rajonas nuo žaidžiančiųjų. Pažymėtina, kad yra ir gana gerų žaidėjų, jau prieš kariuomenę žaidžiusių įvairiose futbolo komandose.

Taip pat jau galutinai baigta įrengti kriketo aikštelė, kuri irgi kiekvienu atliekamu laiku nėra tuščia. Med.

7 P. P. KARIAI GESINO GAISRĄ

Gegužės 17 d. apie 22 val. Dagių kaime (apie 8—10 km nuo Tauragės miesto) kilo gaisras. Gesinti buvo nuvykusios Tauragės miesto savanorių ir 7 pėst. pulko ugniagesių komandos. Nuvykus ugnis jau buvo gerokai apėmusi visą pastatą ir dėl vandens stokos ugniagesiai buvo beveik bejėgiai. Tačiau gaisrą likviduoti vis dėlto pavyko ir išgelbėjo nuo gresiančio pavojaus gyvenamus namus. Nuvykus patirta, kad ugnis kilo per vieno žmogaus neatsargumą, kuris, eidamas darbo ieškoti, buvo atsigulęs pailsėti ir berūkydamas uždegė. Sudegė buvę po vienu stogu daržinė su klėtim. Jaun. pusk. A. Šlapaitis

STIPRINAME DRAUGŲ KADRUS

Atsarginiai kariai-ugniagesiai jaun. puskarininkiai: 2 pėst. pulko Stasys Uščinas ir 1 inž. bataliono Pranas Gričius įstojo: pirmasis į Sedos šaulių būrio, antrasis — į Klykolių šaulių būrio ugniagesių komandas. J. pusk. Uščinas paskirtas skyrininku.

GAISRŲ FRONTE

Balandžio mėn. Kaune igulos ugniagesių inspektorius buvo 2 kartus šaukiamas į gaisrus. Apie gegužės 5—6, 7 ir 12 d. gaisrus „Kary“ jau buvo rašyta (kariuomenės gyvenimo skyriuje). Gegužės 18 d. Radvilišky, Dariaus ir Girėno gatvėje, degė račiaus T. Smirnovo gyvenamasis namas su račiaus dirbtuve po vienu stogu ir raštininko J. Narbuto gyvenamasis namas, daržinė ir kūte (taip pat po vienu stogu). Spėjama, kad Smirnovo namas buvo padegtas, nuo jo liepsna persimetė ir į kitą namą. Pirmasis namas sudegė, antrasis smarkiai apdegė. Gaisrą gesino 2 inž. bataliono, miesto ir geležinkelio stoties ugniagesiai. Pagaliau, gegužės 20 d. Noreikos gatvėje buvo užsidegęs ūkininko P. Kardziukevičiaus gyvenamasis namas. Nuo trumpojo elektros laidų susijungimo užsidegė siena. Ugniagesiai buvo susirinkę vyksti į gaisrą, tačiau patys gyventojai užgesino prasidėjusį gaisrą kibirais. Igulos ir miesto ugniagesių komandoms vadovavo miesto brandmajoras kpt. Gavelis (2 inž. bataliono ugniagesių komandos viršininkas).

Kariuomenės teismo kronika

— 1935 m. spalio 23 d. 20 val. 1 pėst. pulko eil. Jonas Marchetovas buvo paskirtas prie kareivinių vartų tvarkininku ir šioje vietoje jis turėjo išbūti ligi kitos dienos 4 val. Bet jis, pastovėjęs čia apie 40 minučių, savavališkai iš vietos pasišalino ir grįžo į kareivines. Kuopos budėtojo klausiamas, eil. Marchetovas atsakė, girdi, nenoriš stovėti, negališ stovėti, tegul į jo vietą paskiria ką nors kitą. Taip taręs, atidavė budėtojui šovinius, o pats atsigulė į lovą. Negana to, kad jis pats nusižengė prieš kariuomenės drausmę ir tvarką, bet kurstė ir kitus kareivius taip pat daryti. Dėl to jam buvo iškelta byla ir teismo sprendimu Jonas Marchetovas nubaustas 8 metais sunkiųjų darbų kalėjimo, atimtos teisės, kario vardas ir išmestas iš kariuomenės.

— 2 ulonų pulko eiliniai Milkus ir Kavaliauskas šnekučia vos prie alaus bokalo tūlam Alytaus restorane. Tuo pat metu prie jų prisėdo nepažįstamas žmogus ir ėmė kalbėti apie, anot jo, sunkią tarnybą kariuomenėje, apie vargą Lietuvoje ir apie rojų Rusijoje. Šiems kariams tuojau kilo mintis: aha, varyk toliau, brolau, mes nujaučiame kas tu per paukštis, gal pavyks ir tavo lizdelį surasti. Kariai lingavo galvas ir vis jam pritartinėjo: „Žinoma, taip, nuja...“. Agentas džiaugėsi ir trynė rankas: „Žinote ką, vyrai, einam pas mane, aš jums duosiu kai ko pasiskaityti“. Išėjus iš restorano, prie jų prisidėjo dar vienas asmuo. Šis pasisakė esąs „komunistų kuopelės sekretorius“ ir noriš kareivius apšviesti. Ulonas Milkus nuėjęs su pirmuoju, o ulonas Kavaliauskas — su „sektorium“. Ir vienas ir kitas ulonas gavo komunistinės literatūros; ir vienas ir kitas tą literatūrą nunešė į valstybės saugumo policiją ir, po to, vėl jie abu buvo pašaukti teisman liudytojais, kur tie agentai — Juozas Varževičius ir Viktoras Kleponis — buvo nubausti: Varževičius — 8 metais ir Kleponis — 5 metais, abu sunkiųjų darbų kalėjimo.

— 1 art. pulko jaunas kareivis Ksaveras Vilkončius 1935 m. gruodžio 9 d. buvo paskirtas kareivinės tvarkininku. Be kitų pareigų, tvarkininkas turėjo saugoti ir tos kareivinės turtą. Tačiau šiam vyrukui visai kas kitas rūpėjo. Kai tik visi kariai sumigo, j. kar. Vilkončius atsirakino jauno kareivio Jakimovo dėžutę ir iš jos pagrobė 11 lt. 15 ct. pinigų. Po to, jis su tais pinigais ir su svetimais pentiniais iš tvarkininko vietos ir iš savo dalies savavališkai pasišalino ir slapstėsi ligi 1935 m. gruodžio 25 d., kada Klaipėdos krašte buvo sulaikytas ir grąžintas į dalį. Už vagystes ir pabėgimą Ksaveras Vilkončius nubaustas 6 metais sunkiųjų darbų kalėjimo, atimtos iš jo teisės, kario vardas ir išmestas iš kariuomenės tarpo.

— Neseniai skaitėme laikraščiuose apie baisų gaisrą 2 ulonų pulko arklidėse, kurio metu sudegė viena arklidės pusė, 29 arkliai, 25 pikės ir įvairaus intendantūros turto, padarydamas nuostolių per 60.000 litų. Iš kur kilo gaisras, kas tas arklidės padegė, išaiškinti nepavyko. Buvo manyta, kad gaisras gilo iš elektros laidų (trumpo susijungimo), tačiau tos srities žinovai šią aplinkybę nuneigė, kadangi anksčiau pasirodė liepsna šiauduose, o tik po to, kai liepsna pasiekė arklidės stogą, užgeso ir elektra, o turėjo būti atvirkščiai — pirma užgesti nuo susijungimo elektra ir tik vėliau pasirodyti ugnis. Per kvotą ir tardymą buvo išaiškinta dviejų pareigūnų apsileidimas tarnybos pareigose. Taip, jaunas kareivis Juozas Dlungauskas pripažintas kaltas, kad jis 1936 m. vasario 4 d., 23 val. 30 min. — 24 val. laike, būdamas budėtojas mokomojo eskadrono arklidėje, neprižiūrėjo bei netikrino arklių šerimo tame arklidės skyriuje, kur buvo sudėti ir šiaudai, ir per visą minėtą laiką nė karto neužėjo į tą arklidės skyrių ir nepažiūrė.

rejo, kas jame per tą laiką dejosi ir dėl tokio jo netvarkingo pareigų ėjimo kilęs arklidėje gaisras buvo pastebetas tik tada, kada liepsna, apėmusi šiaudus, kilo iki stogo. Be to, kitas jaunas kareivis, Stasys Puskunigis, pripažintas kaltas, kad jis tą pačią dieną, 24 val., būdamas tvarkinys mokomojo eskadrono arklidėje, atsisėdo arklidės koridoriuje ir, išgirdęs prie jam pavestų arklių bildesį, neėjo tuojau pažiūrėti to bildesio priežasties, bet dar palaukė 1—2 minutes ir dėl tokio savo netvarkingumo pastebėjo kilusį arklidėje gaisrą tik tada, kada liepsna, apėmusi šiaudus, kilo iki pat stogo. Gegužės 8 d. sprendimu abu jauni kareiviai, Juozas Dlungauskas ir Stasys Puskunigis, nubausti po 2 mėnesių karo kalėjimo su Karo Baudž. St. 52 str. pasekmėmis.

PRIEŠCHEMINĖS APSAUGOS KURSŲ IŠLEISTUVĖS

Panevėžys. Surengtus XII šaulių rinktinės 60 valandų priešcheminės apsaugos kursus baigė ir išlaikė patikrinamuosius egzaminus 115 asmenų. Kursų vedėjui ats. j. ltn. Kaškauskui išleistuvių proga prisiminimui įteikta graži dovana. Šiomis dienomis kursantams bus įteikti kursų baigimo pažymėjimai. Kursus pirmieji gerai baigė ats. j. ltn. Keiba, Zeniutė ir Ramanauskas, kuriems įteiktos dovanos. V-tis

PANEVĖŽIO SAVANORIŲ KŪRĖJŲ SUVAŽIAVIMAS

Šiais metais Liet. kar. kūr. sav. s-gos L. k. Mindaugo Panevėžio skyriaus visuotinis skyriaus narių suvažiavimas bus gegužės 31 d., šaulių teatre. Savanoriai renkasi nuo 8 val. ir ten pat registruojasi. Bus naujos valdybos ir kit. skyr. organų rinkimai, atstovų į suvažiavimą rinkimai ir kit. reikalai. Kviečiami skyriaus nariai gausingai dalyvauti. V-tis

BEIŽONIŲ ŠAULIŲ BŪRYS AUKOJO GINKLŲ FONDUI

Gegužės 8 d. Beižonių šaulių būrys surinko ginklų fondui aukų šiaip: iš būrio vado ats. jaun. ltn. Kazakevičiaus 10 lt., M. Kaluževičiūtės 6 lt., kun. Rūdžionio 5 lt., 4 rus. sid. rublius, 40 kap. ir 2 vok. sid. markes, M. Ramanauskienės 5 lt., A. Čerėškos 3 lt., šaul. ir visuom. 7,6 lt., Zaikauskienės 1 rus. sid. rubl. ir 5 kap. Be to, tą patį progą Beižonių šauliai — mokytojai per mokyklų inspektorių ginklų fondui paskyrė savo paskolos lakštų 200 litų sumos. Tai gražus beižoniečių darbas.

ŠAULIAI STATYDINS PAMINKLĄ KNYGNEŠIUI

1928 m. mirė pirmas Kietaviškių šaulys—knygnešys Motiejus Grybauskas. Jis gimęs 1857 m., buvo veiklus lietuvis—knygnešys, vėliau šaulys. Būrys, jo pavyzdžius darbus — lietuviybės platinimą giliai įvertindamas, nutarė šiam garbingam tėvynės sūnui Kietaviškėse pastatyti paminklą. Paminklas marmuro imitacijos, gražus. Jame bus šis įrašas: „Knygnešiui, lietuviybės žadintojui, pirmam Kietaviškių būrio šauliui a. a. Motiejui Grybauskui, gyvenusiam: 1857. XII. 26 — 1928. IV. 24. Kietaviškių šaulių būrys“. Paminklas bus baigtas statyti š. m. birželio pabaigoje. Šiam tikslui dabar renkamos aukos. Žmonės šiam kilniam tikslui pritaria ir todėl aukų netrūksta. Marna

ŠAULIŲ PUSVALANDIS IŠ KLAIPĖDOS RADIOFONO

Pradėjus veikti antrajai Lietuvos radio stočiai Klaipėdoje, į programos dalį įeina ir vietos šaulių būriai, kurie kiekvieną pirmadienį gauna savo pusvalandį. Iš Klaipėdos radio šaulių pusvalandis transliuojamas 19,30 min.

ŠAULIAI PATARNAUS VISIEMS PAJŪRIO LANKYTOJAMS

Klaipėdos pajūris kasmet vis daugiau susilaukia pajūrio lankytojų. Visus pajūrio lankytojus (iš užsienio, taip pat ir iš provincijų) Klaipėdos šaulių būriai pasitiks ir duos jiems įvairių nurodymų lankant Lietuvos pajūrį.

A. Bartkus

ŠAULIAI KARTU SU KARIUOMENE

Kuršių šauliai surengė viešą vakarą, kurio visą pelną (300 lt.) paskyrė ginklų fondui.

Bendrai, būrys yra labai veiklus ir smarkiai žengia pirmyn. Dabar prie būrio įsteigta raitininkų grandis. — ka

KLAIPĖDOS ŠAULIAI SPORTUOJA

Klaipėdos miesto šauliai labai domisi sportu. Klaipėdos mieste veikia net du šaulių sporto klubai: Šaulys ir Švyturys (buvęs Maisto tarnautojų Klaipėdos priemėsčio Smeltės klubas). Visose klasėse turi futbolo komandas. Viena šaulio komanda dalyvauja net Lietuvos futbolo pirmenybėse. Lengvojoje atletikoje daugiausia pasižymi šaulio klubas, kuris yra seniausias iš šaulių Sąjungos sporto klubų Klaipėdoje. Lengvojoje atletikoje dalyvauja taip pat ir moterys. Šaudymo sporte dalyvauja abu klubai. Jūros šauliai sėkmingais atlieka jūrininkystės kursus praktiškai ir irklavimo pratimus Kuršių marse.

Martyno Jankaus šaulių būrys (Smeltėje) rodo vis didesnę veikimą sporto srityje. Šio būrio šauliai smarkiai susidomėję šaudymo sportu. Jie treniruotėms turi pasistatydinę šaudymo tyrą. Netrukus žada pasidaryti futbolo aikštę ir daugiau susirūpinti futbolo žaidimo klasės pakėlimu.

Jonas A. Misiūnas

GINKLŲ FONDO IDĖJA PLAČIAI SKLINDA

Panevėžys. Pagal naujai patvirtintą L. š. S-gos statutą gegužės 23 d. buvo pirmasis Panevėžio šaulių 2 kuopos visuomos susirinkimas. Išrinkta nauja kuopos taryba, revizijos komisija ir atstovas į rinktinės būrių atstovų suvažiavimą, kuris bus birželio 11 d. Priimta kuopos sąmata, iš kurios numatyta, be kitų išlaidų, ir kariškų šautuvų įsigyti ir be to, sportinį šautuvą. Kuopos šaulių dalis pareiškė norą ir jau pinigų dalį įmokėjo, kad šautuvus galėtų įsigyti nuosavybėn.

Be to, kuopoj, vykdant apginklavimą, sudarytas ginklavimo fondas, kurio pradžia kuopos šauliai, įsigydami papigintus dviračių numerius, paaukojo 29 lt.; p. Barisas, kino „Saulutės“ savininkas, paaukojo vieno seanso pelną — 50 lt.; šaul. Julius Steponavičius paaukojo 50 litų paskolos lakštais, o susirinkimo metu, Verslininkų S-gos Panevėžio skyriaus vardu šaul. J. Betkauskas įteikė fondui 200 litų auką.

Susirinkimas aukojusiems padėkojo gausiais rankų plėjimais. Vikrutis

ŠAUDYMO POPULIARINIMAS VISUOMENĖJE

Giedraičių šaulių būrys per kariuomenės su visuomene susiartinimo šventę surengė šaudymą į taikinius iš šautuvų ir revolverių. Norintieji šaudyti užsimokėdavo po pusę kainos už šovinius. Pažymėtina, kad visuomenė šaudyme gausiai dalyvavo, ypač jaunimas — būsimieji kariai smarkiai rungtyniavo tarp savęs.

Tokie šaudymai ateity bus rengiami per kiekvieną kariuomenės šventę. Alf. Jusevičius

SAVANORIŲ KŪRĖJŲ SUSIRINKIMAS

Gegužės 21 d. Kaune, V. Kudirkos mokyklos salėje, buvo L. K. kūrėjų savanorių s-gos kareivio Prano Eimučio Kauno skyriaus narių susirinkimas. Į garbės prezidiumą buvo pakviesti buvęs kareivio Eimučio viršininkas plk. Bobelis ir centro valdybos pirmininkas ats. plk. ltn. P. Gužas. Po pranešimų buvo išrinkta skyriaus valdyba iš šių asmenų: ats. mjr. P. Ruseckas — pirmininku, ats. ltn. Čepas — vicepirmininku, J. Narbutas — sekretorium, F. Niaura — išdininku ir ats. ltn. K. Kepalas — nariu. Į garbės teismą išrinkti: J. Liepinaitis, J. Kalnėnas ir P. Steikūnas. Į revizijos komisiją: K. Matulevičius, Tamašauskas ir J. Kareckas.

Iškeliant įvairius sumanymus, tarp kitko pageidavo, kad į atsakingas valstybines vietas būtų skiriami tik tarnavę mūsų kariuomenėje asmenys.

Gegužės 24 d. Alytų buvo karininko A. Juozapavičiaus Alytaus skyriaus narių susirinkimas. Pirmiausia buvo uždėtas vainikas ant Laisvės paminklo ir ant karininko A. Juozapavičiaus kapo. 12 val. 30 min. II parapijos bažnyčioje buvo iškilmingos pamaldos, kuriose dalyvavo visi susirinkimo dalyviai. Po pamaldų posėdis buvo pr. mokyklos Nr. 1 salėje. Čia buvo skyriaus valdybos, revizijos komisijos ir garbės teismo rinkimai ir pranešimai apie pereinamųjų metų veiklą. Po to skautai suvaidino keletą vaidinimėlių ir padainavo dainų.

B. ir A.M.

Sporto kronika

3 PĖST. PULKAS — KĖDAINIŲ „HAPOEL“ 4:1 (4:0)

Gegužės 24 d. šaulių sporto aikštėje rungėsi 3 pėst. pulko ir „Hapoel“ futbolo komandos. Pirmam puslaiky vyravo pulko komanda, laimėdama 4:0. Antrame puslaiky „Hapoel“ įmušė garbės įvartį.

K. k. K. Kazėnas

Š. Š. „SAKALAS“ — III P. DIVIZIJOS RYŠIŲ KUOPA 6½:3½ TAŠK.

Gegužės 22 d. šaulių sporto klube buvo surengtos draugiškos šachmatų rungtynės tarp minėtų k-dų. Rungtynės laimėjo Š. Š. „Sakalas“ — 6½:3½. Kartu tenka pabrėžti, kad ryšių kuopos jauni šachmatininkai pasirodė gana neblogai.

8 P. P. — „MAKABI“ (ŠIAULIAI) 3:1 (3:0)

Gegužės 24 d. „Makabi“ aikštėje buvo draugiškos futbolo žaidynės. Žaidynės laimėjo 8 p. p. k-da 3:1.

Rindza

AUTO RINKTINĖ — PRIEŠLĖKTUVINĖ APSAUGOS RINKTINĖ 2:0

Gegužės 24 d. priešlėktuvinės apsaugos rinktinės aikštėje buvo pirmosios futbolo rungtynės mūsų komandos su auto rinktinės komanda. Jos baigėsi 2:0 auto rinktinės naudai. Priešl. aps. rinkt. komanda buvo nepilnos sudėties (keli geriausi žaidėjai nedalyvavo) ir, be to, dar neturėjo uniformos, ir tai žymiai sunkino patį žaidimą.

A. V.

PIRMENYBIŲ RUNGTYNĖS

Pereitą savaitę buvo trejos pirmenybių rungtynės, kurios davė labai mažus rezultatus.

Tauras laimėjo prieš JSO 1:0, LGSF įveikė Klaipėdos KSS 2:1 ir ŠŠ Kovas labai sunkiai iškovojo pirmenybių taškus iš Klaipėdos šaulio, kurį nugalėjo vos 1:0. Rezultatai parodo, kad visos komandos jau stipriai persiėmę pirmenybių kovų dvasios ir iškovoti taškus kaskart darosi sunkiau. Ypač tai jaučiama pas Klaipėdos KSS ir šaulį.

Pirmenybių eigos pusiaukely komandos turi taškų: ŠŠ Kovas 10 (iš 5 rungt.), LFLS 6 (iš 3 rungt.), Tauras 6 (iš 4 r.), MSK 5 (iš 5 r.), LGSF 4 (iš 4 r.), KSS 3 (iš 5 r.), JSO 2 (iš 4 r.) ir šaulys 0 (iš 4 r.).

Gegužės 28 d. pirmenybių rungtynes žaidžia ŠŠ Kovas — Tauras ir gegužės 30 d. LLS — LGSF. Abejos rungtynės kelia didelį susidomėjimą.

KREPŠINIO ŽAIDYNĖS

Gegužės 25 d. pradėtas Kauno pavasario krepšinio žaidynės. Žaidynėse dalyvauja devynios vyrų ir trys moterų komandos. Vyrų grupėje žaidynės eina olimpine sistema (pralaimėjusi komanda iš žaidynių iškrinta) ir moterų grupėje taškų sistema.

Pirmosios dienos rungtynės davė tokius rezultatus: JSO — Grandis III 35:14, Tauras — JSO II 15:7, JSO I — JSO II moterų 24:15.

ATIDARYTAS ŠAULIŲ JACHTKLUBAS

Gegužės 24 d. Kauno šaulių jachtklubas atidarė šios vasaros sezoną. Atidaryme dalyvavo susisiekimo ministeris inž. Stanišauskas, šaulių S-gos vadas plk. Saladžius ir daug kitų kviestųjų svečių.

Atidarymo metu buvo naujai pagaminto laivo krikštynos, kuris gavo „šaulio“ vardą.

KAUNAS — KLAIPĖDA 2:2 (1:0)

Gegužės 21 d. Klaipėdoje buvo 15 tarpmiestinės Kaunas — Klaipėda rungtynės. Kaunas išėjo gana susilpnintos sudėties, be keturių koviečių, Bužinsko ir Bulzgio. Pirmas puslaikis baigėsi 1:0 Kauno naudai.

Antrame puslaikyje, ypač prieš galą, vyravo klaipėdiečiai.

Gegužės 24 d. buvo sužaistos pirmenybių rungtynės Klaipėdoje tarp Š.Š. Kovo ir šaulio. Laimėjimas teko Kovui. Rezultatas tikrai angliškas 1:0. Šaulys parodė smarkų pasipriešinimą kandidatui į 1936 metų Lietuvos futbolo nugalėtojus Š. Š. Kovui.

SEKMINIŲ FUTBOLAS

Sekminėms į Kauną atvyksta pirmas šiais metais Vakarų Europos futbolo svečias vengrų amatinė (profesionalų) komanda „Budafok“ (Budapeštas).

„Budafok“ 1935 m. Kaune turėjo trejas rungtynes, iš kurių dvejias — prieš Kauno rinktinę 3:0 ir prieš Makabi 5:0 laimėjo ir prieš ŠŠ Kovą baigė lygiomis — 2:2.

Per šias Sekminių šventes „Budafok“ žais prieš ŠŠ Kovą ir LFLS. Vengrai šių metų savo krašto pirmenybėse yra laimėję daug geresnę vietą, negu pr. metais. Tai įrodoma, kad jie šiomet stipresni ir geresni. Ta proga bus įdomu palyginti mūsų futbolo pažangą, nes kaip matėme, vienas jų priešas yra iš 1935 m.

GRANDIES KLUBO SUKAKTUVĖS

Gegužės 23—24 d. d. šaulių sporto klubas Grandis minėjo savo gyvavimo trijų metų sukaktį.

Minėjimo programoj buvo pravestos didelės lengvosios atletikos varžybos, kuriose, be Kauno klubo narių, dalyvavo dar Alytaus, Marijampolės, Kybartų ir kitų miestų šauliai sportininkai, iš viso per 100 dalyvių.

Varžybų metu pasiekti trys Lietuvos rekordai: Vietrinas (jaunis) 5000 m nuotolį prabėgo per 18 m. 33,4 sek., Pusku-nigis ietį abiem rankom numetė 93 m 42 cm (55 m dešin. ranka ir 38 m 42 cm kaire ranka) ir trišokyje iš vietos 8 m 75 cm. Be to, pirmą kartą lengv. varžybose buvo bėgta estafetė 4×200 m. Estafetės laikas 1 min. 38 sek.

ČEKŲ BOKSININKAI KLAIPĖDOJE

Gegužės 23 ir 24 d. viešėjo Klaipėdoje čekų „Olimpijos“ boksininkų komanda, kurie pirmąją dieną rungėsi prieš vietos lietuvių boksininkų klubą KDS, o antrąją prieš vokiečius, kurių tarpe yra ir buvęs Pabaltijo bokso nugalėtojas Bertulaitis. KDS pasirodė neblogai, nes rungtynės baigėsi 7:3. Buvo muštasi penkiose porose. Sunkiame svoryje Vinča nestojo ir lengvame Zičovo priešas atsisakė. Čekai parodė gražią bokso techniką ir patvarumą. Klaipėdiečiai laikėsi neblogai, k. o. nė vienas iš KDS boksininkų negavo. Laimėjo tikrai Fijalkauskas plunksnos svoryje ir pusvidutiniame svoryje geriausias KDS boksininkas Benkikis baigė lygiomis. Apie antrosios dienos rungtynes bus kitame numeryje.

Gegužės 23 ir 24 d. Klaipėdoje buvo lengvosios atletikos sezono atidarymo rungtynės. Šiose rungtynėse buvo pasiekti du nauji Lietuvos rekordai jaunių (junjorų) klasėje Cenfel-do (šaulys) į tolį šokime įsibėgėjus ir trišokyje.

Jonas A. Misiūnas

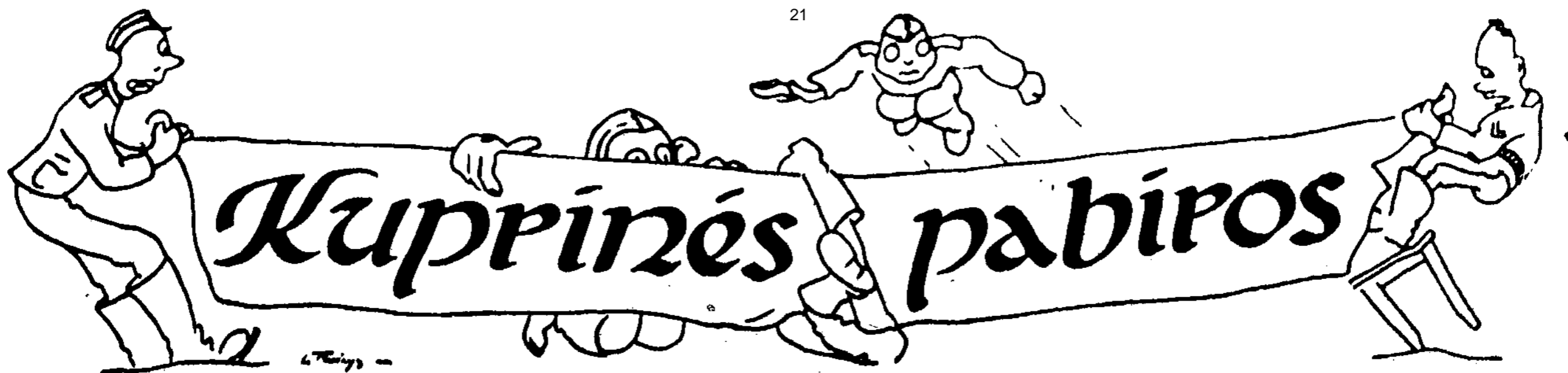
PRIEŠLĖKTUVINĖ APSAUGA RAKETOMIS

Prancūzų karinė spauda pažymi, kad paskiausiai anglai daro bandymus su specialios konstrukcijos raketomis, kurias panaudos priešlėktuvinei apsaugai. Iššautos raketos lekia labai greit, per keturias sekundes pasiekia 9 km aukštį. Aukštyje raketa sprogsta ir išmeta tinklelį. Tinklelis pagamintas iš plonų (kaip šilko siūlas) metalinių vielų. Ore tinklelį laiko parašutats.

Tuo būdu galima apsaugoti norimus rajonus nuo priešo lėktuvų. Išleidus į orą daug tokių tinklelių, prieš lėktuvams susidaro pavojų, nes jei jie užgaus minėtus tinklelius — bus išvesti iš rikiuotės.

BANDYMAI SU BOMBOMIS

„Temps“ laikraščio žiniomis Prancūzijos tautinė priešlėktuvinės apsaugos sąjunga suorganizavo padegamųjų bombų veikimo parodymą. Demonstracijos tikslas: parodyti, kad taisyklingai įrengtos pastogės nėra pavojingos gaisro atžvilgiu. Žiūrovams buvo parodyti taisyklingai ir netaisyklingai įrengtų pastogių modeliai. Pirmojoje pastogėje grindys buvo padengtos 3—4 cm storumo smėlio sluoksniu, o medinės pertvaros tinkuotos. Šioje pastogėje nieko nebuvo. Už tai antroje pastogėje buvo sukrauta daug šlāmšto ir visokių nereikalingų senų daiktų. Grindys ir pertvaros nebuvo apsaugotos nuo gaisro pavojaus. Antruoju atveju pakliuvusi į pastogę bomba uždegė ją ir viskas sudegė. Tvarkingai užlaikoma pastogė neužsidegė, sudegė tik pati uždegamoji bomba.

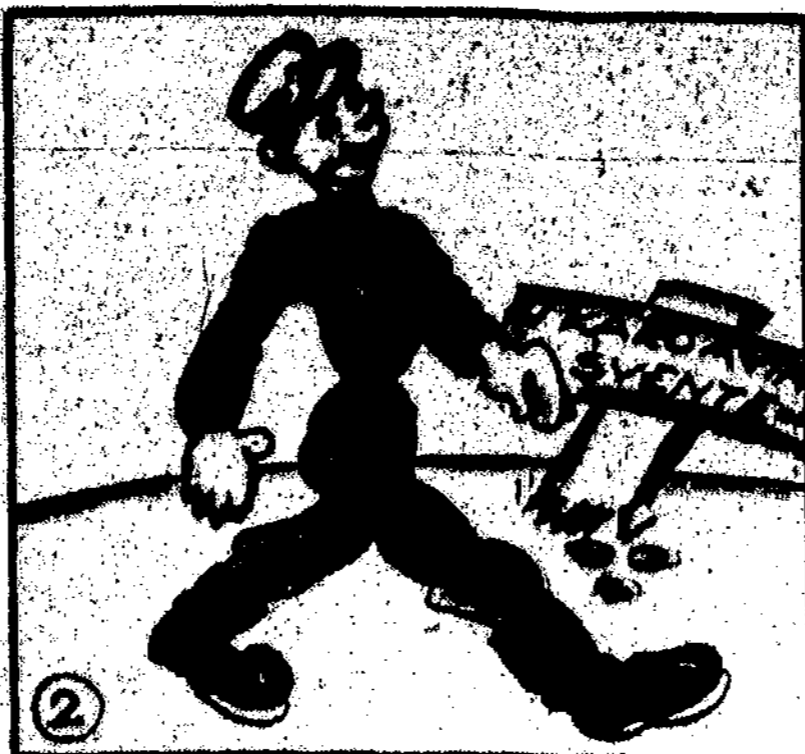
Eilinis Raulas Mentė ir aviacijos šventė

P. OSMOLSKIO KARIKATŪROS

E. SPIRIDAVIČIAUS ŽODŽIAI

— Mirties kilpos, suktuvėliai,
Pikiruotės, taikymėliai,
Bombų mėtymas, kautynės
Ir dar... balos šimts devynios, —
Skaito Mentė sau linksmai,
Eis į šventę būtinai.

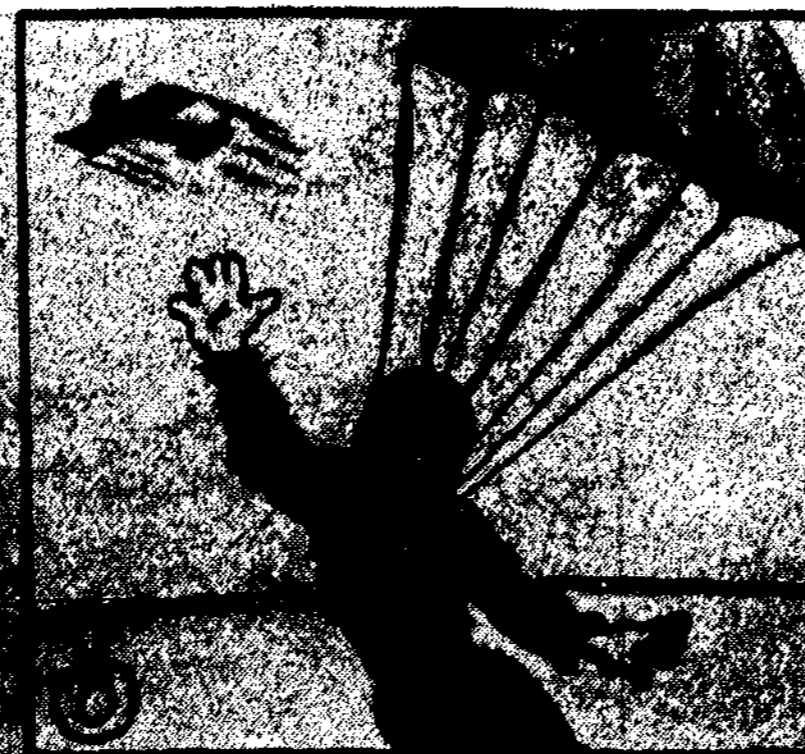
Jau jo batai nuvalyti,
Grazūs rūbai sutvarkyti.
Ir vos „leidžiamą“ tik gavo,
Tuoj į šventę nužygiavo.
Čia matys jis daug gražių,
Nematytų reginių.

Dvidešimt ketvirtą dieną
Matėm Raulą čia ne vieną.
Visi žiūri, aukštyn žvalgos,
Klauso, kaip sparnuočiai kalbas.
Štai jau krenta viens žemyn,
Tai vėl kyla jis aukštyn.

Sprogsta bombos ir granatos,
Vien skeveldros, dūmai matos,
Stogai griūva, stulpai lūžta,
Štai lėktuvas — vėl pražūsta.
Žodžiu, viskas tam lauke
vyksta, kaip tikram kare.

Po kulkosvaidžių tarškimo
Ir labai smarkių sprogimų
Matėm daug gražių gudrybių
Ir kitokių prašmatnybių.
Čia lakūnas štai drąsus
Tikrus rodo stebuklus.

O dabar jis kelia ranką,
Kitaip sakant, duoda ženklą,
Kad skridimų jau pakanka
Ir plepėti mums užtenka,
Ir taip Mentei darbo bus,
Jam nuvykus pas draugus.

KAI DAR NEŽINO KARIŠKŲ DALYKŲ

— Ot, kad taip mane imtų ir paskirtų
į ulonus: mėlynos kelnės, kepurės gra-
žumas... O tu kuo norėtum būti? —
klausia vienas naujokas kitą.

— Tik bombonešiu, — su pasididžia-
vimu atrėžė antrasis. j. l.

EGZAMINŲ PASISEKIMAS

— Vytuk, kaip tau pasisekė egzami-
nai? — klausia tėvas iš egzaminų grį-
žusį sūnų.

— Puikiai tėveli! Egzaminų komisijai
pageidaujant, turėsiu dar kartą juos pa-
kartoti... j. l.

IRGI SIGNALIZACIJA

— Poligone, vyrai, — pasakoja vienas
kareivis, — yra labai svarbu nesuklysti
duodant signalizaciją.

Eilinis Bimka: O, šitoj srityj aš spe-
cialistas: namie aš visada puikiausiai
signalizuodavau mano Marytei kaip va-
kare susitikti prie beržynėlio. b.

GRIEŽTAI NUBAUSTI ŪKININKŲ KURSTYTOJAI

Šio mėnesio 18—21 d. d. karo lauko teismas sprendė Broniaus Pratasevičiaus, Juozo Leonavičiaus, Prano Maladausko, Juozo Bagdono, Br. ir S. Šiugždos, Kazio Narkevičiaus, Jono Vasiukevičiaus, Alfonso Petrausko, Kosto Šiugždos, Petro Šarkausko, Kazio Liesunaičio, Vinco Aleksos, Augusto Valinsko, Vinco Trakausko, Juozo Kazemėkaičio ir Otto Gerharo bylą. Šiam teismui jie buvo atiduoti už tai, kad 1935 metų pabaigos — 1936 metų balandžio 20 d. laikotarpyje, esant karo stoviui, iš anksto tarp savęs susitarę ir bendrai veikdami: 1) surašė ir vienoje kaimyninėje valstybėje, jos piliečių padedami, spausdino priešvalstybinio turinio atsisaukimus, kuriais ūkininkai kurstomi nemokėti mokesčių, neklausyti įstatymų ir valdžios įsakymų ir nuversti esamąją valdžią, kurios atsisaukimus, pergabėnė juos per sieną į Lietuvą, platino Vilkaviškio, Marijampolės ir Šakių apskrityse; 2) platino lapelius, kuriais seniūnai kurstomi atsisakyti nuo pareigų, o nepaklaususiems grasoma mirtimi ir ugnimi ir, be to, 3) norėdami terorizuoti ūkininkus ir atkeršyti tiems iš jų, kurie neprisidėjo prie streiko, o taip pat atkeršyti jų įsakymų nevykdžiusiems seniūnams, iš anksto tam parengtais ginklais, pavartojo prieš juos (ūkininkus ir seniūnus) ištisą eilę teroristinių aktų.

Visus teisiamuosius teismas rado kaltus ir, atsižvelgdamas į visas bylos aplinkybes, nusprendė nubausti: Petrauską, Narkevičių, Pratasevičių, Šarkauską, Aleksą, Valinską ir Leonavičių — mirtimi, Traskauską, Liesunaitį, Gerhardą, Kostą Šiugždą ir Maladauską — kalėti sunkių darbų kalėjime iki gyvos galvos, Bagdoną, Simą Šiugždą ir Vasiukevičių — kalėti sunkių darbų kalėjime ir Bronių Šiugždą — kalėti paprastajame kalėjime 6 metus.

Iš visų mirtimi nusmerktųjų paduotų malonės prašymų J. E. Respublikos Prezidento liko patenkinti V. Aleksos, A. Valinsko ir J. Leonavičiaus: mirties bausmė jiems pakeista sunkių darbų kalėjimu iki gyvos galvos. Likusiems keturiems, būtent, A. Petrauskui, K. Narkevičiui, B. Pratasevičiui ir P. Šarkauskui mirties bausmė gegužės 23 d. įvykdyta.

IŠARDYTAS ŠNIPŲ LIZDAS KLAIPĖDOJE

Valstybės saugumo organai susekė ir atskleidė plačiai išsišakojusią ir gerai organizuotą šnipų tinklą. Daug aukštų valdininkų buvo įtraukta į šnipinėjimą. Šnipai sekė valstybinį paštą ir stengėsi išbrauti į visuomenės organizacijas. Daug jau suimta, bet keli jau pabėgo į užsienį.

Jau seniai buvo kalbama apie Saugumo policijos susektą platų šnipų tinklą Klaipėdos pašto įstaigoje. Šnipinėjimo afera dar tebeaiškinama ir smulkesnių žinių kol kas dar į viešumą nenorima skelbti. Šnipinėjimas palietė ne tik valstybinį Klaipėdos paštą, bet ir kitas autonominio krašto įstaigas, kaip magistratą (miesto valdybą) ir krašto policiją. Pašte vis dėlto buvo centras, nes čia buvo gausiausia medžiagos šnipinėjimui.

Pats šnipinėjimo centras buvo Klaipėdos miesto magistratė. Jam vadovavęs aukštas magistrato valdininkas Stoelger, nujautęs, kad gali būti šnipinėjimo afera greitai susekta, šių metų pradžioje jis pabėgo į užsienį. Jo padėjėja buvo mašininkė ir stenografistė Grappaitė. Jai magistratas mokėjo algą, bet ji, tiek tarnybos metu, tiek laisvu laiku atliko techniška šnipinėjimo darbą. Stenografiškai priiminėjo duodamus agentų pranešimus, juos perrašinėdavo mašinėle ir paruošdavo išsiųsti į užsienį.

Kai saugumo organams krito į akis toks Grappaitės ir Stoelgerio susitikimas, tai jiedu suvaidino būk tai esą įsimylėję. Pažymėtina, kad kambarys tam darbui buvo išnuomotas pas vieną magistrato valdininką.

Stoelgerio bendrininkai buvo greitai atleisti iš autonominių ir valstybinių įstaigų. Dėl to buvo padarytos pastangos sandarbininkus įsigyti tų valdininkų sluoksniuose, kurie dalyvavo aktyviai lietuviškose organizacijose, pav. Spikeraitis ir Boehnke (abu pašto tarnautojai ir jau pabėgę į užsienį). Boehnke, kaip radio specialistas, nurodinėjo užsieniui, kaip trukdyti Kauno ir Klaipėdos radiofonų transliaciją su „funke-bunke“ pagalba.

Taip pat pasižymėjo šnipinėjime krašto kriminalinės policijos asistentas Surau, pastarasis taip pat pabėgo į užsienį. Visiems šnipams užsienio vienos valstybės konsulato tarnautojas, pabėgęs į užsienį, išmokėjo vadams Stoelgeriui ir jo padėjėjui Heydeckiui 15.000 litų per mėnesį, kurie išmokėdavo visiems savo sandarbininkams.

Ištardyta jau 123 asmenys, ir jau 17 stambiausių nusikaltėlių patalpinta labai saugioje vietoje — kalėjime.

Jonas A. Misiūnas.

SUOMIJOS UŽSIENIŲ REIKALŲ MINISTERIS KAUNE

Gegužės 24 d. vakare atvyko Suomijos užsienių reikalų ministeris ir ponia Hackzell. Stotyje buvo susirinkę jų sutikti užsienių reikalų ministeris ir ponia Lozoraitienė, Suomijos ministeris p. Palinas, p. Hackzello sekretorius p. Matti Virkkunen, ministeris Bizauskas, ministeris Urbšys, Kauno įgulos viršininkas gen. lt. Adamkevičius, protokolo direktorius p. Girdvainis, „Eltos“ direktorius ir ponia Dailidienė, lietuvių suomių draugijos pirmininkas ir p. Reklaitienė, gen. Daukantas, tos pačios draugijos vicepirmininkas, ir ponia Daukantienė, kan. kun. Sabaliauskas, tos pačios draugijos vicepirmininkas, p. Bredikis, u. r. m-jos Pabaltijo skyriaus vedėjas, ir p. Bredikienė, Suomijos konsulas ir ponia Aarnio, plk. Talevičius, Kauno karo komendantas, plk. Sidaravičius, Kauno miesto viršininkas, užsienių reikalų ministerio asmens sekretorius ir p. Bačkienė.

Svečiams iš traukinio išlipus, p. užsienių reikalų ministeris ir p. Lozoraitienė juos pasveikino ir juos supažindino su atvykusiais į stotį pasitikti asmenimis.

Suomijos užsienių reikalų ministeris ir ponia Hackzell, taip pat ir p. Metti Virkkunen susustojo Lietuvos viešbutyje.

Gegužės 25 d. Suomijos užsienių reikalų ministeris p. Hackzellis, Suomijos nepaprasto pasiuntinio ir įgalioto ministerio p. Palino lydymas, vizitavo užsienių reikalų ministerį p. Lozoraitį. To vizito metu įvyko trumpas pasitarimas. Po to, Suomijos užsienių reikalų ministeris ir ponia Hackzell padarė vizitą p. Lozoraitienei. Vėliau svečiai ir p. p. Lozoraičiai išvyko pasivažinėti į Panemunės mišką. 13 val. 45 min. Suomijos užsienių reikalų ministerį p. Hackzellį, užsienių reikalų ministerio p. Lozoraičio lydimą, privačioj audiencijoje priėmė J. E. Valstybės Prezidentas p. A. Smetona. Tuo pačiu metu poniją Hackzell, ponios Lozoraitienės lydimą, priėmė ponia S. Smetonienė.

Po to Valstybės Prezidentas ir ponia Smetonienė svečius pasiliko pusryčių, kuriuose, be suminėjų, dalyvavo Suomijos įgaliotas ministeris p. Palinas, u. r. m-jos direktoriai ir įgalioti ministrai p. p. Bizauskas, Urbšys ir Girdvainis, p. Hackzello sekretorius p. Matti Virkkunen, Suomijos konsulas ir ponia Aarnio, husarų pulko vadas ir p. Valušienė, dr. Bielskus, u. r. m-jos sekretorius ir priskirtas prie p. Hackzello asmens p. Kairiūkštis bei kiti.

TREČIOJI FOTO MĖGĖJŲ PARODA

Gegužės 23 d. buvo atidaryta trečioji foto mėgėjų paroda. Atidaryme dalyvavo krašto apsaugos ministeris inž. plk. Dirmantas, švietimo ministeris Tonkūnas, kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius. Vėliau atvyko teisingumo ministeris Šilingas ir Spaudos ir švietimo skyriaus viršininkas plk. Šarauškas.

Prof. St. Kolupaila, pasveikinęs svečius, pakvietė švietimo ministerį atidaryti parodą. Po atidarymo, parodos rengėjus pasveikino krašto apsaugos ministeris žodžiais: „...malonu, kad visuomet mokslas, menas, technika ir krašto meilė bendrautų“. Dar sveikino matininkų ir kultūrtechnikų foto mėgėjų būrelio atstovus.

Parodoje savo nuotraukomis dalyvauja 25 mėgėjai. Paroda suskirstyta į 9 skyrius: gamtą, architektūrą, kaimą, kariuomenę, žmones, gyvulius, žanrą, gelės ir reginius. Kariuomenės skyriuje išstatytos 24 nuotraukos ir kelios nuotraukos liečiančios kariuomenę kituose skyriuose. Vertingesnės iš kariškų nuotraukų bus D. Čibo — Kas žengs mūsų žemėn, pilikalnių žemėn, Tėvų laukuose, Oro apsaugos tarnyboje, Saulėta popietė, Prisiekiame, Gervuogėse. S. Grigaliūno — Taikiam šūviui. K. Laucias — Šaulio svajonių refleksai. Mjr. Milaševičiaus — Orkestras. Labai gražūs P. Gaižučio foto montažai — Į kovą, Didvyrių dvasioje ir Tėvynės aukuras. Kituose skyriuose taip pat yra gana gerų nuotraukų. Nuotraukų temos — mūsų šalis, Vilniaus kraštas, Amerika, Marokas ir t. t.

T. A.

Naujieji leidiniai

A. Jakštas ir J. Stakauskas **ARKIVYSKUPAS PRANCIŠKUS KAREVIČIUS**, 32 p., 50 cnt.

Ark. Pr. Karevičiaus 50 metų kunigavimo sukakčiai paminėti akc. Pažangos b-vė išleido apie jubilato gyvenimą ir darbus knygutę. Joje pirmą vietą įdėta A. Jakšto kantata (tam tikras eilėraštis), paskirta J. E. arkivyskupo Pr. Karevičiaus 50 metų kunigystės jubiliejui pagerbti. Toliau istorininkas dr. J. Stakauskas savo straipsnyje J. E. arkivyskupo Pranciškaus Karevičiaus gyvenimo bruožai objektyviai ir ryškiai atvaizduoja didžiojo jubilato tauriąją asmenybę ir iškelia jo didžius nuopelnus mūsų tautai. Autorius savo straipsny pabrėžia stiprų ark. Pr. Karevičiaus iš pat mažens palinkimą į religinį gyvenimą ir veržimąsi į kunigus. Ark. Pranciškus Karevičius taip pat iš pat mažens buvo susipratęs ir karštai savo tautą mylįs lietuvis. Su lietuvių tauta, pasak autoriaus, jį jungė ne vien bažnytinis universalizmas (visuotinumumas) bet ir jo kilmės ryšiai. Jis yra kilęs iš žemaičių giminės, kuri praityje pasižymėjo savo ypatingu atsparumu prieš svetimą įtaką. „Tas atsparumas ir šventa žemaitiška namų tradicija — sako autorius — neleido J. E. Karevičiui asimiliuotis svetimose kultūrose, kurių atmosferoje jam teko lavintis, moksliskai tarpti ir veikti“. Todėl jo asmenyje lietuviškasis pradai pasiliko visada vyraujamas; jis svetimų kultūrų vertybės ne akiai savinos, bet savyje tik sintetino. Gerai suprasdamas ir atjausdamas lietuvių tautinius siekimus, Pr. Karevičius, tapęs žemaičių vyskupu, visokeriopai juos rėmė ir energingai kovojo su iš seno bažnyčioje įsigalėjusia žalinga lenkų įtaka. Jis savo nepalaužiamą energiją sugriovė lenkiškąsias tradicijas, visur jas pakeisdamas lietuviškoms.

Ark. Pranciškus Karevičius, pasak autoriaus, savo asmens interesus visada paaukodavo visuotiniams tikslams ir gražiai mokėjo savo valią suderinti su Aukščiausiojo valia. Iš čia tad ir kyla jo įstabus krikščioniškos tobulybės heroizmas ir savęs visiškai išsižadėjimas (9 psl.).

Prof. prel. A. Dambrauskas-A. Jakštas savo straipsny iš mano atsiminimų apie J. E. Vyskupo Pr. Karevičiaus grįžimą iš Rusijos vaizdžiai nupasakoja, koks didelis pavojus per bažnyčias lietuvių gresė, kada vysk. Pr. Karevičius didžiojo karo audros kurį laiką buvo nublokštas į Rusiją. Lenkai kunigai pajutę, kad nebėra didžiojo lietuviybės teisių gynėjo, pradėjo savivališkai šeiminkauti Lietuvos bažnyčiose. Tai matydami lietuviai stengėsi kuo greičiausiai sudaryti sąlygas, kad vysk. Pr. Karevičius galėtų sugrįžti į savo vyskupiją. Tai jiems pasisekė padaryti, ir vysk. Pr. Karevičius sugrįžęs į Lietuvą tuoj pašalino lenkų savavaliavimą.

Ši gražiai parašyta knygutė mus pamoko, kaip reikia tarnauti savo tėvynei ir pasirinktajai idėjai. Ji mus išsamiai ir visapusiškai supažindina su ark. Pr. Karevičiaus kilnia asmenybe, darbščiu bei pavyzdingu jo gyvenimu ir jo didžiais nuopelnais mūsų tautai ir valstybei.

A. Daugėliškis

Jonas Marcinkevičius. **MES ATEINAM**. Romanas. II ir III tomas. 280 ir 335 psl. II t. kaina 3.— lt., III — 3,50 lt. Sakalas. Kaunas, 1936 m.

Skaitant I-jo tomo pirmąją pusę, turėjom vilčių iš J. Marcinkevičiaus sulaukti vertesnio dalyko, negu šiuose tomuose pasirodė. Yra ir šiuose daug gražių vaizdų, to paties slidaus Marcinkevičiaus stiliaus. Bet turint kiekybiškai didesnę veiklą, daugiau imi žiūrėti ir jo kokybės.

Skaitytojas daug atleidžia autoriui, jei autorius savo veikale praveda vieningą, patraukiančią intrigą. Marcinkevičiaus romane niekas netraukia veiksmo pirmyn. I-me ir II-me tome vyriausiu veikėju vedamas daktaras Budreika. Mezgama jo meilės intriga su jaunų dienų drauge, Kauno prokuroro žmona, Viera. Paskum jis veda Liudą, Skurdžių dvarininko Dambrausko dukterį ir Viera be jokios įtampos numarinama. III tome ir pats vyriausias veikėjas pamiršamas. Atrodytų, kad autorius prisilaiko vietos vieningumo: Skurdžių parapija — tasai centras apie kurį viskas sukasi. Bet kam tada romano veiksmo pradžia Kaune, kam tie epizodai istorinių Vilniaus suvažiavimų ir t. t.? Tasai padrikumas neigiamai veikia. Čia niekas nepagauna skaitytojo ir neneša jo per puslapius.

Dėl palaidumo juntamas kažin koks veikalo neproporciumas. Perskaičius visus tris tomus, nematai veikalo pabaišos. Galima laukti ketvirtą, penktą tomo. Nenoriu pasakyti, kad taip nerašoma, bet ne taip išeina.

Veikėjų charakteriai būtų neblogi, jei būtų atidžiau apdirbti. Na, kai kur yra ir neapsižiūrėjimo. Pav. III tome 314 psl. „garvežys sprogo, užmušė žalgu“, o 327 psl., vėl jis

gyvas ir dalyvauja susirinkime. Savo simpatizuojamų veikėjų kai kuriuos priešus demagogiškai smerkia, neparodydamas, kad jų veiksmai, galvojimas išplaukia iš auklėjimo sukurtų išitikinimų.

Daug kur bereikalingos istorijos, nieko neduodančios romano veiksmui. Sakysim, sukilėlių delegatų suvažiavimas Vilniuje (65—118 psl.), tai vien dialogu pakeista istorija su mažom priemaišom.

T. Adomonis

Karole Pažeraitė „**NUSIDĖJĖLĖ**“. Apysaka jaunimui iš d. karo meto tremtinių gyvenimo. Išleido „Sakalas“, 278 psl. Kaina Lt. 3.—

Nenuilstas „Sakalas“, besirūpindamas mūsų skaitančios visuomenės dvasios penu, nepamiršta ir jaunosios kartos reikalų. Ir jai retkarčiais patiekia vieną kitą vertingesnę dalykėlį.

Ši knyga, taikoma žemesniųjų klasių moksleiviams, suteiks jiems gana įdomaus ir vertingo pasiskaitymo. Apysakos tema, ypač jaunesiems skaitytojams, visiškai nauja. Čia aprašomas valdininkų gyvenimas prieš didįjį karą Lietuvoje, ir karo meto lietuvių, daugiausia jaunimo, gyvenimas ištrėmimo, Rusijos gilumoj. Tokioje aplinkumoje švelniai ir nuoširdžiai vaizduojami jaunos mergaitės gyvenimo patyrimai, jos vargeliai, rūpestėliai, pasiilgimas gimtojo krašto ir gražios vaikiškos svajos. Tas atviras ir tikroviškas mergaitės gyvenimo pasipasakojimas jaunųjų skaitytojų sąmonėse, reikia tikėtis, ras tinkamo atgarsio ir paliks neblogo išpūdžio. Kas galima būtų apysakai prikišti, tai epizodinių asmenų gausumas. Tie asmenys nei tipiški, nei originalūs. Todėl nepadaro jokio išpūdžio, ir jaučiami lyg balastas. Bet tai menkniekis ir knygos vertės nepamažina. Švietimo ministerijos knygų tikrinimo komisija Pažeraitės apysaką pripažino tinkamą visų mokyklų bibliotekoms. Viršelis ir tekstas pavairintas dail. Verbicko medžio raižinių iliustracijomis.

J. Vil.

P. Slavėnas. **DANGAUS SPINDŪLIAI**. Aprašomosios astronomijos pradmenys. „Dirvos“ b-vės leidinys. Kaunas — Marijampolė. 1936. 310 psl. Kaina 4 lt.

Kam iš mūsų, pažiūrėjus naktį į žvaigždėtą dangų, nekyla klausimai apie visatos santvarką? Kiekvienas galvojame apie planingą ir tikslingą kelią tolimųjų mūsų žemės kaimynų žvaigždžių bei planetų, svarstome, kas už jų.

Labai vaizdžiai ir išsamiai į tuos klausimus atsako ši knyga. Visi dangaus kūnai, jų reiškiniai, sistemos ir eilė kitų svarbių dalykų labai puikiai papildo mūsų betarpiškus žvaigždžių stebėjimo išpūdžius. Moksliskai, bet populiaria kalba, parašyti straipsniai skaitomi lengvai ir suprantamai.

Knyga tikrai vertinga.

Agr. J. Strazdas. **SODININKYSTĖ**. Vadovėlis ūkininkams ir mokykloms. Antroji laida. Kaunas, 1936 m. 152 psl. Kaina Lt. 3.—

Ši „Sodininkystės“ laida, palyginti su pirmąja, yra žymiai pertaisyta, turinys daugiau suglaustas, pritaikintas mokyklos reikalams. Todėl norinčių sodo ūkį giliau pažinti, kaip autorius rašo, ši knyga nepatenkins ir jie turės rinktis didesnius vadovėlius. Šios „Sodininkystės“ laidos žinios taikomos tik pradėdantiems sodus pažinti.

„Sodininkystės“ antrosios laidos išleista 3.000 egz. Reikia tikėtis, kad šiuo metu, plačiau pradėjus rūpintis sodininkystės darbu, ši knyga plačiai pasklis tos ūkio šakos mėgėjų tarpe.

Stat. inž. Jonas Šimoliūnas. **ŠVENTOSIOS UOSTAS**. Kaunas, 1933.

Šioje knygoje aprašoma šventosios uosto istorija, jo ekonominė ir jo statyba. Tekste daug brėžinių, schemų, iliustracijų bei techninių skaičiavimų. Tai mokslinis technikos veikalas.

Doc. dr. J. Kriščiūnas. **MŪSŲ ŽEMĖS ŪKIO PERGYVENAMI SUNKUMAI IR PRIEMONĖS JUOS PAŠALINTI**. Ekonom. stud. d-jos leidinys. 1936. 32 psl.

Tai aktuali knygutė. Besidomį krašto ekonominiu gyvenimu čia ras tikrą paskutinių laikų mūsų žemės ūkio raidos vaizdą.

Antrojo lietuviškų knygų platinimo mėnesio papigintų **KNYGŲ KATALOGAS**. Kaunas, 1936. V.

Nuo gegužės 5 d. iki birželio 6 d. vyksta Kauno leidyklų lietuviškų knygų platinimas. Šis katalogas duoda sąrašus tų knygų, kurių galima įsigyti papiginta kaina. Viso 812 knygų. Šiuo vajum reikėtų susidomėti visiems knygų mėgėjams, nes visai pigiai galima susidaryti gerą knygynėlį. Pasaulinės ir mūsų literatūros veikalai parduodami žymiai sumažintomis kainomis. Katalogai duodami nemokamai.

Po birželio 6 d. bus vėl atstatytos normalios knygų kainos.

Pranešimas

VII LIETUVOS ŽIRGINIO SPORTO RUNGTYNIŲ KAUNE PROGRAMA

VII Lietuvos žirginio sporto rungtynėms, būsiančioms Kaune birželio 27, 28 ir 29 d., rengti komitetas jau sudarė rungtynių programą. Programoje, be kariams numatytų užjogimų, šauliams, jaunlietuviams ir kitiems civiliams jodikams nustatyta šie užjojimai:

Birželio 27 d.: 1) Lenktynės. Klasė B. Distancija 1500 m, žirgai nejaunesni kaip 4 metų. Dovana 350 litų (200—100—50). Įsirašymo mokestis 2 litai. 2) Lenktynės. Klasė C. Distancija 1000 m, žirgai nejaunesni kaip 4 metų. Dovana 150 litų (75—50—25). Įsirašymo mokestis 1 litas. 3) Civilių individualinis medžioklinis perbėgimas. Distancija 2500 m, mažiausias greitis 350 m per minutę, kliūčių 6, jų aukštis nuo 50 cm ligi 1 m, plotis ligi 1,5 m. Dovana 300 litų (150—100—50). Žirgai nejaunesni kaip 5 metų. Įsirašymo mokestis 1 litas.

Birželio 28 d.: 1) Civilių užjojimas. Distancija ligi 700 m, kliūčių 10, jų aukštis nuo 50 cm ligi 1,10 m, plotis ligi 1,5 m, mažiausias greitis 350 m per minutę. Kategorija laiko. Žirgai nejaunesni kaip 5 metų. Dovana 175 litai (100—50—25). Įsirašymo mokestis 2 litai. 2) Lenktynės. Klasė C. Distancija 1000 m, žirgai nejaunesni kaip 4 metų. Dovana 150 litų (75—50—25). Įsirašymo mokestis 1 litas. 3) Lenktynės. Klasė B. Distancija 1500 m, žirgai nejaunesni kaip 4 metų. Dovana 350 litų (200—100—50). Įsirašymo mokestis 2 litai. 4) Lenktynės. Klasė A. Distancija 1500 m su 3 žabotvorėm 50 cm aukščio. Žirgai nejaunesni kaip 4 metų. Dovana 450 litų (250—125—75). Įsirašymo mokestis 3 litai.

Birželio 29 d.: 1) Lenktynės. Dalyvauja 3 metų eržilai ir kumelės, įrašytos į lengviems arkliams auginti Lietuvoje draugijos veislines knygas. Distancija 800 m. Svoris: kumelėms 65 kg, eržilams 67 kg. Dovana 550 litų (300—150—100). Įsirašymo mokestis 5 litai. 2) Lenktynės. Dalyvauja kumelės ir eržilai nejaunesni kaip 4 metų ir įrašyti į lengviems arkliams Lietuvoje auginti draugijos veislines knygas. Distancija 1200 m. Svoris: kumelėms 70 kg, eržilams 72 kg. Dovana 900 litų (500—250—150).

Kaip matyti iš programos, lenktynės skirstomos į tris rūšis: aukščiausiąją A, žemesniąją B ir žemiausiąją C. Be to, yra įtrauktos atskiros lenktynės veislinei medžiagai, įrašytai į lengviems arkliams auginti Lietuvoje draugijos veislines knygas. Žirgas visoms rungtynėms gali būti įrašytas tik į vieną šių klasių ir kiekvieną rungtynių dieną į vieną kurį nors užjojimą.

Žirgai, įrašyti į kurį nors užjojimą, turi būti sakytam užjojimui parengti, taip pat turi būti pasirengę ir jodikai. Žirgų pabalnojimas ir pakamanojimas turi būti švarus ir tvarkingas. Jodikų apranga: uniformos, civiliams ilgi batai, raiteliškos kelnės, švarkas ir kepurė — kepė. Leidžiama vartoti tik lazdelių pavidalo, neilgesni kaip 60 cm stekai. Laužtukai nepageidaujami.

Įsirašyti rungtynėms galima ligi birželio 20 d. Organizacijų nariai įsirašo per savo organizacijas, paskiri jodikai netarpiškai žirginio sporto sąjungoje. Įsirašymo korteles galima gauti sporto apygardose, organizacijose ir Ž. S. S-goje.

Redakcijos atsakymai

Jaun. pusk. Jakavičiui. 1) „Liktiniams puskarininkiams atlyginti įstatymo“ str. 20-me aiškiai pasakyta, kad nevedusiam, kai jis išlaiko beturčius tėvus ir su jais gyvena, duodami būtai ar mokami butpinigiai vedusiųjų normomis. O šiam įstatymui vykdyti taisyklių str. 12-me (1935 m. įsak. kar. Nr. 53, § 1) dar pridėta, jog tokie puskarininkiai aprūpinami, be to, kuru ir šviesa, o kur yra vandentiekis, tai ir vandeniu vedusiųjų puskarininkių normomis. Tas pat ir su atskaitymais biudžetui subalansuoti: nevedusiems puskarininkiams, kurie išlaiko savo tėvus ir su jais gyvena, taikoma vedusiųjų norma. Vadinasi, jei Tamsta, iš tikrųjų, išlaikai motiną ir su ja drauge gyveni, tai galėtum išsirūpinti atlyginimą vedusiojo normomis. Oficialiai šį reikalą iškėlus, prie raporto reikėtų pridėti savivaldybės ar policijos liudijimą, kad motina, iš tikrųjų, yra beturtė. Toji aplinkybė, kad motinas vyras, Tamstos tėvas, yra valstybinės įstaigos tarnautojas, čia negali turėti jokios reikšmės, tuo labiau, kad, kaip Tamsta rašai, jis gyvena su kita ir pirmai žmonai (Tamstos motinai) jokio išlaikymo neduoda. Motinos išlaikymo faktas turėtų būti paskelbtas dalies įsakyme.

2) Antruojų klausimu — „ar turi teisę motina reikalauti bent kurią dalį tėvo algos sau pragyventi ir kur tuo reikalu kreiptis“ — paaiškiname, kad tokią teisę motina turi, nes civilinių įstatymų (t. X) str. 106 aiškiai sako, jog vyras turi maitinti ir išlaikyti žmoną pagal savo išgales. Kreiptis reikia į vietos apylinkės teismą, kur gyvena tėvas. Geriau būtų pirma pasitarti su advokatu.

Vyr. pusk. Michalčionkai. „Liktiniams puskarininkiams atlyginti įstatyme“ (str. 55) pasakyta, kad valstybės lešomis gydomi tik patys puskarininkiai, jų žmonos ir vaikai ligi 17 metų amžiaus. Apie tėvų gydymą įstatyme nieko nepasakyta, todėl valdžios lešomis jų gydyti negalima — net ir tada, kada jie puskarininkio yra išlaikomi ir su juo drauge gyvena.

Juodžiui. Korespondencijas siuntinėjant galima ir už 5 ct.

Rašiusiems apie kariuomenę su visuomene susiartinimo šventę. Įdėjome tik tasias korespondencijas, kurios buvo gautos iki „Kario“ Nr. 21 spausdinimo. Vėliau gautų įdėti nebegalėsime dėl vietos stokos. Apie tai labai daug korespondencijų gavome iš įvairių vietų, todėl ir žymiai sutrumpinę jokių būdu visų nebegalėtumėm įdėti.

D. K. Pirmuoju klausimu galite rasti kitiems atsakymus (žiūr. pereito nr. redakcijos atsakymuose), o antruojų klausimu išsiaiškinkite savo daly, pasiklausdami savo viršininkų. Į panašius klausimus neatsakinėjame.

V. p. S. M. Negalite gauti medalio.

U-čiui. Parašas „V-tis“ po Tamstos korespondencija įsi-brovė kaip korektūros klaida.

V. G. Savo slapyvardį reikia pranešti.

Kl. Jankauskui. Aviacijos puskarininkių mokyklos naujoji laida prasidės tik rudenį. Apie tai bus paskelbta spaudoje. Anksčiau negalėtumėte patekti.

Padėka

Lietuvos Moterų Draugijai „Globa“ Klaipėdoje Didžiai gerbiamoms ponioms už aplankymą (gegužės 17 d., kariuomenės su visuomene susiartinimo šventės proga) 6 pėst. P. K. Margio pulko ir Klaipėdos įgulos ligoninėje sergančių karių ir dovaną — naują stalinį bilijardą reiškiu nuoširdžią padėką.

Gydytojas lt. S. Tuminas
6 pėst. pulko ir įgulos vyr. san. karininkas

Galvosūkių Nr. 19 sprendimas

? Rinkti — ! ne Rinktinė

Gerai išsprendė: 1) K. Kostečkienė (Šnč.), 2) j. p. A. Liekis, 3) j. p. V. Dakteris (ryš. b.).

Kadangi pereitas „Kario“ numeris viena diena anksčiau buvo spausdinamas (dėl šventės vidury savaitės), tai pereitos savaitės antradienį gauti galvosūkių Nr. 18 sprendimai įskaityti dar šiemis: 1) v. p. A. Pliauskiui, 2) P. Plevokui, 3) j. p. A. Šlapaičiui, 4) j. p. Šniaukštai ir 5) k. kd. N. Bideriui.

Galvosūkis Nr. 21

Šarados

(vert. I tšk.)

I.

Štai jums vardas dangaus žvaigždyno,
Nors dauguma jo ir nežino.
Bet kai pridėsim tą dalį vežimo,
Kurį visi puikčiausiai žino,
Tai gausim kalnelį nemažoką,
Kuris nuo mūsų gana toloka.
Jis randas ne mūsų brangioj Lietuvoj,
Minimas geografijoj ir istorijoj.

II.

Paimkim žodį — tai malonu girdėti,
Jei tik balšas geras — gražiai gali aidėti.
To žodžio pradžioje pora raidžių pridėsi,
Gausi tai, ko matyti nenorėsi;
Gi jei dar raidę pradžioje pridėsi,
Tą žodį Europos žemėlapy regėsi.

III.

Paimsim mažą prieveiksmėlį,
Prie jo pridėsim merginos titulėlį
— Gausim mažą gyvulėlį.